

BOSNA I HERCEGOVINA

februar/veljača 2021

KONSULTACIJE PO ČLANU IV ZA 2020-SAOPŠTENJE ZA MEDIJE; IZVJEŠTAJ OSOBLJA; I IZJAVA IZVRŠNOG DIREKTORA ZA BOSNU I HERCEGOVINU

Prema članu IV Statuta MMF-a, MMF održava bilateralne razgovore sa članicama, obično jednom godišnje. U kontekstu konsultacija po članu IV sa Bosnom i Hercegovinom za 2020. godinu, sljedeći dokumenti se objavljuju i uključeni su u ovaj paket:

- **Saopštenje za medije** sa rezimeom gledišta Izvršnog odbora koja su izražena tokom sastanka 24. 02. 2021. na kojem je razmatran izvještaj osoblja i kojim su zaključene konsultacije po članu IV sa Bosnom i Hercegovinom.
- **Izveštaj osoblja** koji je pripremio tim osoblja MMF-a za razmatranje na Izvršnom odboru 24. 02. 2021., nakon razgovora koji su zaključeni u period 19. 10.—30. 10. i 19. 11. – 18. 12. 2020. godine sa predstavnicima vlasti Bosne i Hercegovine o ekonomskim dešavanjima i politikama. Na osnovu informacija koje su bile na raspolaganju u vrijeme ovih razgovora, izvještaj osoblja je završen 08. 02. 2021. godine.
- **Informativni dodatak** koji je pripremila osoblje MMF-a.
- **Izjava izvršnog direktora** za Bosnu i Hercegovinu.

Politika transparentnosti MMF-a dozvoljava brisanje informacija koje su tržišno-osjetljive i prijevremeno otkrivanje namjera organa vlasti u pogledu politika u objavljenim izvještajima osoblja i drugim dokumentima.

Primjerak ovog izvještaja se može zatražiti od

International Monetary Fund • Publication Services
PO Box 92780 • Washington, D.C. 20090
Telephone: (202) 623-7430 • Fax: (202) 623-7201
E-mail: publications@imf.org Web: <http://www.imf.org>
cijena \$18.00 po primjerku

International Monetary Fund
Washington, D.C.

Konsultacije Izvršnog odbora MMF-a po Članu IV sa Bosnom i Hercegovinom za 2020. godinu

OBJAVITI ODMAH

Washington, DC – 24. februar/veljača 2021. godine: Izvršni odbor Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) je zaključio konsultacije po Članu IV¹ sa Bosnom i Hercegovinom.

Prije početka pandemije izazvane COVID-19, makroekonomska situacija je bila stabilna, a izgledi za rast su bili povoljni. BiH je uspjela ostvariti makroekonomsku stabilizaciju i poboljšati unutrašnje i vanjske neuravnoteženosti. Određene važne strukturalne reforme provedene su u okviru programa vlada, podržanim kroz prošireni aranžman, EFF-a 2016. godine. Rast ekonomske aktivnosti približavao se svom potencijalu, a bio je podržan većim ulaganjima u javnu infrastrukturu i vanjskom potražnjom. Ekonomski rast je, međutim, bio ispod stope potrebne za ubrzanje približavanju stopi rasta u Evropskoj uniji. Iako je stopa nezaposlenosti opadala, i dalje je ostala visoka među mladima i ženama.

Pandemija ostavlja ozbiljne posljedice na ekonomiju i stanovništvo. Nakon stabilizacije broja slučajeva na dnevnom nivou tokom proteklog ljeta, broj dnevnih infekcija bio je visok od početka drugog talasa, a stopa smrtnosti bila je posebno visoka. Na ekonomsku aktivnost ozbiljno su uticali zdravstvena ograničenja koja su uspostavljena radi suzbijanja pandemije, što je dovelo do značajnog smanjenja potražnje. Turizam je doživio zastoј, a doznake iz inostranstva su strmoglavo pale.

Fiskalne rezerve nakupljene posljednjih godina omogućile su brz i snažan fiskalni odgovor na pandemiju i njene posljedice. Uvedene mjere su uključivale značajnu podršku zdravstvenom sektoru, značajnu finansijsku podršku teško pogođenim firmama i povećano izdvajanje za nezaposlene. Pored toga, uvedeni su moratoriji na kredite kako bi se ublažila ograničenja likvidnosti, a uspostavljeni su i programi kreditnih garancija kako bi se pomoglo u smanjenju troškova zaduživanja i osigurao kontinuiran priliv bankarskih kredita za teško pogođene sektore.

Vlasti su postigle određeni napredak u poboljšavanju poslovnog okruženja i funkcionisanja tržišta rada. Međutim, institucionalne slabosti, posebno na državnom nivou, slaba vladavina prava, loš kvalitet javne infrastrukture i kašnjenja u provedbi ključnih projekata regionalne povezanosti i dalje su ključni faktori koji narušavaju izgled zemlje za razvoj privatnog sektora i strane investicije.

¹ Prema članu IV Statuta MMF-a, MMF održava bilateralne konsultacije sa članicama, obično jednom godišnje. Osoblje posjećuje zemlju, prikuplja ekonomske i finansijske podatke i razgovara sa zvaničnicima zemlje o ekonomskim dešavanjima i politikama. Po povratku u sjedište, osoblje priprema izvještaj koji čini osnovu za razgovore sa izvršnim odborom.

Ocjena Izvršnog odbora²

Izvršni direktori su se saglasili oko izvještaja koji je dostavilo osoblje. Pohvalili su vlasti po pitanju njihovog odgovora politika u pogledu suzbijanja pandemije i ublažavanja krize kroz pružanje podrške stanovništvu i firmama. Očekuje se da će se ekonomski rast oporaviti ove godine, iako neizvjesnost vezana za cijepljenje umanjuje te izgleda. U narednom periodu, odlučne mjere i napori u pogledu provođenja reformi, uz politički konsenzus, će biti presudni za podsticanje održivog oporavka.

Direktori su pozdravili budžetsku fleksibilnost koja je usvojena u svrhu ublažavanja ekonomskih posljedica pandemije. Fiskalno prilagođavanje bi trebalo da se nastavi, ali kako oporavak bude odmicao, podrška bi trebalo da se sve više usmjerava na najugroženije sektore i ranjive kategorije stanovništva. Struktura budžeta bi trebalo da postepeno prelazi na kontrolisanje tekuće potrošnje i stvaranje prostora za ulaganja u fizički i ljudski kapital. Direktori su podstakli vlasti da povećaju potrošnju na javnu infrastrukturu i sprovedu preporuke PIMA-e (Ocjene upravljanja javnim investicijama). Direktori su istakli važnost koordinacije u oblasti fiskalne politike kako bi se osigurala njena djelotvornost.

Direktori su istakli kao pozitivno i posvećenost vlasti u održavanju valutnog odbora i zaštiti finansijske stabilnosti. Naglasili su potrebu za modernizacijom okvira obaveznih rezervi i pozdravili to što su nadležne institucije razmatrale preporuke MMFa na ovom polju. Direktori su primijetili da se bankarski sektor do sada pokazao otpornim, te su naglasili potrebu da se nastave pažljivo nadzirati bilansi stanja banaka, jer je moguće da će povećanje broja nekvalitetnih kredita zahtijevati značajne rezervacije. Pozvali su vlasti da poboljšaju djelotvornost programa kreditnih garancija i postignu napredak u pogledu okvira za rezoluciju banaka, između ostalog, i kroz uspostavljanje Fonda za finansijsku stabilnost. Direktori su takođe preporučili jačanje bankarskog nadzora i regulacije, upravljanja krizama i nadziranja sistemskog rizika, kao i dalje jačanje okvira za borbu protiv pranja novca/borbu protiv finansiranja terorizma i putem uspostavljanja jedinstvenog registra računa za fizička lica.

Direktori su ukazali na potrebu jačanja jedinstvenog ekonomskog prostora, rješavanja visokog nivoa neformalnosti i poboljšanja upravljanja, napominjući važnost razvoja kapaciteta u procesu jačanja institucija. Usvajanje zakona o javnim nabavkama i elektronskoj identifikaciji i unapređivanje upravljanja javnim finansijama pomoći će u postizanju ovih ciljeva. Direktori su takođe naglasili potrebu za jačanjem nadzora i upravljanja javnim preduzećima.

Direktori su pozvali vlasti da iniciraju prelazak na nisko-karbonsku ekonomiju primjenom mjera i zakona koji su u skladu s onima u EU. Oni su takođe podstakli na ubrzavanje reformi za rješavanje strukturalne nezaposlenosti i povećanje učešća u radnoj snazi, posebno žena i mladih.

Očekuje se da će se sljedeće konsultacije po Članu IV sa Bosnom i Hercegovinom održati u okviru standardnog 12-mjesečnog ciklusa.

² Na kraju diskusije, izvršni direktor, kao predsjedavajući član Odbora, sažima stavove izvršnih direktora, a taj sažetak se prosljeđuje nadležnim institucijama zemlje. Objašnjenje svih kvalifikacija koje se koriste u sažimanju možete pronaći ovdje: <http://www.imf.org/external/np/sec/misc/qualifiers.htm>.

Izabrani ekonomski indikatori za Bosnu i Hercegovinu					
	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
				Procjena	Projekcija
Nominalni BDP (u milijardama KM)	31,4	33,4	35,3	33,2	34,8
Bruto nacionalna štednja (u procentima BDP-a)	16,2	17,7	18,5	18,4	16,5
Bruto investicije (u procentima BDP-a)	21,1	21,1	21,6	21,9	21,5
	(Procentualna promjena)				
Realni BDP	3,2	3,7	2,8	-5,5	3,5
Deflator BDP	1,7	2,7	2,6	-0,4	1,1
CPI (prosjek za period)	0,8	1,4	0,6	-0,6	1,2
Novac i kredit (sa krajem perioda)					
Bazni novac	12,4	10,3	6,9	0,3	6,2
Novac u širem smislu	9,5	8,8	8,7	1,1	6,3
Kreditiranje privatnog sektora	7,3	5,6	6,3	-1,2	6,4
	(U procentima BDP-a)				
Operacije opšte vlade					
Prihodi, <i>od čega:</i>	42,3	42,7	41,7	41,0	41,0
Porezi	22,3	22,9	23,0	21,9	21,8
Doprinosi za socijalno osiguranje	14,9	15,1	15,1	15,9	15,7
Potrošnja	40,5	41,0	40,4	46,6	45,4
<i>od čega:</i> Investiciona potrošnja	3,5	3,6	3,5	4,8	4,7
Neto pozajmljivanje	1,8	1,7	1,4	-5,6	-4,5
Neto pozajmljivanje, isključujući plaćanje kamata	2,6	2,4	2,1	-4,8	-3,6
Ukupni dug opšte vlade	39,2	34,3	32,4	38,3	38,6
Domaći dug opšte vlade 1/2/	13,3	9,8	9,4	12,2	13,6
Vanjski dug opšte vlade	26,0	24,5	22,9	26,2	25,0
Platni bilans	(U procentima BDP-a)				
Izvoz robe i usluga	41,0	42,4	40,5	37,8	39,1
Uvoz robe i usluga	57,3	57,2	55,2	50,5	53,5
Trgovinski bilans	-16,2	-14,7	-14,7	-12,7	-14,4
Tekući transferi, neto	12,2	12,0	11,7	9,3	9,7
Saldo na tekućem računu	-4,8	-3,3	-3,1	-3,5	-4,9
Direktna strana ulaganja (+ = priliv)	3,4	2,9	1,9	1,4	1,3
Bruto zvanične rezerve (u milionima eura)	5,411	5,956	6,455	6,730	6,530
(U mjesecima uvoza)	6,6	7,2	9,0	8,5	7,9
(U procentima monetarne baze)	112,2	112,0	113,5	118,0	107,9
(U procentima metrike IMF ARA)	101,8	102,8	107,2	118,1	110,7
Vanjski dug 3/	72,0	64,4	64,3	76,0	69,5
Uporedne stavke:					
Stopa nezaposlenosti (po nacionalnoj definiciji)	20,5	18,4	15,7	--	--
BDP per capita (u eurima)	4,784	5,146	5,467	5,181	5,445
Jaz obima proizvodnje (u procentima potencijalnog BDP-a)	0,0	0,5	0,4	-3,1	-2,9
REER (Indeks 2000=100)	85,6	86,5	85,1	84,6	--
NEER (Indeks 2000=100)	110,8	113,0	112,9	114,8	--

Izvori: Nadležne institucije BiH; uz procjene i projekcije osoblja MMF-a.

1/ U prosjeku je polovina stanja domaćeg duga indeksirana u odnosu na euro.

2/ Stanje domaćeg duga opšte vlade ne uključuje domaća zakašnjele neizmirene obaveze i obaveze javnih preduzeća.

3/ Uključuje zajmove između kompanija u privatnom vanjskom duhu.

BOSNA I HERCEGOVINA

IZVJEŠTAJ MISIJE O KONSULTACIJAMA PO ČLANA IV ZA 2020. GODINU

8. februar/veljača
2021.

KRATAK PREGLED IZVJEŠTAJA

Kontekst: U periodu prije pandemije, ekonomija Bosne i Hercegovine (BiH) ostvarivala je rast, ali sporijim tempom nego u uspješnijim zemljama istočne Evrope. Pandemija je dovela do značajne kontrakcije ukupne ekonomske aktivnosti u 2020. godini. U ranoj fazi pandemije, institucije su uspješno uvele ograničenja radi sprečavanja širenja virusa i preduzele mjere podrške firmama i stanovništvu. Međutim, aktuelni drugi talas donio je nove izazove. Postepen oporavak očekuje se u drugoj polovini 2021. godine. Politička neslaganja u pogledu koordinacije politika na državnom nivou BiH usporila su sprovođenje programa po osnovu proširenog aranžmana EFF iz 2016. godine i produblјivanje jedinstvenog ekonomskog prostora. Izazov će biti odgovoriti na pandemiju i dovesti ekonomiju na putanju većeg rasta u srednjoročnom periodu.

Diskusija o ključnim politikama: Misija je podržala planove institucija u pogledu uvođenja fiskalnih mjera u vezi sa pandemijom, kao i povratak na manje ekspanzivnu fiskalnu politiku nakon učvršćivanja ekonomskog oporavka. Iako naponi institucija treba da budu usmjereni na saniranje kontinuiranog pada izazvanog krizom, potrebno je sprovesti i dugo odlagane strukturalne reforme radi postizanja brže konvergencije sa prihodima po glavi stanovnika u EU i usporavanja emigracije.

- **Ublažavanje ekonomskih i društvenih posljedica pandemije.** Fiskalne politike treba da podrže snažan i održiv ekonomski oporavak, minimiziraju ekonomske posljedice i ublaže socijalnu nesigurnost. U predstojećem periodu, veći izazov biće unapređenje kvaliteta budžeta kroz kontrolu tekuće potrošnje i ubrzanje kapitalnih investicija u ljude i infrastrukturu. Potrebno je raditi na potencijalnim fiskalnim rizicima koji nastaju iz obaveza i zaostalih neizmirenih obaveza zdravstvenog sektora i javnih preduzeća.
- **Očuvanje finansijske stabilnosti i finaliziranje okvira za restrukturiranje banaka.** Aranžman valutnog odbora u BiH dobro funkcioniše, a može se dodatno osnažiti sprovođenjem preporuka MMF-a u pogledu okvira obavezne rezerve. Bankarski sektor je prebrodio krizu, ali je potrebno pojačati nadzor nad bankama, uključujući češće direktne i indirektne kontrole i blagovremene korektivne mjere da bi se preduprijedili potencijalni rizici. Okvir restrukturiranja banaka treba osnažiti, između ostalog i putem uspostavljanja fonda za finansijsku stabilnost za cijelu zemlju.
- **Jačanje jedinstvenog ekonomskog prostora i unapređenje upravljanja.** Donošenjem državnog zakona o javnim nabavkama, elektronskom potpisu i električnoj energiji i

prirodnom gasu podstakle bi se investicije, postigla efikasnost i smanjila mogućnost korupcije. Zakoni FBiH o porezu na dohodak, doprinosima za socijalno osiguranje i stečaju takođe bi osnažili jedinstveni ekonomski prostor. Jedinstveni registar računa doprinio bi sprovođenju propisa protiv pranja novca i osnažio rast kredita putem naplate potraživanja.

Odobrili
Jörg Decressin (EUR)
i Bjorn Rother (SPR)

Razgovori su se vodili na daljinu od 19. do 10. oktobra/listopada i od 19. novembra/studenog do 18. decembra/prosinca 2020. godine, nakon prethodnih razgovora održanih u Sarajevu i Banjaluci krajem februara/veljače i početkom marta/ožujka 2020. godine. Članovi misije bili su g. Petri (šef misije), Ben Ltaifa, Cipollone, Zhang (svi iz EUR), Nakatani (FAD), Omoev (SPR), Sukanuma (MCM), Jewell (rezidentni predstavnik u zemlji), gospođa Čegar i g. Musić (lokalni ekonomisti). Gospođa Teskerdžić i g. Fazlagić pružili su lokalni podršku, G. Samuel i Zhang (obojska iz EUR) pomogli su u pripremi ovog izvještaja. Misija je imala sastanke sa Zoranom Tegeltijom, predsjedavajućim Vijeća ministara BiH, Vjekoslavom Bevandom, ministrom finansija BiH, Senadom Softićem, guvernerom Centralne banke BiH, Fadilom Novalićem, premijer Vlade FBiH, Radovanom Viškovićem, predsjednikom Vlade RS, Jelkom Miličević, ministrom finansija FBiH, Zorom Vidović, ministrom finansija RS, drugim vladinim službenicima, članovima privredne i diplomatske zajednice i organizacijama građanskog društva. G. Manchev (OED) prisustvovao je većini sastanaka misije.

SADRŽAJ

KONTEKST	7
IZGLEDI, EKSTERNA STABILNOST I RIZICI	10
UBLAŽAVANJE POSLJEDICA PANDEMIJE - DISKUSIJA O POLITIKAMA	11
A. Fiskalna politika: <i>Pružanje ciljane i održive fiskalne podrške</i>	11
B. Politike finansijskog sektora: <i>Očuvanje stabilnosti i podrška ekonomiji</i>	18
C. Strukturalne reforme: <i>Jačanje upravljanja, unapređenje konkurentnosti i stvaranje prilika za zapošljavanje</i>	21
D. Izgradnja kapaciteta	25
OCJENA OSOBLJA MMF-a	25
GRAFIKONI	
1. Izabrani ekonomski pokazatelji	5
2. Radna mjesta i rast	6
3. Visokofrekventni pokazatelji intenziteta COVID-a 19	9
4. Srednjoročne projekcije, 2018–25	13

TABELE

1. Bosna i Hercegovina: Odabrani ekonomski pokazatelji, 2017–25	29
2. Bosna i Hercegovina: Kretanja u realnom sektoru, 2017–25	30
3. Bosna i Hercegovina: Platni bilans, 2017–25	31
4a. Bosna i Hercegovina: Izvještaj o operacijama vlade, 2017–25 (Percent of GDP)	32
4b. Bosna i Hercegovina: Izvještaj o operacijama vlade, 2017–25 (KM million)	33
4c. Bosna i Hercegovina: Izvještaj o operacijama vlada entiteta, 2019–21	34
5a. Institucije BiH: Izvještaj o operacijama vlade, 2017–25	35
5b. Federacija BiH: Izvještaj o operacijama opće vlade, 2017–25	36
5c. Federacija BiH: Izvještaj o operacijama centralne vlade, 2017–25	37
5d. Republika Srpska: Izvještaj o operacijama opće vlade, 2017–25	38
5e. Republika Srpska: Izvještaj o operacijama centralne vlade, 2017–25	39
6. Bosna i Hercegovina: Monetarni pregled, 2017–21	40
7. Bosna i Hercegovina: Pokazatelji finansijskog zdravlja, 2015–20	41

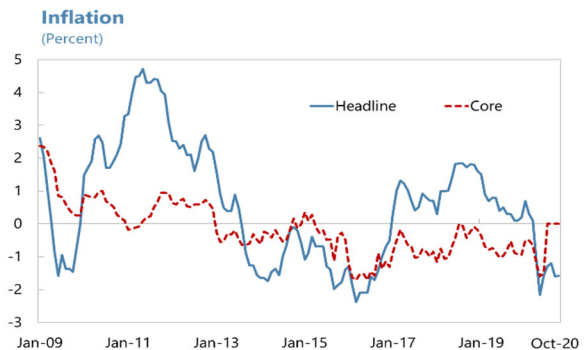
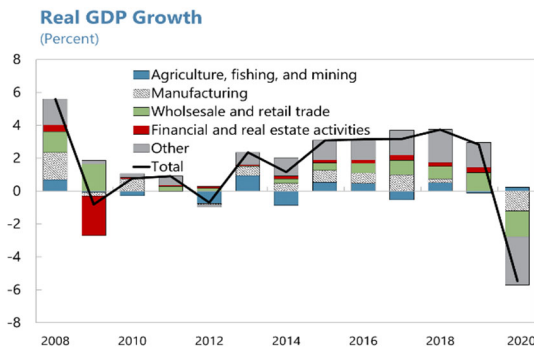
PRILOZI

I. Matrica za procjenu rizika	42
II. Procjena vanjskog sektora	44
III. Analiza održivosti duga	54
IV. Provedba preporuka po članu IV	60
V. Provedba strukturalnih uvjeta EFF-a	61
VI. Provedba preporuka misije FSAP iz 2015. godine	65
VII. Modernizacija okvira obavezne rezerve CBBiH	68
VIII. Reforma javnih preduzeća	71

Grafikon 1. Bosna i Hercegovina: Izabrani ekonomski pokazatelji

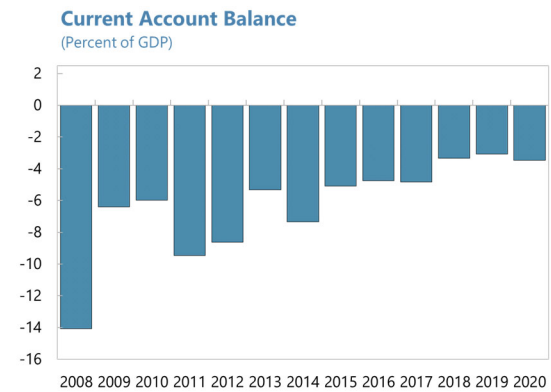
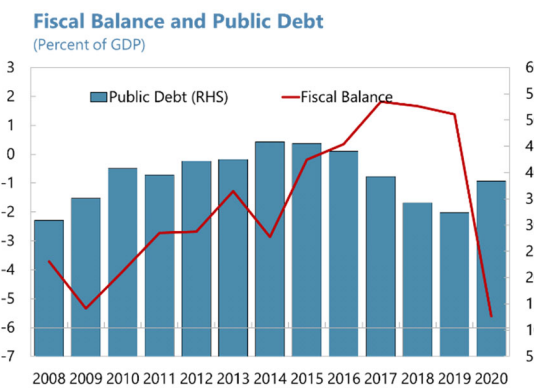
Ekonomski oporavak nastavljen je tokom 2019, ali je 2020. zabilježen pad u većini sektora.

Inflacija odnedavno bilježi negativne vrijednosti.

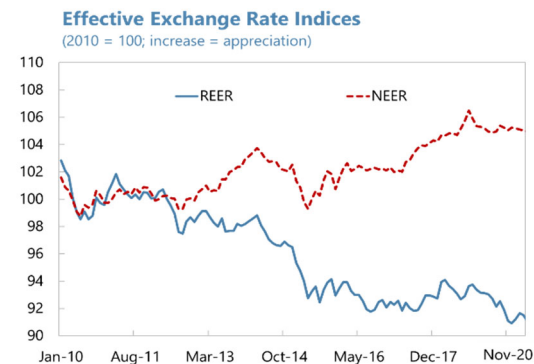
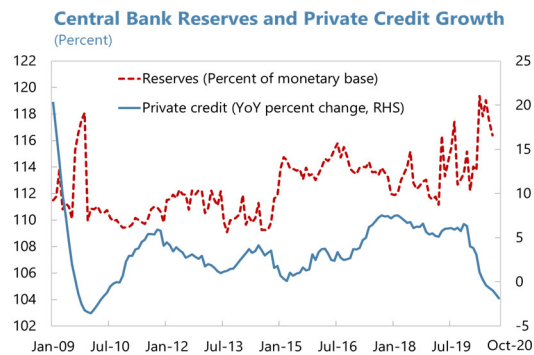
Fiskalna pozicija bila je u suficitu do 2019. zahvaljujući snažnim prihodima, a dug je imao snažan silazni trend . . .

. . . dok je deficit tekućeg računa bio stabilan. Eksterna procjena pokazuje da je eksterna pozicija generalno u skladu sa temeljnim determinantama.

Uz podršku RFI, devizne rezerve Centralne banke su uvećane; došlo je do pada kreditnog rasta.

Došlo je do određenog smanjenja realnog efektivnog deviznog kursa (REER), što odražava uporno nisku inflaciju / deflaciju.

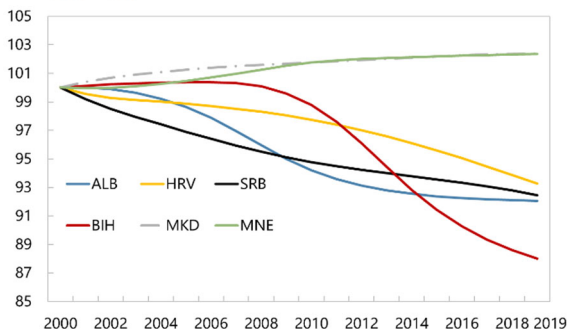

Grafikon 2. Bosna i Hercegovina: Radna mjesta i rast

U BiH je primjetan veliki pad broja stanovnika . . .

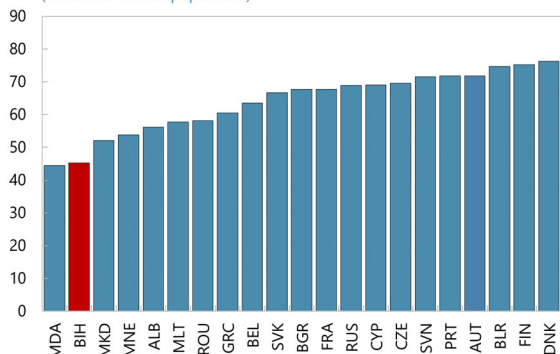
. . . što djelimično održava iseljavanje u naprednije zemlje Evrope.

Population
(2000 = 100)

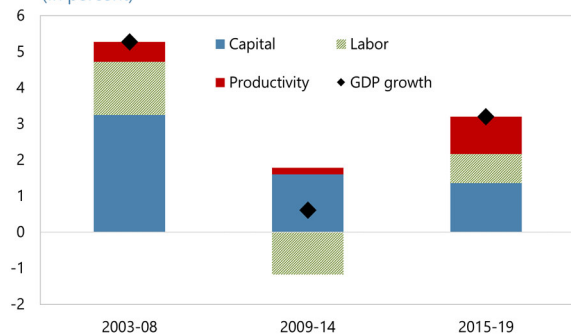
Učešće žena je među najnižim u Evropi . . .

Female Labor Force Participation Rate, 2019
(Percent of female population)

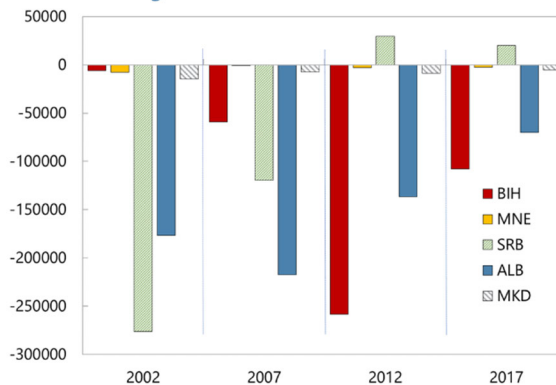

Iako je u periodu prije pandemije došlo do unapređenja TFP, rast je ograničen padom radne snage i investicija . . .

BiH Growth Accounting
(In percent)

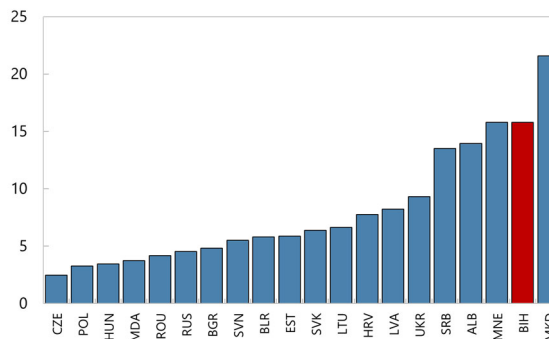

Net Migration

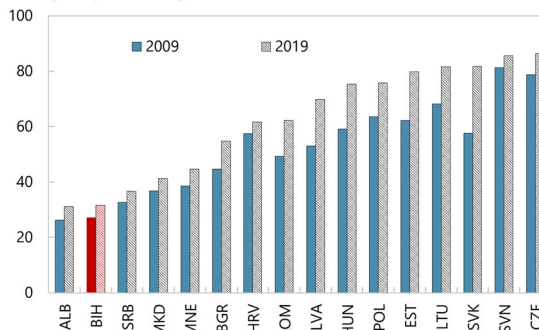
. . . dok je nezaposlenost među najvišim.

Unemployment Total, 2019
(Percent of total labor force)

. . . konvergencija je spora u odnosu na napredne zemlje Evrope, a BDP po glavi stanovnika iznosi manje od 40% prosjeka EU.

GDP per Capita in PPP
(Index, EU28 = 100)

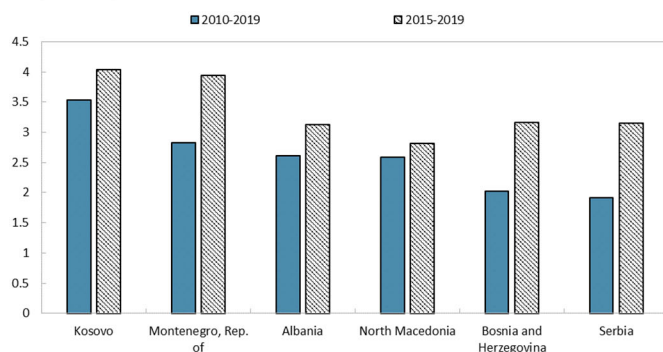

Izvori: IMF WEO; World Population Prospects, 2019, United Nations, Eurostat, WB Development Indicators, ILO; i kalkulacije MMF-a.

KONTEKST

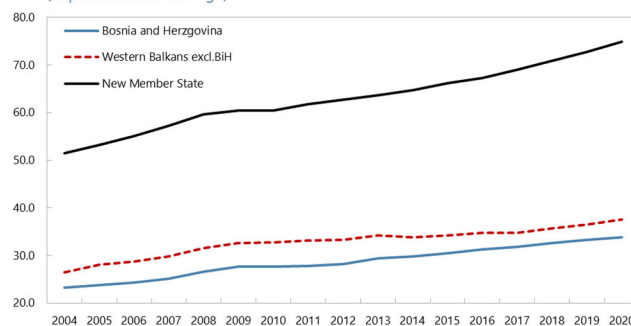
1. Prije pandemije, ekonomija je bila stabilna, ali je rast bio sporiji nego u većini zemalja Zapadnog Balkana, što je rezultat niskih investicija, iseljavanja i političkog zastoja koji sprečava reforme koje doprinose rastu. Makroekonomska stabilnost je, prije krize, bila očuvana, ali je sprovođenje politika od vremena prethodnih konsultacija po člana IV do danas neravnomjerno (Prilog IV). U Federaciji BiH (FBiH), vlada do danas nije formirana nakon izbora 2018. godine. Bilo je potrebno više od godinu dana da se formira vlast na državnom nivou (institucije BiH, IBiH), dok je Republika Srpska (RS) svoju vladu formirala u decembru/prosinu 2018. godine. Etnocentrične vladajuće stranke pretrpjele su gubitak u dva najveća grada na lokalnim izborima održanim u novembru/studenom 2020. godine. Političke tenzije su već neko vrijeme povećane, uz ograničen konsenzus o koordinaciji politika na državnom nivou, dok neki političari dovode u pitanje budućnost zemlje.

Western Balkans: Average 5- and 10-Year Growth Rates
(In Percent)

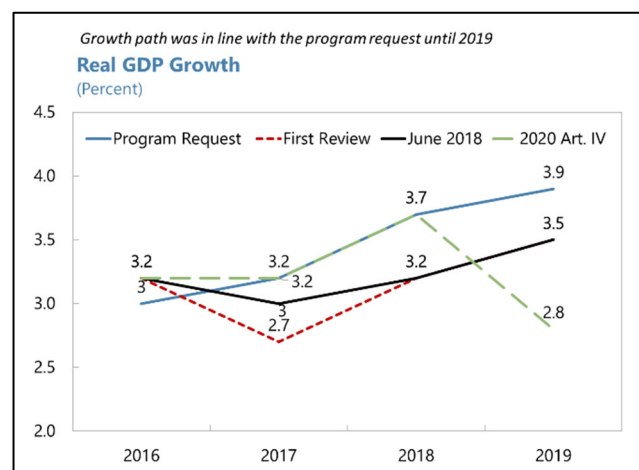
Sources: World Economic Outlook; and IMF Staff Calculations.

GDP per Capita, PPP
(In percent of EU average)

Sources: IMF World Economic Outlook; and IMF staff calculations.

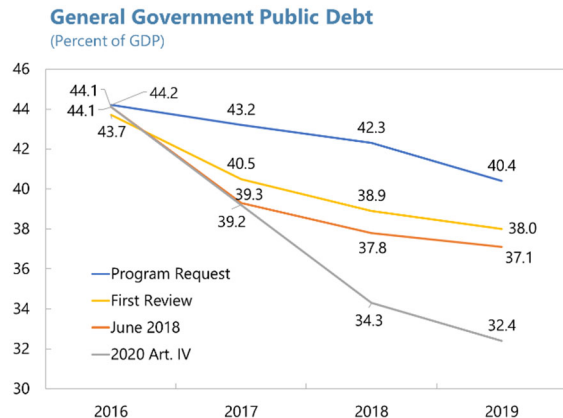
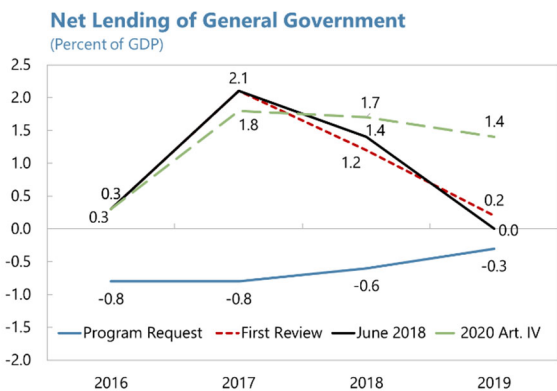
2. Prošireni aranžman (EFF) iz 2016. godine je uspio održati makroekonomsku stabilnost i odblokirati eksterno finansiranje, ali predviđeno preorijentisanje potrošnje ka investicijama i strukturalnim reformama nužnim za veći i inkluzivniji rast nije se ostvarilo. Rezultati po osnovu EFF - koji je otkazan u aprilu/travnju 2020. godine - mješoviti su, a završen je samo jedan pregled. Iako je uglavnom ostvarena većina makroekonomskih ciljeva (tekuća potrošnja i inicijalni rast), ciljni fiskalni deficit bio je bolji od predviđenog programom usljed manje potrošnje na investicije u odnosu na program. Program strukturalnih reformi nije napredovao kako je predviđeno programom usljed internih političkih neslaganja i neformiranja vlasti (Prilog V). Međutim, institucije su podigle akcize u svrhu prijeko potrebnih infrastrukturnih investicija koje se finansiraju iz vanjskih izvora, a usvojeni su i zakoni o bankama i osiguranju depozita.

Snažni fiskalni rezultati u periodu 2016-2019, ali male kapitalne investicije

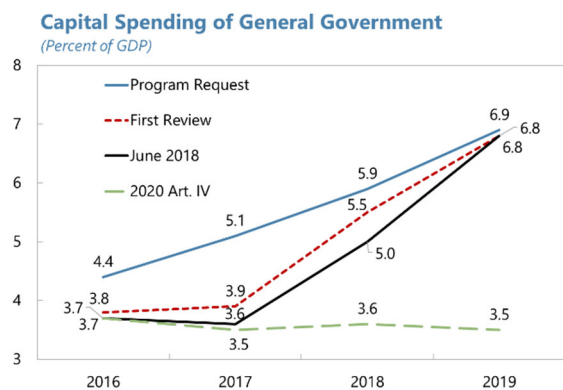
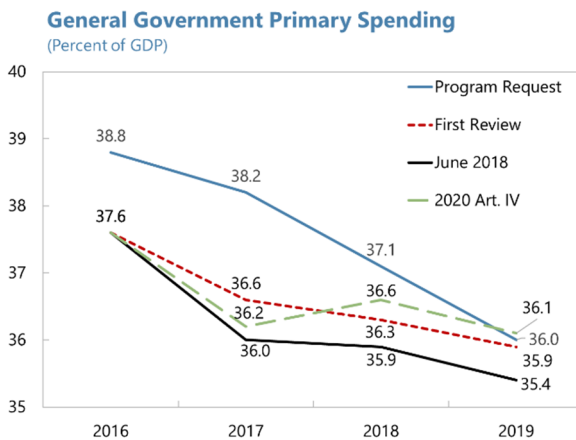
Neto kreditiranje bilo je manje od predviđenog programom tokom cjelokupnog perioda, a . . .

. . . javni dug je pao za 8 procentnih poena više nego što je predviđeno programom.

Primarna potrošnja bila je pod kontrolom u skladu sa programom, . . .

. . . ali kapitalna potrošnja nije dostigla programske ciljeve.

Izvori: Institucije i kalkulacije stručnjaka MMF-a

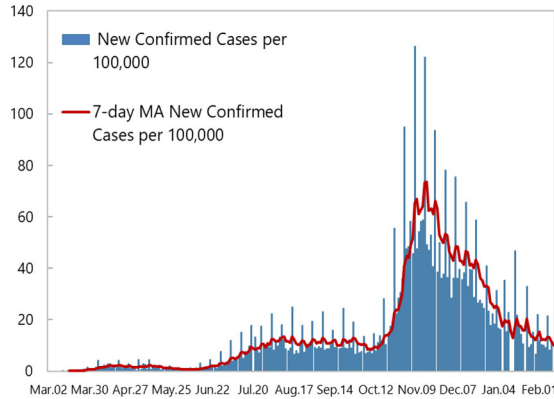
3. Pandemija je uzela veliki danak, dodatno je pogoršava migrantska kriza. Prvi talas u martu/ožujku - aprilu/travnju bio je blag u odnosu na većinu zemalja u EU u smislu broja slučajeva, hospitalizovanih pacijenata i umrlih. Institucije su uvele efektivno „zaključavanje“, zatvorile granice i obavezu održavanja fizičkog rastojanja, ali je to dovelo do kolapsa domaće potražnje, naročito za uslugama (grafikon 3). Entitetske vlade uvele su vanredno stanje, koje je bilo na snazi od sredine marta/ožujka do kraja maja/svibnja, i uvele stroga ograničenja kretanja. U drugom talasu, koji je u toku, došlo je do primjetnog rasta broja slučajeva, hospitalizovanih pacijenata i umrlih. Iako se čini da su ove brojke u padu, BiH je u januaru/siječnju 2021. godina bila među zemljama sa najvećom stopom umrlih od COVID-a po glavi stanovnika u svijetu. Uz to, hiljade migranata se nalazi u BiH, a mnogi borave u teškim uslovima smještaja za oštru zimu. Migrantska kriza pokazala je ozbiljne institucionalne slabosti i zategnute odnose sa EU.

Grafikon 3. Bosna i Hercegovina: Visokofrekventni pokazatelji COVID-a 19

Došlo je do pada broja slučajeva nakon maksimalnih vrijednosti zabilježenih u novembru/studenom.

Došlo je i do pada broja umrlih, uz određeni vremenski pomak.

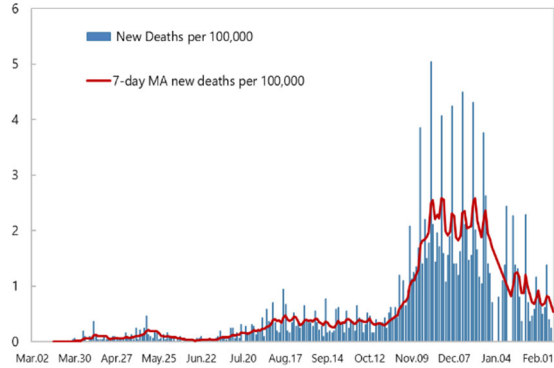
BiH: Daily Confirmed Cases per 100,000 Population
(Unit)

Sources: Johns Hopkins University

Stopa mortaliteta raste od kraja 2020. godine.

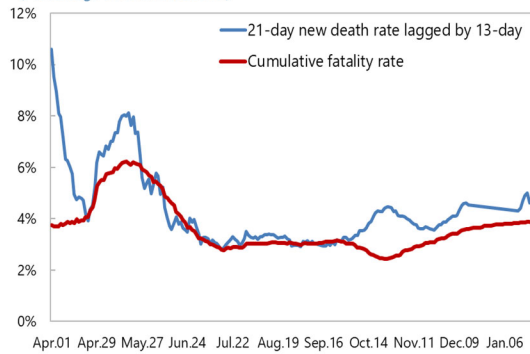
BiH: Daily New Deaths per 100,000 Population
(Unit)

Sources: Johns Hopkins University

Zabilježen je marginalni pad mobilnosti u Q4 2020.

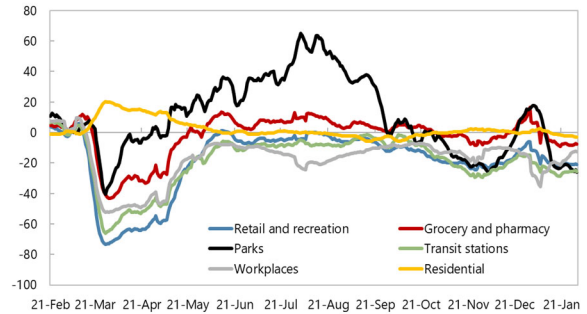
BiH: Cumulative and 21-day Death Rate
(Percentage of Total Infections)

Sources: Johns Hopkins University

BiH ima komparativno nisku stopu testiranja.

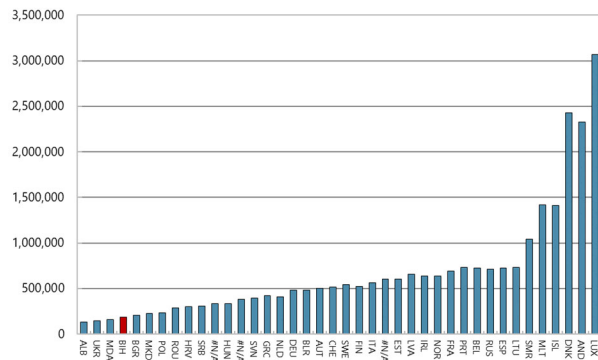
BiH: Google Mobility Index
(Percent deviation from baseline, 7-day moving average)

Sources: Google Mobility Report

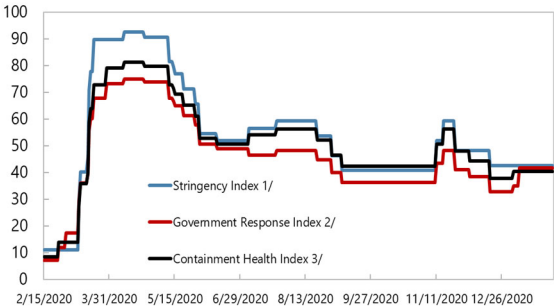
Restrikcije u vezi sa COVID-om generalno su bila stabilna u posljednjem kvartalu 2020.

BiH: Total Covid-19 Tests, Latest
(Per 1 million population)

Sources: World Meters

BiH: COVID-19 Government Response Stringency Index
(Index)

Sources: The Oxford COVID-19 Government Response Tracker

1/ The original stringency index, which records the strictness of 'lockdown style' policies that primarily restrict people's behaviour.
2/ The overall government response index records how the response of governments has varied overall.
3/ The containment and health index combines 'lockdown' restrictions and closures with measures such as testing policy and contact tracing, short term investment in healthcare, as well investments in vaccine.

4. Instrumentom za brzo finansiranje (RFI), koji je odobren u aprilu/travnju 2020. godine, podržani su naponi u pogledu saniranju krize. Tranša od 333 miliona eura pomogla je BiH da zadovolji urgentne potrebe platnog bilansa, koje su nastale usljed eksternih šokova i nužnog odgovora u sferi fiskalne politike. EU je obećala makrofinansijsku pomoć (250 miliona eura), koja će biti realizovana u dvije tranše 2021 - 2022. godine. Isto tako, Svjetska banka je odobrila vanrednu pomoć (36,2 miliona dolara), a dio je već uplaćen.

5. Proces pristupanja članstvu u EU napreduje veoma sporo, što pojačava hitnost ulaganja snažnijih domaćih napora u politike usmjerene ka rješavanju prepreka za rast. Tokom 2019. godine, Savjet EU usvojio je mišljenje Evropske komisije (EK) o zahtjevu BiH za dodjelu statusa kandidata. Mišljenje sadrži 14 prethodnih mjera (pretežno u domenu demokratije/vladavine prava) za otvaranje pregovora o EU kandidatskom statusu.

IZGLEDI, EKSTERNA STABILNOST I RIZICI

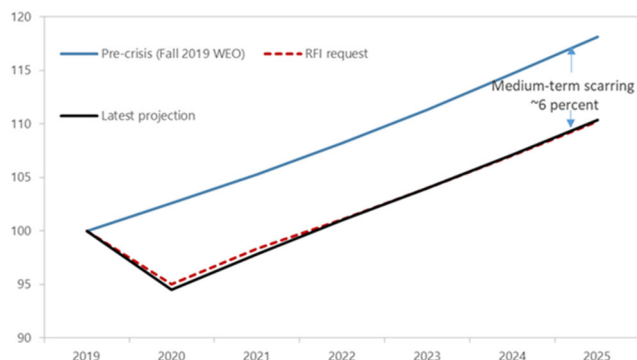
6. Pandemija ima velike posljedice po ekonomiju. Procjenjuje se da je u 2020. godini došlo do kontrakcije ekonomske aktivnosti za 5½ procenata u odnosu na prosječan rast od 3 procenta prije krize. Uzrok ove oštre kontrakcije je pad domaće tražnje (što je negativno uticalo na ugostiteljstvo) i slabo eksterno okruženje, gdje je izvoz teško pogođen recesijom u EU. U skladu sa eurozonom, inflatorni pritisci su ograničeni s obzirom na ekonomsko zatišje, što će neko vrijeme ostati nepromijenjeno.

7. Projekcije pokazuju da će pandemija imati produžene efekte u prvoj polovini 2021. godine. S obzirom na dalje povećanje broja slučajeva COVID-a i hospitalizovanih, te očekivanje da će vakcina postati opštedostupna sredinom 2021. godine, ekonomski oporavak predviđa se u drugoj polovini 2021. godine. Očekuje se da će na njega uticati oslabljeni bilansi stanja domaćinstava, preduzeća i banaka, kao i pad eksterne potražnje, naročito u turizmu. Međutim, s obzirom na izraženu neizvjesnost u pogledu vakcinacije, do oporavka bi moglo doći ili kasnije ili ranije.

8. Srednjoročni izgledi su manje povoljni nego u nedavnoj prošlosti, što će otežati rješavanje velike nezaposlenosti i emigracije. Nakon oštre kontrakcije 2020. godine, očekuje se da će doći do proširenja ekonomske aktivnosti za 3½ u 2021. i 3¼ procenta u 2022. godini (grafikon 4).

U srednjoročnom periodu, prognozirana je stopa rasta od 3 procenta, što je ispod dinamike mnogih ekonomija u istočnoj Evropi kada su bile na istom nivou prihoda po glavi stanovnika. Srednjoročni potencijal usporen je rastom investicija, koji je sporiji od ranije projektovanog rasta, i kontinuiranim odlivima sa tržišta rada, naročito razočaranih i kvalifikovanih mladih i obrazovanih ljudi. Kontinuirana kašnjenja u realizaciji projekata regionalnog povezivanja mogla bi smanjiti

GDP Trajectories
(Index, 2019=100)

izvoz, uključujući turizam. U srednjoročnim izgledima, pretpostavka je da neće doći do značajne dugoročne ekonomske štete usljed pandemije, iako će doći do određenog trajnog gubitka u nivou BDP-a.

9. Očekuje se da će u 2021. godini doći do slabljenja eksternih računa. Deficit tekućeg računa (3½ procenta BDP-a) blago je povećan u 2020. u odnosu na 2019. godinu, a predviđa se dalje pogoršanje 2021. godine (5 procenata BDP-a) usljed pada izvoza (turizam) i doznaka, što će donekle biti nadomješteno kontrakcijom uvoza. Projekcije pokazuju pad finansijskih računa usljed smanjenja direktnih stranih investicija i drugih kapitalnih tokova. Bruto devizne rezerve će pasti sa 8,5 na 7,9 mjeseci uvoza tokom 2021.

10. Eksterna pozicija BiH u 2020. generalno je u skladu sa osnovnim ekonomskim činiocima i poželjenim smjerovima politika (Prilog II). Pristupi i tekućem računu i realnom deviznom kursu ravnoteže (REER) ukazuju da je realni devizni kurs u skladu sa osnovnim ekonomskim činiocima. Međutim, slabije ostvarenje izvoza može biti povezano sa manjkavostima u saobraćajnoj infrastrukturi i vezama, te poslovnom klimom.

11. Produžena pandemija, kašnjenje dostupnosti vakcina i povećane političke neizvjesnosti predstavljaju značajne negativne rizike (Prilog I). Dugotrajna pandemija, uključujući neizvjesnost dostupnosti vakcine, odložila bi oporavak i negativno uticala na bilanse stanja banaka. Isto tako, oporavak bi mogli iskomplikovati socijalno nezadovoljstvo i politička nestabilnost. Kontinuirana politička neslaganja u pogledu koordinacije politika na državnom nivou mogla bi smanjiti međunarodnu finansijsku podršku uz negativne posljedice po rast i mjere podrške tokom pandemije. Dodatna kašnjenja u formiranju Vlade FBiH mogla bit ugroziti sprovođenje reformi. Iako je manje izvjesno, oporavak u EU koji bi se odvija brže od predviđenog, doprinio bi povjerenju i povećao izvoz iz BiH.

UBLAŽAVANJE POSLJEDICA PANDEMIJE - DISKUSIJA O POLITIKAMA

A. Fiskalna politika: Pružanje ciljane i održive fiskalne podrške

Fokus razgovora o politikama bio je na neposrednom reagovanju na pandemiju, uključujući (i) obezbjeđivanje dovoljnih sredstava za zdravstveni sektor, i (ii) omogućavanje privremene fiskalne ekspanzije sa ciljem podrške privredi i zaštite najugroženijih.

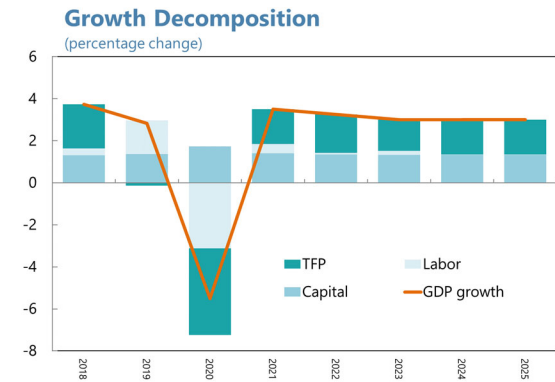
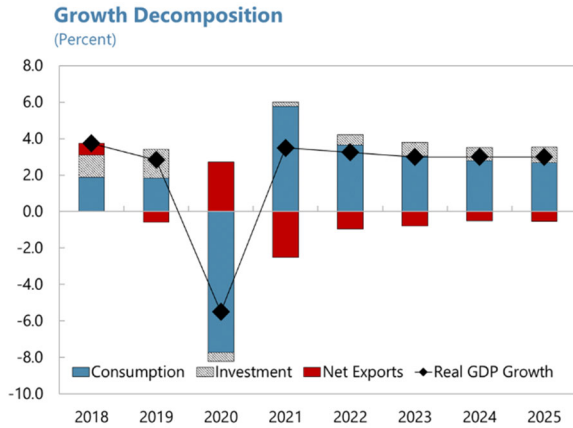
12. Ekspanzivna fiskalna pozicija u 2020. godini bila je adekvatna za ublažavanje pandemije. Fiskalni zaštitni slojevi u prethodnim godinama omogućili su institucijama u BiH da u kratkom vremenu reaguju na pandemiju. Revidirani budžeti za 2020. godinu odražavaju mjere koje su dovele i do manjih prihoda i do veće potrošnje, naročito na zdravstveni sektor. Došlo je do pada poreskih prihoda za 7½ procenata u odnosu na 2019. godinu, a razlog je uglavnom manja naplata indirektnih poreza. Tekući rashodi porasli su za 7 procenata usljed veće potrošnje na zdravstvenu

zaštitu i ekonomsku podršku. Zabilježen je i rast investicija koje su finansirane iz vanjskih izvora. Kao rezultat, nakon nekoliko godina u kojima je zabilježen suficit, fiskalni deficit za 2020. godinu procjenjuje se na 5½ procenata BDP-a.

Grafikon 4. Bosna i Hercegovina: Srednjoročne projekcije, 2018-2025

Rast će uglavnom biti vođen domaćom potražnjom.

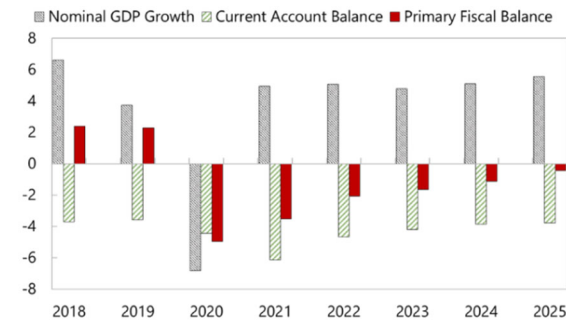
Očekuje se da će TFP i kapital najviše doprinijeti budućem rastu.

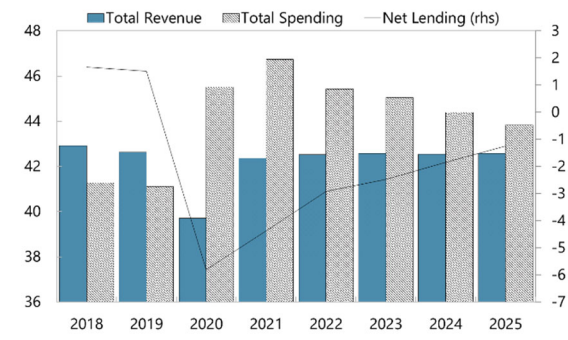
U srednjoročnom periodu, očekuje se smanjenje i internih i eksternih neravnoteža.

Do unapređenja fiskalnih bilansa doći će pretežno usljed pada potrošnje nakon završetka pandemije.

Nominal GDP Growth, Current Account and Primary Fiscal Balance (Percent of GDP)

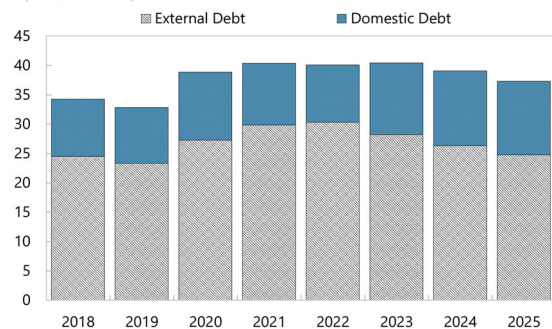
Fiscal Balance (Percent of GDP)

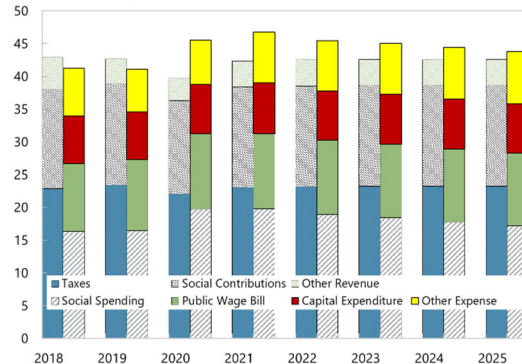
Procjene pokazuju postepeno smanjenje nivoa duga.

Pad socijalne potrošnje u vezi sa pandemijom trebalo bi da u srednjoročnom periodu smanji fiskalne rashode.

General Government Debt (Percent of GDP)

Government Revenue and Expenditure Decomposition (Percent of GDP)

Izvori: Institucije BiH, projekcije MMF-a.

13. Hitna fiskalna reakcija na početku pandemije ublažila je njene posljedice. Vlade su uvele značajne pakete podrške zdravstvenom sektoru - finansiranje medicinske opreme i objekata, angažovanje stručnih lica i povišice (0,6 procenata BDP-a). Oba entiteta formirala su kompenzacioni fond/fond solidarnosti, koji su preduzećima pomogli subvencionisanjem doprinosa za socijalno osiguranje i isplatom minimalnih plata radnika u pogođenim sektorima (hotelijerstvo, ugostiteljstvo, saobraćaj). Takođe su obezbijedili finansiranje kantona i opština. Diskreciona potrošnja na COVID tokom 2020. godine bila je značajna (2,5 procenta BDP-a), ali je došlo do određenih kašnjenja u implementaciji, uključujući i vanbudžetske kreditne garancije, a nije bilo ni koordinacije mjera između entiteta, kantona i opština.

BIH: Fiscal Measures in Response to COVID-19

Measures	2020	
	Millions of KM	Percent of GDP
Discretionary measures	826.2	2.5
<i>Health sector support</i>	222.5	0.6
<i>Support for households</i>	1.0	0.0
<i>Support for firms</i>	310.6	0.9
<i>Other support</i>	291.4	0.9
Off-budget measures		
<i>Guarantee funds</i>	150.0	0.5

Sources: BiH authorities; and IMF Staff calculations.

14. U 2021. godini treba nastaviti sa fiskalnom podrškom, međutim ona bi trebala biti usmjerenija. Očekuje se da će doći do rasta poreskih prihoda u skladu sa BDP-om, ali će ostati ispod nivoa prije COVID-a usljed produženog pandemijskog šoka. Potrošnja vlade raste za 2 procenta u odnosu na 2020. godinu i trebalo bi da se kreće u pravcu ciljanih mjera - za pogođene sektore i domaćinstva - sa ciljem ublažavanja pandemije i podrške oporavku. Čini se da je fiskalna pozicija za 2021. generalno odgovarajuća s obzirom da izbjegava učinke naglog pada („cliff effect“) nakon prestanka primjene vanrednih mjera. Pozdravljamo dalja veća budžetska izdvajanja za podršku zdravstvu i preduzećima (subvencije plata). Međutim, programi naknade za nezaposlenost treba da budu praćeni aktivnijim programima tržišta rada, kao što je (do)kvalifikacija. Predviđa se da će opšti fiskalni deficit dostići 4½ procenta BDP-a 2021. godine, a biće finansiran uglavnom domaćim sredstvima. Troškovi tog finansiranja vjerovatno će rasti uprkos dobroj likvidnosti bankarskog sistema, a institucije su istorijski gledano bile nerade da finansiraju potrošnju po većim kamtanim troškovima. Međutim, smanjenje potrošnje moglo bi se negativno odraziti na rast i

Text Table 1: BIH - General Government Finances, 2020-2021

(in percent of respective GDP)

Year	FBIH		RS		BIH	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Revenue	37.5	38.0	40.3	40.3	41.0	41.0
Taxes	18.5	18.6	20.9	21.2	21.9	21.8
Social Security Contributions	16.6	16.6	15.4	15.3	15.9	15.7
Non-tax Revenue	2.4	2.8	4.0	3.7	3.3	3.4
Expenditure	42.3	41.6	47.7	46.4	46.6	45.4
Expense	38.6	37.9	41.2	40.2	41.8	40.8
<i>Of which: Wages</i>	9.5	9.6	10.3	10.3	11.8	11.8
Nonfinancial Assets	3.7	3.7	6.5	6.2	4.8	4.7
Net Lending	-4.8	-3.6	-7.4	-6.2	-5.6	-4.5
Primary Surplus	-4.2	-3.0	-6.2	-4.8	-4.8	-3.6

Sources: IMF staff projections.

socijalnu nejednakost. Institucije se podstiču da izvršavaju svoje planove rashoda, unaprijede upravljanje dugom sa ciljem minimiziranja kamatnih troškova i jačanje garantnih programa.

15. Reforma zdravstvenog sektora i izmirenje zaostalih obaveza javnog sektora doprinijeće saniranju fiskalnih rizika. Misija je saglasna sa institucijama u pogledu povećanja sredstava za zdravstveni sektor 2021. godine. To će pomoći da se obezbijedi zdravstvena zaštita cjelokupnom stanovništvu bez obzira na status osiguranja - što je nova praksa tokom pandemije. Entitetske vlade rade sa Svjetskom bankom na povećanju efikasnosti i održivosti zdravstvenog sektora, između ostalog i uvođenjem kontrola preuzimanja obaveza i uvođenja zdravstvenih ustanova u sistem trezorskog poslovanja. Zaostale obaveze u zdravstvu usporavaju uspješnost zdravstvene zaštite. Misija snažno podstiče vlade da izrade sveobuhvatne planove za smanjenje obaveza sektora zdravstva i javnih preduzeća i brže izmirenje zaostalih obaveza. U RS, ukupne obaveze zdravstvenog sektora iznose oko 1 milijarde KM (oko polovine se odnosi na međuvladine zaostale obaveze). U FBiH, zaostali doprinosi za socijalno osiguranje javnih preduzeća i zaostale obaveze opšte vlade procjenjuju se na oko 1,1 milijardu KM.¹

16. Socijalna pomoć treba da bude proširena na najugroženije tokom pandemije. Pozdravljamo kontinuiran fokus institucija na naknade za nezaposlenost. Međutim, kriterije podobnost za socijalnu pomoć i obuhvaćeni period treba proširiti da bi se pomoglo ugroženima, naročito u neformalnom sektoru. Entitetske vlade treba da rade sa Svjetskom bankom na proširenju obuhvata ovom pomoći, između ostalog i na ažuriranju baza podataka i utvrđivanju i provjeri korisnika.

17. Misija pozdravlja opredijeljenost institucija za jačanje upravljanja javnim finansijama i nabavkama. Oba entiteta nastaviće da na svom sajtu objavljuju spiskove preduzeća koja su tokom pandemije dobila podršku - [FBiH](#) i [RS](#).² Institucije se podstiču da objavljuju i podatke o ugovorima u vezi sa COVID-om, navodeći ime stvarnih vlasnika dobavljača. Entitetske glavne službe za reviziju obavice i objavit će izvještaj o ex post reviziji potrošnje u vezi sa COVID-om (uključujući vanbudžetske fondove) u sklopu revizije opšte vlade za 2020. Misija pozdravlja opredijeljenost države (IBiH), entiteta (FBiH i RS) i Distrikta Brčko (BD) da usvoje strategiju za upravljanje javnim finansijama za cijelu zemlju do sredine 2021. godine. Misija apeluje na institucije da usvoje državni zakon o javnim nabavkama u skladu sa preporukama EU. Novi zakon pomoći će da se obezbijede isti uslovi za sve dobavljače, poveća transparentnost, suzbije korupcija i ostvare budžetske uštede.

18. Institucije treba da iskoriste pandemiju i uvedu fiskalne politike koje u većoj mjeri doprinose rastu. Normativan reformski scenario pokazuje da je rast moguće povećati bez podrivanja fiskalne održivosti. Poreskom reformom u FBiH mogli bi se smanjiti porezi na rad i stimulisati formalno zapošljavanje (vidjeti ispod). Veći naponi na administraciji prihoda sa fokusom na poreskoj disciplini, analizi rizika, upravljanju velikim poreskim obveznicima i unapređenju kontrole

¹ Projekcije ne uključuju izmirenje zaostalih obaveza.

² FBiH: <http://www.pufbih.ba/v1/novosti/1879/lista-korisnika-subvencija-po-osnovu-doprinos-a-za-obavezna-osiguranja>; i RS: <https://poreskaupravar.org/wp-content/uploads/2020/10/Pregled-poslovnih-subjekata-kojima-je-odobrena-pomoc-za-mjesec-april-2020..pdf>.

mogli bi na efikasan način povećati prihode. Ograničavanjem plata putem ograničavanja realnog rasta plate ispod ekonomskog rasta i sprovođenjem reforme javne uprave smanjilo bi visoka izdvajanja za plata. Veća socijalna potrošnja usljed pandemije u periodu 2021 - 2023. pomogla bi da se zaštite ugroženi i poveća učešće žena na tržištu rada (vidjeti ispod). Veće javne investicije finansirane domaćim sredstvima mogle bi smanjiti infrastrukturna uska grla i povećati potencijal rasta ekonomije. Veća iskorišćenost vladinih garancija tokom 2021. i 2020. mogla bi stimulisati kreditni rast i ublažiti finansijska ograničenja lokalnih preduzeća. Značajnije izmirenje zaostalih obaveza unaprijedilo bi likvidnost dobavljača i rezultiralo nižim troškovima.

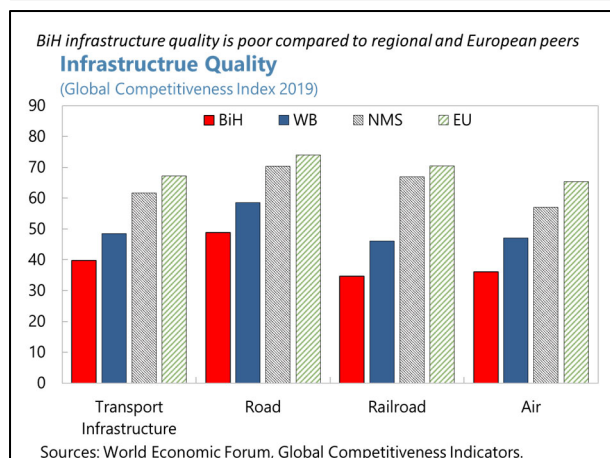
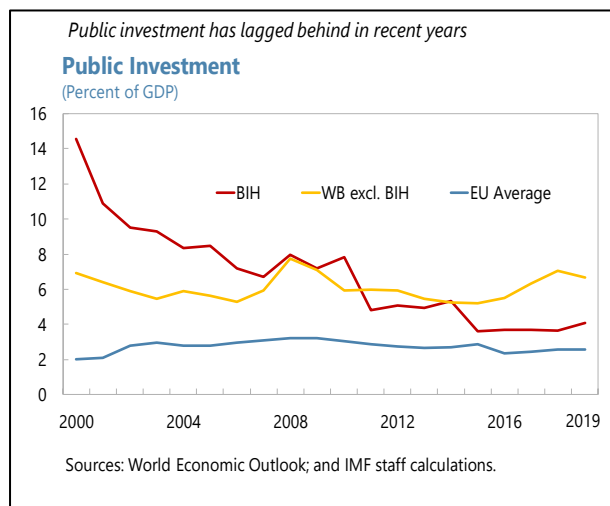
Text Table 2: BIH - Adjustment Measures under Normative Scenario			
(in percent of GDP, cumulative)			
Year	Normative Scenario		
	2021	2023	2025
Revenues	0.1	0.2	0.3
Revenue administration	0.1	0.2	0.3
PIT/SSC reform for FBiH	0.0	0.0	0.0
Expenditure	0.2	0.5	0.5
Restrain wage growth	-0.2	-0.4	-0.6
Pandemic social spending	0.2	0.1	0.0
Increase capital spending	0.2	0.8	1.1
One-off fiscal measures	1.5	4.0	n/a
Fiscal cost of guarantees 1/	0.5	1.0	n/a
Arrears clearance 2/	1.0	3.0	n/a

Sources: IMF staff projections.
 1/ One-time spending assumed to take place in 2021 and 2022.
 2/ Takes place below the line over 2021-23, but affects the measured debt stock.

Text Table 3: BIH - Baseline Versus Normative Scenario						
(in percent of GDP)						
Year	Baseline Scenario			Normative Scenario		
	2021	2023	2025	2021	2023	2025
Real GDP growth rate	3.5	3.0	3.0	4.0	3.3	3.3
Revenue	41.0	41.4	42.0	41.1	41.6	42.3
Tax revenue	21.8	22.2	22.8	21.9	22.4	23.1
SSC & non-tax revenue	19.2	19.2	19.2	19.2	19.2	19.2
Expenditure	45.4	43.5	42.7	46.1	44.0	43.2
Expense 1/	40.8	39.1	38.3	41.3	38.8	37.7
Of which : wages	11.8	11.7	11.6	11.6	11.3	11.0
Nonfinancial assets	4.7	4.4	4.3	4.9	5.2	5.4
Net lending	-4.5	-2.1	-0.7	-5.1	-2.4	-0.9
Primary surplus	-3.6	-1.1	0.3	-4.2	-1.4	0.1
Government debt /2	38.6	41.7	41.4	40.5	46.0	45.4

Sources: IMF staff projections.
 1/ Includes fiscal cost of guarantees in 2021 normative scenario.
 2/ Includes arrears clearance, which is not recorded under expenditure.

19. Fiskalna politika treba da omogući preraspodjelu sredstava ka kritičnim investicijama. To iziskuje obuzdavanje tekuće potrošnje - kada pandemijska potrošnja više ne bude bila potrebna - i povećanje kapitalne potrošnje. Misija preporučuje da se tekuća potrošnja vrati na nivo prije pandemije (u odnosu na BDP), najvećim dijelom ograničavanjem ukupnog izdvajanja za plata (tj. ograničavanjem zapošljavanja na nekritične funkcije i zadržavanjem ukupnog izdvajanja za realne plate na konstantnom nivou). Značajnijom preraspodjelom sredstava ka kritičnim fizičkim i kadrovskim kapitalnim investicijama stimulisala bi se ekonomija u periodu nakon pandemije. Do sada je napredak na realizaciji javnih investicija bio limitiran, uglavnom zbog ograničenih kapaciteta. Da bi došlo do efektivnog povećanja investicija, misija apeluje na institucije da sprovedu preporuke PIMA (Ocjena upravljanja javnim investicijama) i definišu prioritetne projekte uz osigurano finansiranja i kompletiranu dokumentacije. Misija podstiče Vladu RS da zatraži misiju PIMA. FBiH treba da uloži veće napore da poveća domaće investicije.

20. Potrebna je koordinacija politika na svim nivoima da bi se unaprijedila ekonomija BiH i učinio mogućim normativni scenarij politike. U BiH ne postoji zajednička fiskalna politika, iako je to osnovni instrument politike u BiH. Fiskalno vijeće ima određenu ulogu u koordinaciji fiskalne politike, ali u praksi entiteta ne koordiniraju budžete. Fiskalna politika na državnom nivou ne postoji zato što je budžet fiksni i neveliki (3 procenta BDP-a). Na strani prihoda, baze prihoda treba da budu potpuno usklađene da bi se smanjila poreska distorzija. Koeficijenti raspodjele prihoda treba da budu utvrđeni na osnovu formule. Međutim, politike harmonizacije blokirane su zbog neslaganja oko nadležnosti, pri čemu se malo pažnje pridaje ekonomskoj koristi ili opštem dobru. Ovi problemi se, u određenoj mjeri, preslikavaju na nivo FBiH. Tokom pandemije, centralna vlada FBiH pomogla je kantonima da obezbijede javna dobra, kao što su zdravstvena zaštita i obrazovanje. Međutim, bukvalno ne postoje poluge za podsticaje kantonalnih i opštinskih vlada da sprovedu prudenčijalne fiskalne politike, smanje nepotrebne parafiskalne naknade ili izmire zaostale obaveze (ili izvještavaju o istim). Čak je i otežana razmjena i prikupljanje statističkih podataka usljed sporova oko nadležnosti. Misija preporučuje veću ulogu Fiskalnog vijeća u koordinaciji ekonomskih politika i apeluje na institucije da poboljšaju sprovođenje reformi. Sa ciljem jačanja administracije poreza, misija podstiče institucije da vrata razmjenu sveobuhvatnih poreskih podataka između sve četiri

poreske uprave i dvije entitetske agencije za posredničke, informatičke i finansijske usluge u skladu sa EFF iz 2016. godine.

21. Analiza održivosti duga pokazuje da javni dug ostaje održiv u normativnom scenariju uz veću kapitalnu potrošnju, iako je došlo do povećanja negativnih rizika (Prilog III). Kada se oporavak stabilizuje, misija preporučuje da se BiH vrati fiskalnoj politici stabilizacije duga sa ciljem ponovnog formiranja fiskalnih zaštitnih slojeva. To bi podrazumijevalo postepeno smanjenje primarnog deficita na oko 1 procenat BDP-a. Javni dug ostaje osjetljiv na šokove vanrednih obaveza, naročito javnih preduzeća. Veće ili ustrajnije posljedice pandemije u odnosu na očekivane mogle bi pogoršati dinamiku duga. U tom slučaju, institucije treba da produže i eventualno povećaju mjere podrške tokom pandemije (naročito kreditne garancije i programe socijalne podrške) i od međunarodnih finansijskih institucija zatraže dodatno finansiranje s obzirom na ograničenu dostupnost domaćeg finansiranja.

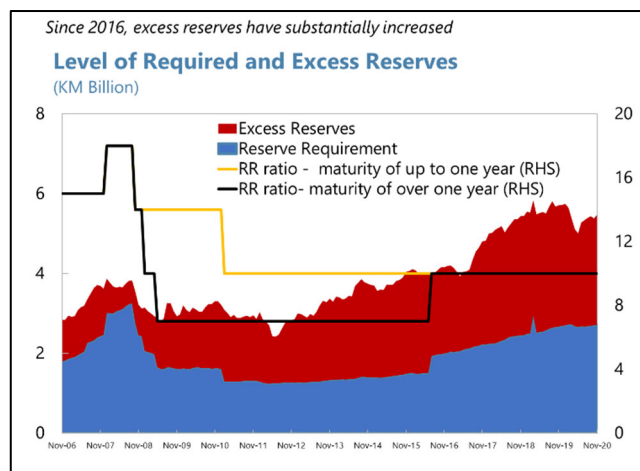
Stavovi vlasti

Institucije se slažu sa misijom u tome da je privremena fiskalna ekspanzija adekvatna kao odgovor na pandemiju. Opredijeljene su da se vrate fiskalnoj politici stabilizacije duga nakon postizanja održivog ekonomskog oporavka. Uvažavaju potrebu unapređenja kvaliteta budžeta preusmjeravanjem sredstava sa tekuće na kapitalnu potrošnju. Međutim, smatraju da je zaostale obaveze (zdravstveni sektor i javna preduzeća) moguće izmiriti samo uz podršku međunarodnih finansijskih institucija. FBiH takođe je ukazala na probleme sa podacima i koordinacijom na kantonalnom i opštinskom nivou u pogledu ustavnih nadležnosti. RS smatra da Fiskalno vijeće nema nadležnost za vođenje fiskalne politike na nivou BiH.

B. Politike finansijskog sektora: Očuvanje stabilnosti i podrška ekonomiji

Očuvanje aranžmana valutnog odbora (CBA), unapređenje otpornosti bankarskog sektora, finaliziranje okvira za restrukturiranje banaka i unapređenje kreditno-garantnih fondova ključni su ciljevi.

22. Politike Valutnog odbora i Centralne banke BiH odigrale su ključnu ulogu u očuvanju makroekonomske i finansijske stabilnosti tokom pandemije. Ukupan bankarski sistem ostao je stabilan, uz adekvatnu prosječnu kapitaliziranost, stabilne koeficijente NPL i komforne pokazatelje likvidnosti. Depoziti u bankama i krediti generalno su ostali stabilni, što dokazuje kredibilitet aranžmana valutnog odbora. CBBH se snažno oduprla pozivima da se njene devizne rezerve iskoriste u fiskalne svrhe - što bi ugrozilo aranžman valutnog odbora - i obezbijedila valutu kako je to bilo potrebno. Bez obzira na ovaj rezultat, aranžman valutnog odbora treba dodatno osnažiti modernizovanjem okvira za obavezne

rezerve (Prilog VII). Misija podstiče CBBH da u cijelosti uskladi naknadu za rezerve u stranoj valuti sa oportunističnim troškovima, a to su kamatna stopa ECB na stalno raspoloživu mogućnost deponovanja (trenutno -50 baznih poena) minus operativni i administrativni troškovi (oko 10 baznih poena). Potrebno je napraviti razliku između naknade za rezerve u stranoj i rezerve u domaćoj valuti kroz premije za rizik koja se plaća na obaveznu rezervu u domaćoj valuti. CBBH bi, na taj način, dobila moćan instrument za odbranu aranžmana valutnog odbora kroz utvrđivanje premije za rizik, uz postepeno smanjenje euroizacije. Misija podržava opredijeljenost institucija da zabrane korišćenje deviznih rezervi CBBH u fiskalne svrhe.

Stavovi vlasti

CBBH je još jednom naglasila snažnu opredijeljenost za aranžman valutnog odbora i prihvatila da modernizuje svoj okvir rezervi putem diferenciranja naknada za rezerve u stranoj i obavezne rezerve u domaćoj valuti. Cilj je potpuna naknada rezervi u stranoj valuti po oportunističnim troškovima euro plasmana u inostranstvu.

23. Iako su opšti finansijski uslovi ostali relativno stabilni, određene slabosti i rizici rastu, što zahtijeva intenzivno praćenje. Uprkos teškim makroekonomskim i finansijskim uslovima, depoziti su ostali stabilni, uključujući depozite iskazane u eurima. Kapitalizacija i likvidnost banaka su i dalje adekvatne (tabela 7). Međutim, kvalitet aktive banaka slabi, a NPL-ovi ostali su na povišenom nivou - i sa nedovoljnim rezervisanjem u nekim domaćim bankama - što povećava zabrinutost u pogledu adekvatnosti kapitala. Misija podstiče supervizore da dodatno intenziviraju već prisutno pomno praćenje kroz direktne i indirektne kontrole, te uvedu korektivne mjere, uključujući kredibilne planove dokapitalizacije u slučaju banaka pod pojačanim nadzorom. U predstojećem periodu, nedavno uvedena metodologija procesa supervizorske provjere i ocjene (SREP) pomoći će da se utvrde nepravilnosti i slabosti, te na bolji način prilagode korektivne mjere i dinamika sprovođenja istih. Institucije treba da se odupru svakoj obavezujućoj konverziji kredita iskazanih u stranoj valuti u domaću valutu. Institucije FBiH treba da ubrzano krenu ka imenovanju kvalifikovanih članova Komisije za vrijednosne papire, što je nužno za izvršenje više odluka, uključujući dokapitalizaciju banaka na čekanju.

24. Moratorijumi na kredite donijeli su privremene olakšice za domaćinstva i firme. U aprilu/travnju, supervizori su brzo uveli moratorijum na kredite, koji bi se odobravao na individualnoj osnovi bez izmjene kategorizacije kredita. Moratorijumi su bili presudni za sprečavanje kontrakcije kredita i ublažavanje pritiska na likvidnost. Moratorijum su iskoristila i fizička i pravna lica, iako je korišćenje istih bilo manja od očekivanog. Misija podržava odluku institucija da ne dozvole zahtjeve za nove moratorije nakon kraja 2020. pošto bi to moglo dovesti do nedovoljnih rezervisanja za kredite.

25. Supervizori treba da rade sa bankama na pripremi za izvjesno pogoršanja aktive banaka. Kombinovani efekat kontrakcije ukupnih ekonomskih aktivnosti i etapnog ukidanja moratorijuma na kredite mogao bi se odraziti na povećanje NPL-ova. Da bi se obezbijedilo dobro funkcionisanje bankarskog sistema potrebno je uvesti korektivne mjere za efikasno rješavanje problema povećanja NPL-ova, uključujući i adekvatno rezervisanje. Misija podstiče institucije da

urade, uz tehničku podršku međunarodnih finansijskih institucija, sveobuhvatnu analizu prepreka za rješavanje problema nekvalitetnih kredita i koncipiraju akcioni plan za rješavanje nekvalitetnih kredita, uključujući i okvir za vansudsko finansijsko restrukturiranje. Isto tako, Parlament FBiH treba da dovede do kraja usvajanje zakona o stečaju - usklađenog sa zakonima RS i Distrikta Brčko - pošto bi u predstojećim mjesecima mogao imati ključnu ulogu, kada se očekuje povećanje stope default-a.

26. Kreditno-garantni fondovi treba da podrže ekonomiju upravo sada. Garantni fondovi su moćan instrument kojim se firmama, naročito malim i srednjim preduzećima, obezbjeđuju dodatna sredstva da prebrode šokove po likvidnost i/ili finansiraju obrtni kapital. Iskorišćenost garantnih programa je niska. Da bi bile efektivne, misija preporučuje povećanje pokrivenosti rizika od strane vlade, pojednostavljivanje administrativnih procedura i usvajanje portfeljnog pristupa (za kredite do određenog iznosa). Garantni fond RS već ima relativno visoku pokrivenost rizika od strane vlade (70 procenata) i portfeljni pristup. Nasuprot tome, Garantni fond FBiH ima pokrivenost rizika od svega 50 procenata i dugotrajne i suviše birokratske procedure (Razvojna banka FBiH ponavlja ocjenu za svaki kredit ponaosob). Misija je zabrinuta da je garantni program FBiH možda suviše spor da bi imao efekat tokom pandemije. Oba entiteta opredijeljena su za izdvajanje dodatnih sredstava za garantne fondove, po potrebi.

27. Misija podstiče institucije da unapređuju okvir za restrukturiranje banaka. Reforme u ovoj oblasti odvijaju se sporo zbog neslaganja, u sferi politika, o ulozi institucija na državnom i entitetskom nivou. Međutim, usvajanje novog zakona o Agenciji za osiguranje depozita (AOD), što je omogućilo da se sredstva AOD koriste u svrhe restrukturiranja banaka, bio je važan korak ka finaliziranju okvira restrukturiranja.

- **Formiranjem Fonda za finansijsku stabilnost (FSF), u skladu sa preporukama misije FSAP iz 2015. godine, zaokružio bi se okvir za restrukturiranje banaka.** S obzirom na nepostojanje kreditora posljednjeg utočišta, FSF bi igrao esencijalnu ulogu u očuvanju finansijske stabilnosti u slučaju potrebe za restrukturiranjem neke posrnule banke, pri čemu bi troškovi po poreske obveznike bili svedeni na minimum. S obzirom na prednosti ekonomije obima u upravljanju, potencijalno velike kapitalne potrebe i činjenicu da većina banaka posluje u cijeloj BiH, misija snažno preporučuje formiranje jednog FSF, što će zahtijevati izmjene i dopune entitetskih zakona o bankama i zakona o osiguranju depozita.
- **Efektivan stalni odbor za finansijsku stabilnost (SOFs) je neophodan.** CBBH treba da iznese sveobuhvatne ocjene makroekonomskih i kreditnih kretanja SOFS-u, koji treba da se sastaje najmanje na kvartalnoj osnovi. Redovne makro i kreditne analize CBBH pomoći će i u operacionalizaciji kontracikličnih zaštitnih slojeva kapitala, zaštitnih slojeva za sistemski rizik i zaštitnih slojeva za domaće sistemski značajne banke (D-SIB) - što je bitan korak ka unapređenju finansijske otpornosti. Uz to, obavezu saradnje između agencija i vlada treba definisati kroz sveobuhvatan memorandum o razumijevanju za finansijsku stabilnost (FSMOU) koji počiva na tri stuba, kako je predviđeno u okviru EFF 2016. godine.

- **Nakon oporavka ekonomije, AOD treba da krene sa primjenom premija koje se baziraju na riziku** - dodatnog disciplinskog sredstva za banke - i nastavi sa postepenim povećanjem pokrivača osiguranih depozita do ciljnog nivoa AOD-a. Parlament BiH treba da ratifikuje Stand-by kreditnu liniju EBRD-a (30 miliona eura) sa ciljem daljeg jačanja resursa AOD za operacije u okviru restrukturiranja i likvidacije banaka.

28. Potrebno je da razvojne banke postanu finansijski održive i fokus stave na ublažavanje neuspjeha na finansijskom tržištu. Oba entiteta već nekoliko godina rade sa Svjetskom bankom na modernizaciji razvojnih banaka. Ove banke učestvuju u standardnim aktivnostima finansijskog sektora i treba da budu pod nadzorom agencija za bankarstvo zato što predstavljaju rizike po finansijski sektor. Vlade oba entiteta treba da usvoje nove strateške izjave kojim će uskladiti misije razvojnih banaka sa najboljim međunarodnim praksama, te ih učine finansijski održivim. Isto tako, potrebno je da entitetski parlamenti donesu zakon koji će u potpunosti odgovarati njihovoj dopunjenoj misiji.

29. Ažurirana ocjena sigurnosnih mehanizama iz 2021. godine u značajnoj mjeri je dovršena, a utvrđeno je da CBBH nastavlja da održava generalno čvrste sigurnosne mehanizme. Sprovedena je većina preporuka iz ocjene koja je urađena 2017. godine. Misija je preporučila jačanje aranžmana upravljanja kroz jasnije definisanje internih pravila CBBH o ulozi Uprave i Revizorskog komiteta.

Stavovi vlasti

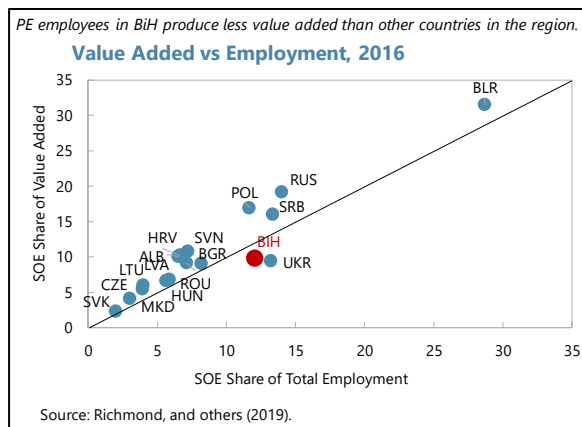
Iako je ukupan finansijski sektor ostao stabilan, institucije uvažavaju da je došlo do rasta ranjivosti, naročito u nekim bankama. Dijele mišljenje misije da će doći do pogoršanja kvaliteta aktive banaka nakon isteka moratorijuma na kredite. Takođe se slažu sa viđenjem misije da je potrebno pripremiti strategiju za djelotvorno rješavanje nekvalitetnih kredita. Međutim, institucije RS protive se jedinstvenom, nezavisnom FSF zato što smatraju da je to prenos nadležnosti entiteta na državni nivo. Objasnile su da i FSMOU podrazumijeva prenos nadležnosti, te da metodologiju za utvrđivanje D-SIB treba da utvrdi Agencija za bankarstvo RS na osnovu podataka za RS umjesto BiH. U principu, saglasne su da programi kreditnih garancija mogu biti učinjeni atraktivnijim kroz veće pokriće rizika od strane vlade i smanjenje administrativnih prepreka. Međutim, institucije FBiH nisu bile voljne da pređu na portfeljni pristup za garancije kredita zbog potencijalnih fiskalnih rizika i radije bi sačekale prve rezultate prije izmjene programa.

C. Strukturalne reforme: Jačanje upravljanja, unapređenje konkurentnosti i stvaranje prilika za zapošljavanje

Loše upravljanje i loša poslovna klima su ozbiljne prepreke konkurentnijoj ekonomiji. Potrebni su veći naponi sa ciljem (i) unapređenja nadzora i transparentnosti javnih preduzeća, (ii) promovisanja zelene ekonomije, (iii) podrške digitalizaciji, (iv) unapređenja upravljanja i jačanja institucija za borbu protiv korupcije, i (v) unapređenja politika tržišta rada.

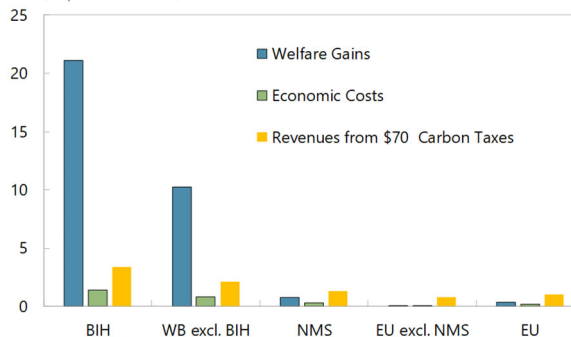
30. Slabi rezultati i upravljanje javnim preduzećima ograničava njihov doprinos ekonomskom rastu (Prilog VIII). Ekonomski uticaj javnih preduzeća je značajan. U ukupnom zapošljavanju učestvuju sa 11 posto i imaju oko 40 procenata stalnih sredstava. Međutim, mnoga su jedva profitabilna ili ostvaruju gubitke, a neka učestvuju u aktivnostima koje nemaju jasan cilj javni politika. Druga mogu ostvariti korist od uključivanja privatnog sektora (aerodromi, komunalno, šumarstvo, itd.). Ukupan dug javnih preduzeća iznosi oko 26 posto BDP-a, uključujući velike zaostale obaveze po osnovu poreza i doprinosa za socijalno osiguranje, ali to se u potpunosti ne vidi u statistici duga javnog sektora zbog poteškoća u agregiranju podataka. Upravljanje javnim preduzećima nije u skladu sa smjernicama OECD-a i na nižem je nivou u odnosu na uporedive subjekte u regionu, što povećava osjetljivost u smislu korupcije.

31. Unapređenje nadzora i transparentnosti prvi je korak ka modernizaciji javnih preduzeća. Misija preporučuje formiranje jedinice za centralni nadzor nad javnim preduzećima pri kabinetima predsjednika vlada oba entiteta, te stvaranje kapaciteta za praćenje, procjenu i upravljanje fiskalnim rizicima u ministarstvima finansija. Argument u prilog javne odgovornosti treba pojasniti kroz sveobuhvatan dokument politike javnog vlasništva, u kom treba navesti opšte finansijske, korporativne i ciljeve u domenu politike za javne preduzeća. Uz to, entiteti treba da izrade ili dorade internet stranice sa mogućnošću pretraživanja sa iscrpnom listom javim preduzeća koja posluju u svakom entitetu, uključujući individualne i agregirane finansijske izvještaje, izvještaje eksterne revizije i podatke o organizaciji. Članovi uprave i odbora u javnim preduzećima treba da budu imenovani isključivo na osnovu stručnih kvalifikacija, uz osiguranje njihove političke neovisnosti.

32. Potrebni su veći naponi da bi se prešlo na ekonomiju sa niskim emisijama ugljika. Procjenjuje se da energetske subvencije prelaze 30 procenata BDP-a - većinom se odnose na zagađenje vazduha usljed sagorijevanja uglja, koje negativno utiče na zdravlje. U ovom kontekstu, Evropska energetska zajednica nedavno je suspendovala glasačka prava BiH zbog nepoštovanja obaveza, uključuju neusvajanje zakona o električnoj energiji i gasu na državnom nivou u skladu sa „Trećim energetskim paketom EU“. Ovaj zakon postavio bi pravni okvir za razvoj efektivnog jedinstvenog tržišta električne energije i gasa. To bi povećalo kontinuitet i standard snabdijevanja, uz zadržavanje niskih cijena kroz veću konkurenciju. Misija podstiče institucije da povećaju i promovišu investicije u zelenu energiju

Impact of US\$70 Carbon Tax
(In percent of GDP)

Sources: IMF Policy Paper: "Fiscal Policies for implementing Paris Climate Strategies - From Principle To Practice"

tako što će iskoristiti sve raspoložive prilike za finansiranje koje nude međunarodne finansijske institucije. Srednjoročno gledano, porez na ugljik donio bi prihode za finansiranje investicija u zelenu energiju i generisao značajnu dobit u pogledu smanjenja zagađenja ugljem.

33. Digitalizacija zauzima centralno mjesto u ekonomskom razvoju i prevenciji korupcije.

Misija podstiče institucije da sa ključnim razvojnim partnerima rade na digitalizaciji. Sa ciljem povećanja konkurentnosti i privlačenja većih direktnih stranih investicija, institucije moraju digitalizovati, pojednostaviti i modernizovati ekonomiju. Usvajanje novog nacrtu zakona o elektronskoj identifikaciji i uslugama povjerenja za elektronske transakcije, uključujući tijelo za superviziju na nivou zemlje, obezbijedilo bi dalje usklađivanje sa pozitivnim propisima EU, obezbijedilo međunarodno priznavanje i doprinijelo digitalizaciji bankarskog sistema. Na sličan način, novi zakon o javnim nabavkama podstakao bi platforme za elektronsku nabavku.

34. Postignuti napredak u unapređenju upravljanja i konkurentnosti veoma je ograničen.

Izveštaj eksperata EU o vladavini prava iz 2019. godine opisuje ozbiljne nedostatke koji i dalje koče poslovno okruženje budući da se investitori suočavaju sa značajnim administrativnim i zakonskim preprekama. Veliki broj zaostalih predmeta na sudovima, suvišni postupci i proturječni propisi na različitim nivoima vlasti potiču korupciju, sprečavajući istovremeno značajna privatna ulaganja, uključujući direktna strana ulaganja. Slično tome, izveštaj Grupe država protiv korupcije (GRECO) iz 2020. godine o sprečavanju korupcije navodi da BiH nije u potpunosti primijenila nijednu od 15 preporuka Izveštaja o ocjeni iz 2015. godine. Osoblje MMF-a potaknulo je vlasti da zatraže dijagnostičku misiju MMF-a u oblasti upravljanja i objave njene rezultate. Dijagnostička misija utvrdila bi ključna prioritetna područja i redoslijed reformi s ciljem rješavanja najznačajnijih nedostataka. Unapređenje upravljanja, što je posebno važno, moglo bi usporiti postojeći trend iseljavanja mladih i kvalificiranih ljudi u zemlje EU.

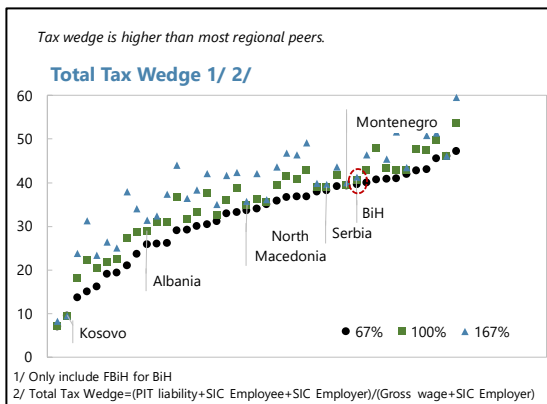
35. Vlasti postižu određeni napredak u jačanju okvira za sprečavanje pranja novca/suzbijanje finansiranja terorizma (AML/CFT).

Osoblje MMF-a pozdravilo je napore vlasti usmjerene na jačanje različitih aspekata okvira za sprečavanje pranja novca i suzbijanje finansiranja terorizma i BiH više nije predmet postupka praćenja Radne grupe za finansijsko djelovanje (FATF). Vlasti u BiH potvrdile su opredijeljenost za poboljšanje djelotvornosti okvira za sprečavanje pranja novca i suzbijanje finansiranja terorizma u BiH putem unapređenja njegovog režima nadzora i sankcioniranja. Cilj je ojačati preventivne mjere unutar ovog okvira - kao što su dubinska provjera klijenata, uključujući politički izložene osobe, i izvještavanje o sumnjivim transakcijama – uz ulaganje više napora s ciljem osiguranja transparentnosti u pogledu stvarnog vlasništva nad pravnim licima. Osoblje MMF-a preporučilo je da se pri CBBiH uspostavi registar bankovnih računa fizičkih lica za cijelu zemlju, kako je bilo predviđeno u Proširenom aranžmanu (EFF) iz 2016. godine. To bi moglo biti od pomoći organima za provedbu zakona i poreznim upravama u povezivanju imena fizičkih lica s njihovim bankovnim računima tokom finansijskih istraga (npr. u oblasti pranja novca i korupcije). Osoblje MMF-a preporučilo je da se u registru za pravna lica uključe i imena stvarnih vlasnika pravnih lica. Time bi se pospješila naplata dugovanja, između ostalog putem blokade računa. Vlasti su potvrdile da u deviznom sistemu nisu uvedene nikakve promjene od konsultacija prema članu IV

Statuta MMF-a iz 2017. godine. Također su potvrdile spremnost da formalno prihvate obaveze koje proistječu iz člana VIII Statuta MMF-a.

36. Smanjenje poreznog opterećenja rada, unapređenje obrazovanja i proširivanje brige o djeci moglo bi povećati zaposlenost u formalnom sektoru i smanjiti nezaposlenost.

Nezaposlenost je posebno visoka među mladima (40 posto), a učešće žena u radnoj snazi veoma je malo. Oba problema prvenstveno su uzrokovani ograničenim mogućnostima zaposlenja u privatnom sektoru. Ipak, visoko oporezivanje rada, neusklađenost vještina sa potrebama tržišta rada, te rigidnost tržišta rada, zajedno s visokim uvjetnim nadnicama, ključni su činioci koji kočuju tržište rada. Osoblje MMF-a potaknulo je vlasti da:

- **Usvoje nacrt zakona o doprinosima i porezu na dohodak s ciljem smanjenja stopa doprinosa, proširivanja porezne osnovice za obračun doprinosa i poreza na dohodak i uvođenja veće progresivnosti poreza na dohodak.** To bi doprinijelo smanjenju oporezivanja rada osoba sa niskim primanjima i moglo bi potaknuti veću zaposlenost u formalnom sektoru. Dalje smanjenje stopa doprinosa sa neutralnim efektom na prihode moglo bi se razmatrati u okviru sveobuhvatnijih reformi poreza i raspodjele prihoda.
- **Poboljšaju kvalitet javnog obrazovanja s ciljem unapređenja vještina radne snage i rješavanja problema strukturalne nezaposlenosti.** Neusklađenost programa obrazovanja i stručnog usavršavanja s potrebama tržišta rada ključni je činilac koji stoji iza visoke nezaposlenosti.
- **Prošire formalnu brigu o djeci, programe ranog obrazovanja i fleksibilne radne aranžmane s ciljem povećanja učešća na tržištu rada.** Jačanje brige o djeci i programa ranog obrazovanja unaprijediti bi obrazovanje u djetinjstvu i potaknulo zapošljavanje žena.

Stavovi vlasti

Vlasti se slažu sa stavom osoblja MMF-a da su s ciljem ubrzanja ekonomskog rasta i borbe protiv visoke nezaposlenosti neodložno potrebne strukturalne reforme. Slažu se da su unapređenje nadzora nad javnim preduzećima, produktivnosti i upravljanja, smanjenje poreznog opterećenja rada i povećanje ulaganja u obrazovanje od ključnog značaja za poticanje privatnih ulaganja i zaposlenosti u formalnom sektoru. Međutim, vlasti RS snažno su se suprotstavile uvođenju novog, jedinstvenog registra bankovnih računa fizičkih lica pri CBBiH, tvrdeći da to podrazumijeva prijenos nadležnosti. Vlasti su saglasne s mišljenjem osoblja MMF-a da bi veći razvoj zelene ekonomije doprinio blagostanju i otvaranju novih radnih mjesta. Međutim, predstavnici vlasti vjeruju da bi ovaj prijelaz trebao biti postepen s ciljem zaštite postojećih ulaganja i zaposlenosti u pogonima konvencionalne energije. Vlasti

RS također su bile protiv usvajanja nacrtu zakona kojim se električna energija i prirodni gas reguliraju na državnom nivou i uspostavljanja regulatorne agencije za cijelu zemlju. Vlasti su podržale digitalizaciju ekonomije, ali su se vlasti RS usprotivile usvajanju nacrtu zakona kojim se digitalizacija regulira na državnom nivou i željele su smanjiti ovlasti postojećeg regulatora na državnom nivou.

D. Izgradnja kapaciteta

37. BiH je u prethodnom periodu bila aktivni korisnik tehničke pomoći za izgradnju kapaciteta. Provedba preporuka tehničke pomoći i dalje je uglavnom na zadovoljavajućem nivou. Osoblje MMF-a potaknulo je vlasti da unaprijede koordinaciju sa drugim organizacijama koje pružaju tehničku pomoć usmjerenu na izgradnju kapaciteta s ciljem boljeg utvrđivanja prioriteta i manjeg preklapanja. Vlasti u BiH trebale bi ojačati postojeće administrativne i institucionalne kapacitete s ciljem pospješivanja procesa kandidature za članstvo u EU. U tom kontekstu, osoblje MMF-a preporučilo je vlastima da počnu primjenjivati MMF-ov Posebni standard za diseminaciju podataka (SDDS) s ciljem unapređenja dostupnosti i pravovremenosti javnih podataka. Također, potrebno je nastaviti s već započetim uspješnim programima tehničke pomoći u oblastima upravljanja prihodima, upravljanja javnim finansijama (posebno u slučaju javnih preduzeća), makroekonomske analize i makroprudencijalnih instrumenata.

OCJENA OSOBLJA MMF-a

38. Ekonomija BiH suočava se s naglim usporavanjem ekonomske aktivnosti. BiH se našla na dvostrukom udaru pandemije, kako zbog mjera provedenih u zemlji s ciljem suzbijanja širenja virusa, tako zbog prelijevanja negativnih kretanja iz njenih glavnih trgovinskih partnera u EU, čije se ekonomije također suočavaju sa snažnim pogoršanjem prilika. Nakon velikog smanjenja obima proizvodnje u 2020. godini, u drugoj polovini 2021. godine očekuje se postepeni oporavak, pod pretpostavkom da će pandemija biti stavljena pod kontrolu vakcinacijom.

39. Aranžman valutnog odbora dobro je poslužio BiH u održavanju vanjske i stabilnosti finansijskog sistema. Kao i u prethodnim krizama, aranžman valutnog odbora pružio je pouzdano uporište za stabilnost finansijskog sistema i ekonomije u cjelini. Vanjska pozicija u 2020. godini bila je u skladu s osnovnim ekonomskim činiocima i poželjnim smjerovima politika. CBBiH treba ustrajati u otporu protiv korištenja deviznih rezervi za fiskalne potrebe. Međutim, aranžman valutnog odbora je potrebno ojačati modernizacijom okvira obavezne rezerve. Diferenciranjem naknade na obavezne rezerve u domaćoj i stranoj valuti CBBiH bi dobila dodatni instrument za odbranu valutnog odbora i primjenu djelotvornih mjera u odgovoru na ekonomske šokove.

40. Osoblje MMF-a podržava privremenu fiskalnu ekspanziju u periodu 2020-2021. BiH je u pandemiju ušla s fiskalnim zaštitnim slojevima, koji su korišteni za podršku ekonomiji. Fiskalna politika treba i dalje pokrivati troškove mjera podrške zdravstvu, poslovnim subjektima, očuvanju radnih mjesta i mjera socijalne podrške, uslovljenih pandemijom COVID-19. Ove su mjere od ključnog značaja za ublažavanje utjecaja pandemije i podršku snažnom oporavku. Potrošnja u 2020.-2021. godini mogla bi se bolje usmjeravati s ciljem djelotvornog ublažavanja negativnih posljedica

krize. U odsustvu dodatne finansijske podrške međunarodnih finansijskih institucija, mobiliziranje finansiranja iz domaćih izvora moglo bi sa sobom donijeti izazove i kočiti izvršenje budžeta, sa potencijalnim negativnim posljedicama za ekonomski rast i socijalnu zaštitu.

41. Postojeće mehanizme socijalne zaštite potrebno je ojačati s ciljem pružanja bolje podrške ugroženim grupama. Početna brza reakcija vlasti u smislu politika usmjerenih na suzbijanje širenja virusa i ograničavanje negativnih ekonomskih posljedica pandemije bila je djelotvorna. Međutim, obuhvat i trajanje socijalnih davanja i podrške za nezaposlenost mogli bi se proširiti s ciljem pružanja podrške osobama koje su se našle u nepovoljnom položaju. Programe formalne brige o djeci i obrazovanja u ranom djetinjstvu potrebno je unaprijediti s ciljem smanjenja prepreka zapošljavanju članova domaćinstava i podrške učešća žena na tržištu rada.

42. Za jačanje jedinstvenog ekonomskog prostora potrebna je jača koordinacija politika na državnom nivou. Nedostatak koordinacije ekonomske politike doprinio je usporenom ekonomskom rastu. BiH bi trebala ovlastiti Fiskalno vijeće da formulira fiskalnu politiku za cijelu zemlju kao jedan od instrumenata politike. Porezne je osnovice potrebno uskladiti, a mehanizme raspodjele prihoda depolitizirati. Slično tome, potrebno je revidirati pripadnost prihoda i rashoda s ciljem postizanja veće efikasnosti i davanja poticaja za fiskalnu odgovornost na svim nivoima vlasti. Razmjenu podataka o poreznim obveznicima između poreznih uprava i sa entitetskim finansijsko-informatičkim agencijama treba nastaviti. Unapređenje jedinstvenog ekonomskog prostora trebalo bi biti glavni cilj kreiranja ekonomske politike.

43. Gledajući dalje od kratkoročne perspektive, potrebna je fiskalna politika koja će u većoj mjeri pogodovati rastu. Očekuje se da će fiskalni deficit postepeno opadati sa postepenim ukidanjem pandemijskih mjera. Prema projekcijama, dug će u srednjoročnom periodu ostati na održivom nivou. Međutim, s ciljem podrške brzom konvergenciji dohotka po glavi stanovnika prema EU, potrebno je preusmjeriti sredstva sa tekuće na kapitalnu potrošnju, i to posebno smanjenjem izdvajanja za plate putem reforme javne uprave. Odabir, provedbu i praćenje projekata treba unaprijediti u skladu s preporukama MMF-ove Ocjene upravljanja javnim investicijama (PIMA). RS bi imala koristiti od MMF-ove Ocjene upravljanja javnim investicijama (PIMA). FBiH bi trebala povećati izdvajanja za kapitalnu potrošnju s ciljem uklanjanja uskih grla u infrastrukturi. U postizanju ovih ciljeva pomoglo bi i usvajanje strategije upravljanja javnim finansijama za cijelu zemlju. Utvrđivanje i izmirivanje zaostalih neizmirenih obaveza u javnom sektoru (u RS uglavnom u zdravstvenom sektoru, a u FBiH uglavnom u javnim preduzećima) smanjilo bi potencijalne fiskalne obaveze, te pomoglo u unapređenju zdravstvenih usluga i učinka javnih preduzeća. Na strani prihoda, smanjenje oporezivanja rada (posebno kada je riječ o malim platama) moglo bi potaknuti zaposlenost u formalnom sektoru, dok bi smanjenje parafiskalnih naknada moglo unaprijediti poslovno okruženje.

44. Vlasti bi trebale intenzivirati praćenje ranjivosti u bankarskom sistemu, pripremiti se za porast broja nekvalitetnih kredita (NPL) i unaprijediti efikasnost garantnih fondova. Iako je finansijski sistem u cjelini odolio ranom udaru pandemije, povećana stopa nekvalitetnih kredita i nedovoljno rezerviranje za kreditne gubitke u nekim bankama potcrtavaju značaj snažnog nadzora supervizora i provedbe prudencijalnih normi. Agencije za bankarstvo trebaju i dalje provoditi strogi posredni i neposredni nadzor nad poslovanjem banaka i, po potrebi, zahtijevati brze

korektivne mjere, uključujući vjerodostojne i pravovremene planove dokapitalizacije. Poslije isteka moratorija na otplatu kredita, očekuje se porast broja nekvalitetnih kredita, te je potrebno osigurati da banke blagovremeno prepoznaju trend pogoršanja kvaliteta aktive. Potrebno je uskoro uspostaviti djelotvornu strategiju rješavanja nekvalitetnih kredita, uključujući uspostavu mehanizma vansudskog restrukturiranja. Vlasti bi trebale povećati udio vlada u pokrivanju rizika za programe kreditnih garancija, te ukloniti administrativne prepreke u odobravanju garancija. Vlasti FBiH trebale bi brzo djelovati i imenovati kvalificirane članove u Komisiju za vrijednosne papire FBiH, te usvojiti modernizirani zakon o stečaju.

45. Potrebno je dalje raditi na jačanju finansijske stabilnosti i modernizaciji razvojnih banaka. S obzirom na nedostatak kreditora u krajnjoj nuždi, uspostava jedinstvenog nezavisnog Fonda za finansijsku stabilnost (FSF) neophodna je kako bi se upotpunio okvir za restrukturiranje banaka. Potpisivanjem sveobuhvatnog Memoranduma o razumijevaju o finansijskoj stabilnosti (FSMOU) sa tri stupa ojačala bi se uloga Stalnog odbora za finansijsku stabilnost (SOFS) i saradnja između agencija za bankarstvo i ostalih sudionika u sistemu, te bi se povećala otpornost jedinstvenog finansijskog prostora. Za modernizaciju entitetskih razvojnih banaka potrebni su nove strateške izjave i odgovarajući zakonski akti.

46. Reforme javnih preduzeća od ključnog su značaja za poboljšanje produktivnosti, poticanje konkurencije, te jačanje fiskalne održivosti i upravljanja. Za racionalizaciju ovog sektora hitno su potrebni bolji nadzor i veća transparentnost. Ključne reforme podrazumijevaju: uspostavljanje centraliziranih jedinica za nadzor s ciljem rješavanja loših finansijskih rezultata, formiranje kapaciteta za upravljanje fiskalnim rizicima putem utvrđivanja i rješavanja potencijalnih obaveza, redovno objavljivanje finansijskih izvještaja, objavljivanje sveobuhvatnog dokumenta o vlasničkoj politici u kojem će biti opisani razlozi za državno vlasništvo nad javnim preduzećima, te imenovanje upravnih odbora i uprave javnih preduzeća na osnovu kvalifikacija i iskustva. Potrebno je također razmotriti i prodaju javnih preduzeća koja nisu od suštinskog značaja, te mogućnost uprave iz privatnog sektora za odgovarajuća javna preduzeća. Dugove javnih preduzeća potrebno je u potpunosti integriti u statistiku duga javnog sektora.

47. S obzirom na velike subvencije za ugajl u BiH, treba ubrzati prijelaz na niskouglijčnu ekonomiju. Ulaganjem u obnovljivu energiju osigurala bi se značajna dobrobit i poslovne mogućnosti/radna mjesta. Usvajanjem zakona usklađenog sa zakonima EU, kojim se električna energija i prirodni gas reguliraju u cijeloj zemlji, uključujući i regulatora za cijelu zemlju, postavili bi se temelji za unapređenje energetske efikasnosti i sigurnosti snabdijevanja.

48. Poticanjem digitalizacije povećala bi se produktivnost i smanjile mogućnosti za korupciju. Usvajanjem zakona na državnom nivou o elektronskoj identifikaciji i uslugama povjerenja za elektronske transakcije usklađenog sa zakonima EU, uključujući i supervizora za cijelu zemlju, postavili bi se temelji za e-upravu i e-trgovinu. Revidiranim zakonskim propisima kojim se javne nabavke reguliraju na državnom nivou unaprijedit će se cjelokupni okvir javnih nabavki, uključujući upotrebu platformi za e-nabavku i mehanizme provedbe, što će doprinijeti ujednačavanju uslova za sve dobavljače i ograničiti mogućnosti korupcije.

49. Potrebno je uložiti više napora za unapređenje upravljanja i konkurentnosti. Slabosti u upravljanju i osjetljivost na korupciju još uvijek su ozbiljan razlog za zabrinutost, dok slaba vladavina prava i dalje guši ekonomski razvoj. Dijagnostička misija MMF-a u oblasti upravljanja mogla bi pomoći u utvrđivanju prioriteta područja za unapređenje. Dokidanjem slabosti u upravljanju moglo bi se smanjiti iseljavanje stanovništva, a posebno kvalificiranih i mladih ljudi. Uvođenjem jedinstvenog registra bankovnih računa fizičkih lica pri CBBiH mogao bi se unaprijediti rad na sprečavanju pranja novca i suzbijanju finansiranja terorizma, te ojačati mogućnosti povrata imovine i rast kredita. Kao rezultat procjene sigurnosnih mehanizama, preporučeno je dalje jačanje modaliteta upravljanja u CBBiH.

50. Osoblje MMF-a preporučuje održavanje sljedećih konsultacija po članu IV Statuta MMF-a u skladu s redovnim dvanaestomjesečnim ciklusom.

Tabela 1. Bosna i Hercegovina: Odabrani ekonomski pokazatelji, period 2017–2025.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
				Est.	Proj.				
Nominal GDP (KM billion)	31.4	33.4	35.3	33.2	34.8	36.3	37.9	39.7	41.7
Gross national saving (in percent of GDP)	16.2	17.7	18.5	18.4	16.5	16.7	17.0	17.1	17.3
Gross investment (in percent of GDP)	21.1	21.1	21.6	21.9	21.5	21.0	20.9	20.9	20.9
	(Percent change)								
Real GDP	3.2	3.7	2.8	-5.5	3.5	3.3	3.0	3.0	3.0
GDP Deflator	1.7	2.7	2.6	-0.4	1.1	1.1	1.4	1.6	2.1
CPI (period average)	0.8	1.4	0.6	-0.6	1.2	1.0	1.3	1.6	2.0
Money and credit (end of period)									
Base Money	12.4	10.3	6.9	0.3	6.2	--	--	--	--
Broad Money	9.5	8.8	8.7	1.1	6.3	--	--	--	--
Credit to the private sector	7.3	5.6	6.3	-1.2	6.4	--	--	--	--
	(In percent of GDP)								
Operations of the general government									
Revenue, <i>of which</i> :	42.3	42.7	41.7	41.0	41.0	41.1	41.4	41.7	42.0
Taxes	22.3	22.9	23.0	21.9	21.8	21.9	22.2	22.6	22.8
Social security contributions	14.9	15.1	15.1	15.9	15.7	15.7	15.7	15.7	15.7
Expenditure	40.5	41.0	40.4	46.6	45.4	43.8	43.5	43.1	42.7
<i>of which</i> : Investment expenditure	3.5	3.6	3.5	4.8	4.7	4.4	4.4	4.4	4.3
Net lending	1.8	1.7	1.4	-5.6	-4.5	-2.7	-2.1	-1.3	-0.7
Net lending, excl. interest payment	2.6	2.4	2.1	-4.8	-3.6	-1.8	-1.1	-0.4	0.3
Total general government debt	39.2	34.3	32.4	38.3	38.6	40.2	41.7	41.6	41.4
Domestic general government debt 1/2/	13.3	9.8	9.4	12.2	13.6	16.1	21.0	22.5	23.6
External general government debt	26.0	24.5	22.9	26.2	25.0	24.1	20.7	19.1	17.8
Balance of payments	(In percent of GDP)								
Exports of goods and services	41.0	42.4	40.5	37.8	39.1	39.0	38.8	38.7	38.6
Imports of goods and services	57.3	57.2	55.2	50.5	53.5	53.6	53.6	53.7	53.5
Trade balance	-16.2	-14.7	-14.7	-12.7	-14.4	-14.6	-14.8	-14.9	-15.0
Current transfers, net	12.2	12.0	11.7	9.3	9.7	10.2	10.6	11.0	11.0
Current account balance	-4.8	-3.3	-3.1	-3.5	-4.9	-4.3	-4.0	-3.7	-3.6
Foreign direct investment (+=inflow)	3.4	2.9	1.9	1.4	1.3	1.5	1.7	1.8	1.9
Gross official reserves (Euro million)	5,411	5,956	6,455	6,730	6,530	6,465	6,491	6,571	6,685
(In months of imports)	6.6	7.2	9.0	8.5	7.9	7.5	7.2	6.9	6.7
(In percent of monetary base)	112.2	112.0	113.5	118.0	107.9	--	--	--	--
(In percent of IMF ARA metric)	101.8	102.8	107.2	118.1	110.7	--	--	--	--
External debt 3/	72.0	64.4	64.3	76.0	69.5	67.2	62.7	59.9	57.3
Memorandum Items:									
Unemployment rate (national definition)	20.5	18.4	15.7	--	--	--	--	--	--
GDP per capita (in euros)	4,784	5,146	5,467	5,181	5,445	5,708	5,980	6,291	6,640
Output gap (in percent of potential GDP)	0.0	0.5	0.4	-3.1	-2.9	-2.1	-1.3	-0.9	0.0
REER (Index 2000=100)	85.6	86.5	85.1	84.6	--	--	--	--	--
NEER (Index 2000=100)	110.8	113.0	112.9	114.8	--	--	--	--	--

Sources: BiH authorities; and IMF staff estimates and projections.

1/ On average, half of the domestic debt stock is indexed to the Euro.

2/ The stock of general government domestic debt does not include domestic arrears and those of public enterprises.

3/ Includes inter-company loans in private external debt.

Tabela 2. Bosna i Hercegovina: Kretanja u realnom sektoru, period 2017–2025.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
				Est.			Proj.		
Real growth rates									
(Percent change)									
GDP at constant 2010 prices	3.2	3.7	2.8	-5.5	3.5	3.3	3.0	3.0	3.0
Domestic demand	2.6	2.6	2.9	-7.1	5.2	3.6	3.2	3.0	3.0
Private	2.7	2.8	3.5	-11.2	6.0	4.1	3.5	3.1	3.1
Public	2.2	2.1	1.0	9.2	2.8	2.0	2.5	2.6	2.6
Consumption	-0.1	2.0	1.9	-8.3	6.4	3.9	3.3	3.0	2.9
Private	-0.6	2.3	2.2	-11.9	7.3	4.3	3.5	3.1	3.0
Public	1.4	1.0	0.9	4.9	3.5	2.8	2.4	2.5	2.5
Gross capital formation	16.4	5.5	7.1	-2.1	1.0	2.4	3.2	3.1	3.7
Private	18.6	4.9	8.3	-8.8	1.3	3.4	3.2	3.1	3.8
Public	6.6	8.2	1.4	32.5	-0.2	-1.1	3.2	3.1	3.2
Net Exports									
Exports of goods and services	12.4	6.3	0.5	-8.7	6.6	5.8	3.8	4.7	4.4
Imports of goods and services	8.2	3.3	1.3	-10.9	9.4	5.8	4.1	4.2	4.1
Contributions to real GDP growth									
(Year-on-year change over real GDP in previous year, in percent)									
GDP at constant 2010 prices	3.2	3.7	2.8	-5.5	3.5	3.3	3.0	3.0	3.0
Domestic demand	3.0	3.1	3.4	-8.2	6.0	4.2	3.8	3.5	3.5
Private	2.5	2.6	3.2	-10.4	5.2	3.7	3.1	2.8	2.8
Public	0.5	0.5	0.2	2.2	0.8	0.6	0.7	0.7	0.7
Consumption	-0.1	1.9	1.8	-7.7	5.8	3.7	3.1	2.8	2.7
Private	-0.4	1.7	1.7	-8.7	5.0	3.0	2.5	2.2	2.1
Public	0.3	0.2	0.2	1.0	0.8	0.6	0.5	0.6	0.5
Gross capital formation	3.2	1.2	1.6	-0.5	0.2	0.6	0.7	0.7	0.9
Private	2.9	0.9	1.5	-1.7	0.3	0.6	0.6	0.6	0.7
Public	0.2	0.3	0.1	1.2	0.0	-0.1	0.2	0.2	0.2
Net Exports	0.1	0.7	-0.6	2.7	-2.5	-1.0	-0.8	-0.5	-0.5
Exports of goods and services	4.7	2.6	0.2	-3.6	2.6	2.4	1.6	2.0	1.9
Imports of goods and services	4.6	1.9	0.8	-6.3	5.1	3.3	2.4	2.5	2.4
Deflators									
(Percent Change)									
GDP	1.7	2.7	2.6	-0.4	1.1	1.1	1.4	1.6	2.1
Domestic demand	2.0	2.5	2.5	-0.5	0.8	0.9	1.4	1.8	2.1
Consumption	2.4	2.8	2.9	0.1	0.6	1.1	1.5	1.9	2.2
Investment	0.3	1.1	0.9	-2.4	1.4	-0.1	0.8	1.1	1.4
Exports of goods and services	5.5	3.6	0.0	-3.8	1.7	-1.6	-0.1	-0.2	0.3
Imports of goods and services	5.0	2.9	0.4	-3.3	1.2	-1.2	0.3	0.6	0.8
(In percent of GDP)									
Consumption	95.2	93.6	93.1	90.8	92.9	93.5	93.8	94.1	94.1
Private	74.9	73.9	73.7	69.3	71.3	72.1	72.5	72.9	73.0
Public	20.3	19.8	19.4	21.5	21.6	21.5	21.3	21.2	21.1
Gross capital formation	21.1	21.1	21.6	21.9	21.5	21.0	20.9	20.9	20.9
Private	17.6	17.5	18.1	17.1	16.8	16.6	16.6	16.5	16.5
Public	3.5	3.6	3.5	4.8	4.7	4.4	4.4	4.4	4.3
National Savings	16.2	17.7	18.5	18.4	16.5	16.7	17.0	17.1	17.3
Private	10.6	12.6	13.9	19.4	16.7	15.4	15.0	14.4	13.9
Public	5.6	5.2	4.6	-0.9	-0.2	1.4	2.0	2.7	3.3
Saving-Investment balance	-4.8	-3.3	-3.1	-3.5	-4.9	-4.3	-4.0	-3.7	-3.6
Memorandum items:									
(In percent)									
Unemployment rate (national definition) 1/	20.5	18.4	15.7	--	--	--	--	--	--
Nominal GDP (KM million)	31,376	33,444	35,296	33,226	34,753	36,284	37,894	39,669	41,702

Source: BiH, FBiH and RS Statistical Agencies, and Fund staff estimates.

1/ Based on the BiH Labor Survey. The unemployment rate based on unemployed persons registered in Unemployment Offices is significantly higher.

Tabela 3. Bosna i Hercegovina: Platni bilans, period 2017–2025. 1/
(u milionima EUR, ako nije drugačije navedeno)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
				Est.			Proj.		
A. Current account	-776	-573	-557	-590	-878	-797	-772	-755	-765
Trade balance	-2,604	-2,519	-2,657	-2,165	-2,555	-2,701	-2,865	-3,029	-3,190
Goods	-3,800	-3,839	-4,072	-3,398	-3,829	-4,154	-4,426	-4,708	-5,011
Export of goods (fob)	4,791	5,320	5,204	4,580	5,032	5,137	5,317	5,552	5,794
Import of goods (fob)	-8,591	-9,159	-9,275	-7,978	-8,861	-9,291	-9,743	-10,260	-10,806
Services (net)	1,196	1,320	1,415	1,233	1,273	1,453	1,561	1,679	1,821
Exports	1,791	1,937	2,098	1,836	1,920	2,105	2,198	2,301	2,429
Imports	-595	-617	-683	-603	-647	-652	-637	-622	-608
Primary income (net):	-134	-102	-11	-13	-53	14	38	45	70
Total credit	496	524	579	580	613	659	712	769	831
Total debit	-630	-626	-590	-592	-666	-645	-674	-724	-761
Of which : interest payments	-84	-81	-77	-104	-105	-113	-120	-148	-162
Secondary income (net), of which :	1,962	2,048	2,110	1,587	1,730	1,889	2,056	2,230	2,355
Government (net)	36	15	-5	-5	-6	-6	-6	-7	-8
Workers' remittances	1,304	1,393	1,442	1,128	1,251	1,406	1,568	1,731	1,840
Other (NGOs etc.)	598	610	634	663	692	706	720	742	772
B. Capital account	175	159	152	154	177	179	182	185	190
Capital transfers (net)	175	159	152	154	177	179	182	185	190
General government	134	117	105	107	129	132	135	137	141
Other sectors	41	42	47	47	47	47	47	48	48
C. Financial account	-1,116	-1,187	-872	-711	-501	-553	-616	-650	-690
Direct investment (net)	-362	-509	-357	-245	-230	-278	-325	-360	-399
Assets	89	-6	-9	-18	-24	-7	-11	-16	-15
Liabilities	451	503	349	226	206	271	314	344	383
Portfolio investment (net)	-2	-29	20	-4	-7	-4	-4	-24	-24
Assets (net)	3	126	178	-14	-17	-14	-14	-14	-14
Liabilities (net)	5	155	158	-10	-10	-10	-10	10	10
Other investment (net)	-752	-649	-534	-462	-265	-271	-287	-266	-267
Assets (net)	-353	150	1	109	254	33	77	368	375
Short-term	-217	102	36	156	302	81	131	425	434
Banks	54	433	222	239	358	268	291	345	341
Other sectors, excl. government and central bank	-275	-333	-175	-73	-46	-177	-150	90	103
Medium and long-term	-135	48	-35	-47	-48	-48	-54	-56	-59
Banks	6	4	27	12	13	16	13	13	14
Other sectors, excl. government and central bank	-35	44	-62	-59	-61	-64	-67	-70	-74
Liabilities (net)	399	799	535	571	519	305	364	634	642
Short-term	581	766	342	135	132	210	347	452	431
General government	6	9	-14	0	0	0	0	0	1
Banks	73	275	-42	80	84	88	92	97	102
Other sectors	502	482	399	55	48	122	255	355	328
Medium and long-term	-182	34	193	436	386	95	16	183	211
Monetary authority	0	0	0	0	0	0	0	0	0
General government	-138	-25	-24	314	209	109	-198	51	32
Disbursements of loans	266	381	297	657	547	438	392	410	432
Project	266	305	297	291	339	356	367	380	401
Budget	0	76	0	356	188	62	0	0	0
Amortization of loans	405	406	321	343	338	329	590	359	400
Banks	-13	-45	81	66	-21	-12	92	77	102
Other sectors	-31	103	136	55	198	-3	122	55	77
D. Errors and omissions	144	-44	101	0	0	0	0	0	0
Overall balance (A+B-C+D)	658	730	568	275	-200	-64	26	80	114
Financing	-658	-730	-568	-275	200	64	-26	-80	-114
Change in net international reserves ("-"=increase)	-658	-730	-568	-275	200	64	-26	-80	-114
<i>Memorandum items:</i>									
Current account balance (in percent of GDP)	-4.8	-3.3	-3.1	-3.5	-4.9	-4.3	-4.0	-3.7	-3.6
Trade balance-Goods (in percent of GDP)	-23.7	-22.5	-22.6	-20.0	-21.5	-22.4	-22.8	-23.2	-23.5
Import of goods (change, percent)	13.6	6.6	1.3	-14.0	11.1	4.9	4.9	5.3	5.3
Export of goods (change, percent)	21.8	11.0	-2.2	-12.0	9.9	2.1	3.5	4.4	4.4
Transfers (in percent of GDP)	12.2	12.0	11.7	9.3	9.7	10.2	10.6	11.0	11.0
Net foreign direct investment (in percent of GDP)	-2.3	-3.0	-2.0	-1.4	-1.3	-1.5	-1.7	-1.8	-1.9
External debt/GDP (in percent)	72.0	64.4	64.3	76.0	69.5	67.2	62.7	59.9	57.3
Private sector	44.4	40.6	41.4	48.1	44.3	43.1	42.0	40.8	39.5
Public sector	27.6	23.8	22.9	27.9	25.2	24.1	20.7	19.1	17.8
External debt service/GNFS exports (percent)	19.3	17.7	17.1	19.5	18.1	17.5	21.6	19.2	18.1
Gross official reserves (in millions of Euro)	5,411	5,956	6,455	6,730	6,530	6,465	6,491	6,571	6,685
(In months of prospective imports of goods and services)	6.6	7.2	9.0	8.5	7.9	7.5	7.2	6.9	6.7
Reserves/IMF ARA metric (percent)	101.8	102.8	107.2	118.1	110.7	...	...	...	...

Sources: BiH authorities; and IMF staff estimates and projections.

1/ Based on BPM6.

Tabela 4a. Bosna i Hercegovina: Izveštaj o operacijama vlade, period 2017–2025.
(u procentima BDP-a)

	2017	2018	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
		GFSM	GFSM			Est.		Proj.		
		2001	2014							
Revenue	42.3	42.7	42.5	41.7	41.0	41.0	41.1	41.4	41.7	42.0
Taxes	22.3	22.9	23.3	23.0	21.9	21.8	21.9	22.2	22.6	22.8
Direct taxes	4.0	4.2	4.0	3.8	3.7	3.7	3.7	3.8	3.9	3.9
Individual income tax	1.8	1.8	1.8	1.7	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8
Corporate income tax	1.8	1.9	1.9	1.8	1.7	1.7	1.7	1.8	1.9	1.9
Indirect taxes	18.2	18.6	19.3	19.1	18.1	18.0	18.2	18.4	18.6	18.8
Other taxes	0.0	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
Social security contributions	14.9	15.1	15.1	15.1	15.9	15.7	15.7	15.7	15.7	15.7
Grants	0.4	0.3	0.3	0.4	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3
Other revenue	4.7	4.4	3.8	3.2	3.0	3.1	3.2	3.1	3.1	3.2
Expenditure	40.5	41.0	41.0	40.4	46.6	45.4	43.8	43.5	43.1	42.7
Expense	37.0	37.4	37.4	36.9	41.8	40.8	39.4	39.1	38.7	38.3
Compensation of employees	10.6	10.4	10.3	10.6	11.8	11.8	11.8	11.7	11.7	11.6
Use of goods and services	7.2	7.3	7.2	7.2	7.9	7.9	7.9	7.8	7.8	7.7
Social benefits	15.1	14.9	15.0	14.8	16.9	15.8	15.6	15.3	15.1	14.8
Interest	0.8	0.7	0.8	0.8	0.8	0.9	0.9	1.0	0.9	1.0
Subsidies	1.4	1.4	1.4	1.4	1.9	2.2	1.3	1.3	1.3	1.3
Other expense	1.9	2.7	2.8	2.1	2.2	2.1	2.0	2.0	2.0	2.0
Net acquisition of nonfinancial assets	3.5	3.6	3.6	3.5	4.8	4.7	4.4	4.4	4.4	4.3
Acquisition of nonfinancial assets	3.7	3.7	3.7	3.7	4.9	4.8	4.5	4.5	4.5	4.5
Foreign financed capital spending	1.8	1.3	1.3	1.5	2.1	2.1	2.1	2.1	2.0	2.0
Domestically financed capital spending	1.8	2.4	2.4	2.2	2.8	2.6	2.4	2.4	2.4	2.4
Disposal of nonfinancial assets	0.1	0.1	0.1	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
Gross/net operating balance (revenue - expense)	5.3	5.3	5.1	4.9	-0.8	0.2	1.7	2.3	3.0	3.6
Net lending/borrowing (revenue - expenditure)	1.8	1.7	1.5	1.4	-5.6	-4.5	-2.7	-2.1	-1.3	-0.7
Net acquisition of financial assets	-0.5	-0.2	-0.4	0.4	-1.9	-1.6	0.6	1.1	0.7	1.2
Domestic assets	0.2	-0.2	-0.4	0.4	-1.9	-1.6	0.6	1.1	0.7	1.2
Currency and deposits	0.6	0.1	0.1	0.4	-2.1	-1.8	0.5	1.0	0.8	1.2
Loans	-0.1	0.3	0.1	-0.2	0.0	0.2	0.1	0.1	0.0	0.0
Equity and investment fund shares	0.0	-0.5	-0.5	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Foreign assets	-0.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Net incurrence of liabilities	-1.6	-0.4	-0.7	-0.1	3.7	2.9	3.3	3.1	2.1	1.9
Domestic liabilities	-0.4	-1.1	-1.3	0.1	2.0	1.9	3.0	5.7	2.9	2.4
Debt securities	0.1	-0.9	-1.0	0.5	1.8	1.9	2.9	4.4	1.6	0.8
Other government obligations	-0.3	-0.4	-0.4	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2	-0.1
Loans	0.4	0.4	0.3	0.0	0.7	0.2	0.3	1.4	1.5	1.7
Other accounts payable	-0.5	-0.2	-0.2	-0.1	-0.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Foreign liabilities	-1.3	0.6	0.6	-0.2	1.7	0.9	0.3	-2.5	-0.8	-0.5
Debt securities	-0.1	0.9	0.9	0.0	0.0	0.0	0.0	-0.9	0.0	0.0
Loans	-1.2	-0.3	-0.3	-0.2	1.7	0.9	0.3	-1.7	-0.8	-0.5
Drawings	1.6	2.2	2.2	1.8	3.7	2.8	2.1	1.7	1.7	1.7
Amortization	2.8	2.6	2.6	2.0	2.0	1.9	1.7	3.4	2.5	2.2
Statistical discrepancy	-0.6	-1.4	-1.2	-0.9	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Memorandum items										
Net lending exc externally-financed operations	3.3	2.7	2.6	2.5	-3.7	-2.6	-0.8	-0.2	0.5	1.1
Structural balance (% of potential GDP)	1.8	1.4	1.2	1.2	-4.0	-3.0	-1.7	-1.4	-0.9	-0.7

Sources: BiH authorities; and IMF staff estimates and projections.

Tabela 4b. Bosna i Hercegovina: Izvještaj o operacijama vlade, period 2017–2025.
(u milionima KM)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
				Est.	Proj.				
Revenue	13,284	14,276	14,735	13,628	14,239	14,914	15,687	16,546	17,497
Taxes	6,987	7,653	8,127	7,263	7,569	7,959	8,427	8,951	9,502
Direct taxes	1,264	1,396	1,337	1,225	1,280	1,338	1,431	1,552	1,632
Indirect taxes	5,711	6,232	6,757	6,009	6,259	6,589	6,963	7,364	7,834
Other taxes	13	25	34	30	31	32	34	35	37
Social security contributions	4,680	5,047	5,345	5,272	5,471	5,712	5,966	6,245	6,565
Grants	129	108	146	109	111	99	101	103	106
For budget support	24	28	24	28	24	25	26	27	29
For investment projects	105	80	121	78	87	74	75	76	78
Other revenue	1,488	1,467	1,117	983	1,088	1,144	1,193	1,247	1,323
Expenditure	12,715	13,722	14,246	15,491	15,790	15,896	16,471	17,081	17,799
Expense	11,612	12,515	13,010	13,894	14,174	14,300	14,811	15,350	15,988
Compensation of employees	3,341	3,486	3,741	3,935	4,118	4,279	4,435	4,626	4,839
Use of goods and services	2,255	2,426	2,543	2,620	2,751	2,849	2,958	3,078	3,214
Social benefits	4,728	4,994	5,224	5,614	5,496	5,643	5,808	5,981	6,159
Interest	260	250	269	266	298	330	368	363	421
Interest payments to nonresidents	128	140	171	175	194	205	208	190	240
Interest payments to residents	131	110	98	90	104	126	159	173	181
Subsidies	429	464	502	620	772	464	484	507	533
Grants	16	16	1	0	0	0	0	0	0
Other expense	600	895	730	740	740	735	758	794	821
Net acquisition of nonfinancial assets	1,104	1,208	1,236	1,597	1,616	1,597	1,661	1,732	1,811
Acquisition of nonfinancial assets	1,148	1,248	1,293	1,634	1,655	1,637	1,702	1,775	1,856
Foreign financed capital spending	574	445	521	707	743	761	783	809	852
Domestically financed capital spending	575	803	772	927	912	875	919	965	1,004
Disposal of nonfinancial assets	45	41	57	37	39	40	41	43	45
Gross/net operating balance (revenue - expense)	1,673	1,761	1,725	-266	65	614	876	1,196	1,509
Net lending/borrowing (revenue - expenditure)	569	554	489	-1,864	-1,551	-983	-785	-535	-303
Net acquisition of financial assets	-142	-51	130	-643	-557	231	398	295	485
Domestic assets	63	-51	130	-643	-557	231	398	295	485
Currency and deposits	180	20	153	-686	-631	198	362	309	489
Loans	-42	106	-65	15	74	33	36	-14	-4
Equity and investment fund shares	1	-164	-5	35	0	0	0	0	0
Foreign assets	-204	0	0	0	0	0	0	0	0
Net incurrence of liabilities	-511	-150	-29	1,219	995	1,214	1,183	831	788
Domestic liabilities	-118	-358	50	662	676	1,095	2,147	1,158	1,000
Debt securities	31	-300	172	586	673	1,038	1,661	635	348
Issuance	627	220	522	1,009	1,242	2,137	3,433	2,965	3,433
Short-term T-Bills	352	40	20	379	432	607	709	715	882
Long-term government bonds	257	137	502	630	810	1,530	2,724	2,250	2,551
Amortization	596	519	348	423	570	1,099	1,772	2,330	3,085
Short-term T-Bills	368	182	40	260	140	294	709	715	882
Long-term government bonds	228	338	309	163	430	805	1,063	1,615	2,203
Other government obligations	-105	-132	-59	-60	-60	-61	-61	-61	-61
Loans	111	144	-16	221	64	118	547	584	713
Other accounts payable	-155	-70	-47	-85	0	0	0	0	0
Foreign liabilities	-393	207	-79	557	318	119	-964	-327	-212
Debt securities	-25	316	-13	0	0	0	-329	0	0
Loans	-368	-108	-66	557	318	119	-635	-327	-212
Drawings	515	751	629	1,217	968	753	649	672	710
Amortization	883	859	696	660	650	634	1,284	1,000	922
Statistical discrepancy	-200	-454	-330	0	0	0	0	0	0
Memorandum items									
Indirect revenues	5,711	6,232	6,757	6,009	6,259	6,589	6,963	7,364	7,834
Net lending exc externally-financed operations	1,037	919	889	-1,234	-896	-295	-77	198	472

Sources: BiH authorities; and IMF staff estimates and projections.

Tabela 4c. Bosna i Hercegovina: Izvještaj o operacijama vlada entiteta, period 2019–2021.
(u procentima BDP-a FBiH i RS)

	Federation			Republika Srpska			Federation			Republika Srpska		
	Central Government			Central Government			General Government			General Government		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Revenue	8.1	17.0	16.9	26.3	25.7	25.5	38.5	37.5	38.0	40.9	40.3	40.3
Taxes	7.3	7.0	6.9	16.2	15.2	15.5	19.9	18.5	18.6	22.5	20.9	21.2
Direct taxes	0.4	0.3	0.3	3.4	3.3	3.3	3.7	3.6	3.6	4.1	4.0	4.0
Indirect taxes	6.8	6.6	6.6	12.6	11.8	12.0	16.2	14.9	15.0	18.1	16.7	16.9
Social security contributions	0.0	9.0	9.0	7.9	8.6	8.5	15.9	16.6	16.6	14.3	15.4	15.3
Grants	0.2	0.2	0.2	0.7	0.4	0.4	0.2	0.2	0.3	0.7	0.4	0.4
Other revenue	0.7	0.8	0.8	1.5	1.4	1.2	2.4	2.1	2.5	3.4	3.6	3.4
Expenditure	7.1	20.0	19.7	26.7	31.5	31.3	37.3	42.3	41.6	40.2	47.7	46.4
Expense	6.5	18.9	18.7	24.9	29.7	29.3	34.3	38.6	37.9	35.6	41.2	40.2
Compensation of employees	1.0	1.2	1.2	6.7	7.7	7.7	8.6	9.5	9.6	8.9	10.3	10.3
Use of goods and services	0.3	0.4	0.5	1.4	1.4	1.4	8.4	9.2	9.2	3.3	3.7	3.7
Social benefits	2.0	13.3	12.5	12.1	13.1	13.0	13.2	15.6	14.3	18.9	20.4	20.2
Interest	0.5	0.6	0.6	1.0	0.9	1.1	0.6	0.6	0.7	1.2	1.2	1.4
Subsidies	0.5	0.7	0.9	1.0	2.0	2.2	1.4	1.6	2.1	1.4	2.4	2.6
Other expense	0.4	0.8	0.9	1.1	1.5	1.3	2.1	2.1	2.1	1.9	2.3	2.1
Net acquisition of nonfinancial assets	0.6	1.1	1.0	1.8	1.8	1.9	2.9	3.7	3.7	4.7	6.5	6.2
Acquisition of nonfinancial assets	0.6	1.1	1.0	1.8	1.8	2.0	3.0	3.8	3.8	4.8	6.7	6.4
Foreign financed capital spending	0.4	0.8	0.8	0.4	0.7	0.8	1.5	1.8	1.7	1.5	3.0	3.2
Domestically financed capital spending	0.2	0.2	0.2	1.5	1.2	1.2	1.5	2.1	2.1	3.3	3.7	3.2
Disposal of nonfinancial assets	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	0.2
Gross/net operating balance (revenue - expense)	1.6	-2.0	-1.7	1.4	-4.1	-3.8	4.1	-1.1	0.1	5.4	-0.8	0.1
Net lending/borrowing (revenue - expenditure)	1.1	-3.0	-2.8	-0.3	-5.8	-5.8	1.2	-4.8	-3.6	0.7	-7.4	-6.2
Net acquisition of financial assets	-0.7	-1.3	-2.6	1.0	-0.8	-0.7	-0.3	-2.1	-2.0	1.7	-1.6	-0.5
Domestic assets	-0.7	-1.3	-2.6	1.0	-0.8	-0.7	-0.3	-2.1	-2.0	1.7	-1.6	-0.5
Currency and deposits	0.0	-0.2	-2.3	0.2	-1.3	-2.0	0.0	-2.2	-2.0	1.2	-1.8	-1.2
Loans	-0.7	-1.2	-0.2	0.8	0.4	1.3	-0.3	0.1	0.0	0.2	0.0	0.7
Net incurrence of liabilities	-1.5	1.7	0.2	1.4	5.0	5.0	-0.5	2.7	1.6	0.9	5.8	5.6
Domestic liabilities	0.0	1.1	0.9	1.1	3.0	3.8	-0.1	1.3	1.1	0.6	3.6	3.8
Debt securities	0.0	1.1	0.8	1.3	3.1	4.3	0.1	1.1	0.8	1.4	3.1	4.3
Other government obligations	0.0	0.0	0.0	-0.5	-0.5	-0.5	0.0	0.0	0.0	-0.5	-0.6	-0.5
Loans	0.0	0.0	0.1	0.3	0.4	0.0	-0.1	0.1	0.3	0.1	1.8	0.0
Foreign liabilities	-1.5	0.5	-0.7	0.2	2.0	1.2	-0.4	1.5	0.5	0.3	2.2	1.8
Loans	-1.5	0.5	-0.7	0.4	2.0	1.2	-0.4	1.5	0.5	0.4	2.2	1.8
Drawings	0.3	2.6	1.3	2.3	3.9	3.1	1.4	3.6	2.5	2.6	4.1	3.7
Amortization	1.8	2.1	2.0	1.9	1.9	1.8	1.9	2.1	2.0	2.2	1.9	1.8
Statistical discrepancy	-0.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-1.1	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0
Memorandum items												
Net lending exc externally-financed operations	1.3	-2.4	-2.2	-0.7	-5.5	-5.3	2.6	-3.2	-2.1	2.2	-4.4	-3.0
Primary balance (% of GDP)	1.5	-2.5	-2.2	0.6	-4.9	-4.7	1.8	-4.2	-3.0	1.9	-6.2	-4.8

Sources: BiH authorities; and IMF staff estimates and projections.

Note: Federation central government included pension fund in 2020.

Tabela 5a. Institucije BiH: Izvještaj o operacijama vlade, period 2017–2025.

(u milionima KM)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
				Est.	Proj.				
Revenue	926	924	926	937	942	949	956	964	973
Taxes	750	750	750	780	780	780	780	780	780
Direct taxes	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Indirect taxes	750	750	750	780	780	780	780	780	780
Other taxes	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Social security contributions	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Grants	14	18	14	14	12	13	13	14	15
Other revenue	162	156	162	143	150	156	163	170	178
Expenditure	946	957	876	1,003	1,046	1,050	1,048	1,056	1,064
Expense	848	872	855	941	982	987	983	987	992
Compensation of employees	641	653	667	696	741	754	756	758	759
Use of goods and services	161	173	159	173	187	190	192	193	194
Social benefits	1	3	4	8	6	6	6	6	6
Interest	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Transfers to other general government units	8	10	6	26	17	8	8	8	9
Other expense	34	32	19	39	30	29	21	22	23
Net acquisition of nonfinancial assets	97	85	20	62	65	63	65	68	72
Acquisition of nonfinancial assets	100	89	26	62	65	63	65	68	72
Foreign financed capital spending	6	3	3	3	3	3	3	4	4
Domestically financed capital spending	94	85	23	59	62	59	62	65	68
Disposal of nonfinancial assets	3	3	6	0	0	0	0	0	0
Gross/net operating balance (revenue - expense)	77	52	71	-4	-40	-38	-27	-23	-19
Net lending/borrowing (revenue - expenditure)	-20	-33	50	-66	-104	-101	-92	-92	-91
Net acquisition of financial assets	-1	-32	25	-66	-104	-101	-92	-92	-91
Domestic assets	20	-32	25	-66	-104	-101	-92	-92	-91
Foreign assets	-21	0	0	0	0	0	0	0	0
Net incurrence of liabilities	21	2	-25	0	0	0	0	0	0
Domestic liabilities	0	3	-22	0	0	0	0	0	0
Foreign liabilities	21	-1	-3	0	0	0	0	0	0
Debt securities	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Loans	21	-1	-3	0	0	0	0	0	0
Drawings	21	0	0	0	0	0	0	0	0
Amortization	0	1	3	0	0	0	0	0	0
Other accounts payable	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Statistical discrepancy	-1	-1	0	0	0	0	0	0	0
Memorandum items									
Net lending exc externally-financed operations	-14	-30	54	-63	-101	-98	-89	-88	-87

Sources: BiH authorities; and IMF staff estimates and projections.

Tabela 5b. Federacija BiH: Izvještaj o operacijama opće vlade, period 2017–2025.
(u milionima KM)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
				Est.	Proj.				
Revenue	8,017	8,609	8,898	8,079	8,526	8,958	9,447	9,990	10,597
Taxes	3,928	4,374	4,597	3,987	4,171	4,414	4,705	5,029	5,370
Direct taxes	772	813	849	772	803	842	902	978	1,028
Indirect taxes	3,153	3,560	3,746	3,213	3,368	3,571	3,802	4,050	4,340
Other taxes	2	1	1	1	1	1	1	1	1
Social security contributions	3,204	3,457	3,689	3,579	3,728	3,893	4,065	4,256	4,474
Grants	74	57	50	53	58	60	61	62	64
Other revenue	811	722	562	460	568	592	616	643	690
Expenditure	7,528	8,085	8,617	9,122	9,345	9,448	9,806	10,187	10,636
Expense	6,932	7,520	7,945	8,315	8,515	8,625	8,958	9,309	9,715
Compensation of employees	1,667	1,760	1,996	2,043	2,152	2,257	2,352	2,472	2,599
Use of goods and services	1,681	1,785	1,943	1,976	2,075	2,165	2,259	2,363	2,482
Social benefits	2,748	2,895	3,063	3,371	3,211	3,296	3,394	3,495	3,593
Interest	127	125	131	139	146	161	174	164	196
Subsidies	268	287	329	340	465	286	299	313	329
Other expense	442	666	483	444	465	460	481	503	516
Net acquisition of nonfinancial assets	596	566	671	807	830	823	848	878	921
Acquisition of nonfinancial assets	617	579	703	826	850	844	869	901	945
Foreign financed capital spending	344	262	349	384	387	406	413	423	446
Domestically financed capital spending	273	316	354	443	463	437	457	478	499
Disposal of nonfinancial assets	21	13	32	19	20	21	22	23	24
Gross/net operating balance (revenue - expense)	1,084	1,090	952	-235	11	333	489	681	882
Net lending/borrowing (revenue - expenditure)	488	524	281	-1,042	-819	-490	-358	-197	-39
Net acquisition of financial assets	-22	-153	-78	-455	-455	47	116	123	243
Domestic assets	98	-153	-78	-455	-455	47	116	123	243
<i>Of which</i> , Currency and deposits	104	-12	0	-471	-451	50	119	126	246
Net incurrence of liabilities	-361	-344	-116	588	364	537	474	320	282
Domestic liabilities	-73	-211	-13	274	253	538	759	618	471
<i>Of which</i> , Debt securities	-92	-161	19	248	190	425	304	244	44
Foreign liabilities	-287	-133	-103	314	111	-1	-285	-298	-189
Loans	-287	-133	-103	314	111	-1	-285	-298	-189
Drawings	281	409	331	772	557	424	357	366	389
Amortization	568	542	434	458	446	425	642	664	578
Other accounts payable	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Statistical discrepancy / financing gap	-149	-332	-243	0	0	0	0	0	0

Sources: BiH authorities; and IMF staff estimates and projections.

Tabela 5c. Federacija BiH: Izvještaj o operacijama centralne vlade, period 2017–2025.
(u milionima KM)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
				Est.	Proj.				
Revenue	1,908	1,871	1,879	3,658	3,803	3,968	4,299	4,512	4,726
Taxes	1,600	1,669	1,681	1,503	1,555	1,623	1,853	1,956	2,027
Direct taxes	76	85	99	72	73	80	88	99	104
Indirect taxes	1,524	1,584	1,582	1,431	1,482	1,543	1,766	1,856	1,922
Other taxes	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Social security contributions	0	0	0	1,948	2,029	2,118	2,212	2,316	2,434
Grants	65	51	39	42	47	48	48	49	50
For budget support	0	0	0	3	0	0	0	0	0
For investment projects	65	51	39	39	47	48	48	49	50
Other revenue	242	151	159	165	173	179	185	192	215
Expenditure	1,658	1,718	1,631	4,307	4,423	4,341	4,484	4,611	4,777
Expense	1,372	1,558	1,498	4,080	4,190	4,097	4,235	4,355	4,508
Compensation of employees	219	218	234	259	270	282	294	308	324
Use of goods and services	70	62	63	94	117	120	124	128	133
Social benefits	458	471	465	2,868	2,815	2,884	2,966	3,048	3,127
Interest	104	104	110	120	126	140	152	141	172
Subsidies	132	121	121	145	211	70	73	77	81
Transfers to other general government units	326	377	412	423	448	414	431	449	471
Other expense	63	205	92	171	203	187	195	204	202
Net acquisition of nonfinancial assets	286	160	134	227	233	244	249	256	269
Acquisition of nonfinancial assets	286	160	134	227	233	244	249	256	269
Foreign financed capital spending	271	127	96	177	181	189	192	196	206
Domestically financed capital spending	15	33	37	50	52	55	57	60	63
Disposal of nonfinancial assets	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gross/net operating balance (revenue - expense)	535	313	381	-421	-387	-130	64	157	218
Net lending/borrowing (revenue - expenditure)	249	153	247	-649	-620	-373	-185	-99	-51
Net acquisition of financial assets	-291	-322	-168	-288	-576	-221	-32	-119	-130
Domestic assets	-171	-322	-168	-288	-576	-221	-32	-119	-130
Of which: Currency and deposits	104	0	0	-34	-521	-123	33	15	7
Foreign assets	-120	0	0	0	0	0	0	0	0
Net incurrence of liabilities	-525	-484	-345	361	44	152	153	-20	-79
Domestic liabilities	-170	-217	10	247	205	436	651	497	342
Of which: Debt securities	-111	-217	10	248	190	425	304	244	44
Foreign liabilities	-355	-267	-355	114	-161	-284	-498	-517	-421
Loans	-355	-267	-355	114	-161	-284	-498	-517	-421
Drawings	206	271	73	566	284	141	144	147	156
For budget support	0	195	15	427	150	0	0	0	0
For investment projects	206	76	58	139	134	141	144	147	156
Amortization	561	537	428	452	446	425	642	664	578
Other accounts payable	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Statistical discrepancy	-15	8	-70	0	0	0	0	0	0
Memorandum items									
Net lending exc externally-financed operations	455	229	305	-510	-486	-232	-42	48	105

Sources: BiH authorities; and IMF staff estimates and projections.

Note: Central government includes pension fund since 2020.

Tabela 5d. Republika Srpska: Izvještaj o operacijama opće vlade, period 2017–2025.
(u milionima KM)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
				Est.	Proj.				
Revenue	4,080	4,378	4,606	4,354	4,480	4,690	4,949	5,239	5,551
Taxes	2,094	2,435	2,526	2,257	2,363	2,496	2,658	2,841	3,033
Direct taxes	467	482	460	431	450	467	500	544	571
Indirect taxes	1,619	1,927	2,035	1,799	1,885	1,999	2,127	2,265	2,427
Other taxes	9	26	31	27	28	29	31	32	34
Social security contributions	1,436	1,543	1,612	1,661	1,701	1,776	1,855	1,942	2,041
Grants	40	27	83	44	40	26	26	27	27
Other revenue	511	373	385	392	376	392	410	429	450
Expenditure	4,030	4,434	4,526	5,152	5,167	5,143	5,351	5,559	5,804
Expense	3,631	3,897	4,001	4,446	4,474	4,464	4,637	4,809	5,022
Compensation of employees	966	948	1,000	1,117	1,143	1,181	1,237	1,302	1,378
Use of goods and services	348	368	369	398	412	415	425	436	446
Social benefits	1,944	2,076	2,128	2,206	2,249	2,311	2,376	2,447	2,525
Interest	132	136	137	126	151	168	193	199	225
Subsidies	133	149	155	257	288	159	166	174	182
Other expense	107	219	212	243	230	231	241	252	265
Net acquisition of nonfinancial assets	399	538	524	706	694	679	714	750	782
Acquisition of nonfinancial assets	420	559	544	724	712	698	734	770	802
Foreign financed capital spending	224	178	169	321	352	352	367	383	402
Domestically financed capital spending	196	381	375	403	360	346	367	387	400
Disposal of nonfinancial assets	22	21	19	18	19	19	20	20	21
Gross/net operating balance (revenue - expense)	450	482	605	-92	7	226	312	430	529
Net lending/borrowing (revenue - expenditure)	51	-56	80	-798	-687	-453	-401	-320	-252
Net acquisition of financial assets	-118	61	189	-171	-59	224	308	190	254
Domestic assets	-54	61	189	-171	-59	224	308	190	254
<i>Of which: Currency and deposits</i>	54	65	137	-198	-137	188	268	201	254
Net incurrence of liabilities	-167	120	99	626	628	677	709	511	506
Domestic liabilities, <i>of which:</i>	-44	-226	64	389	424	557	1,388	540	529
Debt securities	123	-182	153	339	483	613	1,357	391	304
Loans	33	73	17	196	2	5	92	210	286
Foreign liabilities	-123	346	35	237	204	120	-679	-29	-23
Loans	-97	30	48	237	204	120	-351	-29	-23
Drawings	213	339	297	439	409	329	292	306	322
Amortization	310	309	250	202	204	209	643	335	345
Other accounts payable	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Statistical discrepancy / financing gap	-2	-3	10	0	0	0	0	0	0

Sources: BiH authorities; and IMF staff estimates and projections.

Tabela 5e. Republika Srpska: Izvještaj o operacijama centralne vlade, period 2017–2025.
(u milionima KM)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
				Est.			Proj.		
Revenue	2,705	2,849	2,962	2,772	2,837	2,968	3,258	3,363	3,573
Taxes	1,607	1,775	1,820	1,647	1,722	1,820	2,060	2,110	2,255
Direct taxes	383	394	384	355	366	382	410	450	473
Indirect taxes	1,216	1,361	1,414	1,273	1,336	1,418	1,628	1,637	1,759
Other taxes	8	21	22	19	20	20	21	22	23
Social security contributions	804	861	892	925	943	985	1,028	1,076	1,132
Grants	34	24	81	41	40	26	26	27	27
For budget support	0	0	0	2	0	0	0	0	0
For investment projects	34	24	81	41	40	26	26	27	27
Other revenue	256	186	166	156	128	134	140	147	154
Expenditure	2,638	2,934	3,001	3,401	3,479	3,438	3,586	3,722	3,899
Expense	2,497	2,726	2,804	3,210	3,265	3,235	3,370	3,498	3,664
Compensation of employees	736	716	755	835	852	877	908	944	987
Use of goods and services	149	156	160	157	161	168	176	184	194
Social benefits	1,236	1,326	1,363	1,415	1,450	1,493	1,542	1,594	1,651
Interest	97	108	107	100	124	140	163	168	193
Subsidies	108	121	115	219	249	118	123	129	135
Transfers to other general government units	123	161	181	327	289	302	315	330	347
Other expense	47	138	122	157	140	136	142	149	157
Net acquisition of nonfinancial assets	141	208	197	191	214	203	216	224	235
Acquisition of nonfinancial assets	146	214	204	198	220	209	223	230	241
Foreign financed capital spending	88	84	40	72	92	80	83	86	89
Domestically financed capital spending	58	130	163	126	129	129	140	145	152
Disposal of nonfinancial assets	6	6	7	6	6	6	6	6	6
Gross/net operating balance (revenue - expense)	208	122	159	-438	-428	-267	-111	-134	-91
Net lending/borrowing (revenue - expenditure)	67	-86	-38	-629	-642	-470	-328	-358	-327
Net acquisition of financial assets	-22	-73	113	-86	-81	140	270	103	150
Domestic assets, of which :	42	-73	113	-86	-81	140	270	103	150
Currency and deposits	73	31	22	-144	-224	-11	110	-15	15
Loans	8	-63	86	48	143	152	161	118	135
Equity and investment fund shares	0	-11	-8	31	0	0	0	0	0
Net incurrence of liabilities	-89	10	152	543	561	610	598	461	477
Domestic liabilities, of which :	19	-347	126	326	426	560	1,300	513	524
Debt securities	129	-193	150	339	483	613	1,357	391	304
Loans	23	-88	38	45	2	5	1	180	278
Foreign liabilities	-109	357	27	217	135	50	-701	-52	-47
Loans	-83	41	39	217	135	50	-373	-52	-47
Drawings	196	319	257	419	339	259	270	283	297
For budget support	0	107	35	263	92	0	0	0	0
For investment projects	196	213	222	157	248	259	270	283	297
Amortization	280	278	217	202	204	209	643	335	345
Other accounts payable	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Statistical discrepancy	0	3	-1	0	0	0	0	0	0
Memorandum items									
Net lending exc externally-financed operations	121	-26	-79	-598	-591	-416	-272	-300	-265

Sources: BiH authorities; and IMF staff estimates and projections.

Tabela 6. Bosna i Hercegovina: Monetarni pregled, period 2017–2021.

	2017 Dec	2018 Dec	2019 Dec	2020 Est.	2021 Proj.
(Million KM, end of period)					
Net foreign assets	10,782	12,464	13,951	14,400	13,844
Foreign assets	13,371	15,504	17,070	17,675	17,283
Foreign liabilities	2,589	3,040	3,119	3,275	3,439
Net domestic assets	11,471	11,626	11,052	12,192	15,553
Domestic credit	17,909	18,570	19,585	20,837	23,334
Claims on general government (net)	363	35	-172	1,264	2,512
Claims on public nonfinancial corporations	406	428	509	550	576
Claims on private sector	17,140	18,107	19,248	19,022	20,246
Other items (net)	-6,438	-6,944	-8,532	-8,646	-7,782
Broad money (M2)	22,116	24,064	26,156	26,437	28,099
Narrow money (M1)	10,572	12,018	13,075	13,488	12,998
Currency	3,648	3,977	4,330	5,410	5,732
Demand deposits	6,924	8,041	8,744	8,078	7,266
Quasi-money	11,544	12,046	13,081	12,950	15,101
Time and savings deposits	4,092	4,302	2,998	3,271	4,582
Foreign currency deposits	7,452	7,744	10,083	9,679	10,519
(Annual percent change in terms of broad money)					
Net foreign assets	5.2	7.6	6.2	1.7	-2.1
Net domestic assets	4.9	0.7	-2.4	4.4	12.7
Domestic credit	4.7	3.0	4.2	4.8	9.4
Claims on general government (net)	-1.3	-1.5	-0.9	5.5	4.7
Claims on public nonfinancial corporations	0.2	0.1	0.3	0.2	0.1
Claims on private sector	5.8	4.4	4.7	-0.9	4.6
Other items (net)	0.2	-2.3	-6.6	-0.4	3.3
<i>Memorandum items:</i>					
(Annual percent change)					
Broad money (M2)	9.5	8.8	8.7	1.1	6.3
Reserve money (RM)	12.4	10.3	6.9	0.3	6.2
Credit to the private sector	7.3	5.6	6.3	-1.2	6.4
(Percent)					
Credit to the private sector (in percent of GDP)	54.6	54.1	54.5	57.3	58.3
Broad money (in percent of GDP)	70.5	72.0	74.1	79.6	80.9
Central bank net foreign assets (in percent of reserve)	112.2	112.0	113.5	118.0	107.9
(Ratio)					
Velocity (GDP/end-of-period M2)	1.4	1.4	1.3	1.3	1.2
Reserve money multiplier (M2/RM)	2.3	2.3	2.4	2.4	2.4

Source: CBBH; and IMF staff estimates and projections.

Tabela 7. Bosna i Hercegovina: Pokazatelji finansijskog zdravlja, period 2015–2020.
(u procentima)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020 Q3
<i>Capital</i>						
Tier 1 capital to risk-weighted assets (RWA)	13.8	15.0	14.8	16.5	17.5	17.3
Net capital to RWA	14.9	15.8	15.7	17.5	18.0	18.3
<i>Quality of assets</i> ¹						
Nonperforming loans to total loans	13.7	11.8	10.0	8.8	7.4	6.6
Nonperforming assets (NPAs) to total assets	10.1	8.4	7.2	12.1	9.9	4.4
NPAs net of provisions to tier 1 capital	27.1	18.6	14.7	12.4	10.3	7.9
Provision to NPAs	72.8	75.8	77.9	79.1	78.5	80.5
<i>Profitability</i>						
Return on assets ²	0.1	0.9	1.3	13.0	1.4	0.9
Return on equity ²	1.1	6.2	9.3	9.6	10.4	7.0
Net interest income to gross income	62.0	60.4	58.3	60.1	56.8	56.4
Noninterest expenses to gross income	94.5	80.7	72.9	74.8	71.0	80.1
<i>Liquidity</i>						
Liquid assets to total assets	26.5	27.2	28.4	29.7	29.6	28.0
Liquid assets to short- term financial liabilities	44.0	44.1	44.3	44.7	45.5	41.3
Short- term financial liabilities to total financial liabilities	70.7	72.8	75.2	77.3	75.3	78.4
<i>Foreign exchange risk</i>						
Foreign currency and indexed loans to total loans	60.8	62.6	60.1	56.7	53.9	51.6
Foreign currency liabilities to total financial liabilities	60.3	57.4	55.2	53.3	50.7	48.9
Net open position	9.0	1.7	-0.2	22.4	3.5	2.3

Source: CBBH.

¹ Prior to 2010, assets classified as loss, alongside the provisions made against them, were held off-balance sheet by banks in BiH. This lowered the reported NPL ratios and coverage of nonperforming loans by provisions. Starting with the December 2010 data in the RS, and the December 2011 data in the Federation, banks record on-balance sheet the "loss" loans and related accrued interest and provisions, resulting in a structural break in the series.

² Interyear values obtained by summing up the quarterly net income in the current and the preceding three quarters.

Prilog I. Matrica za procjenu rizika¹

	Izvor rizika	Relativna vjerovatnoća	Očekivani utjecaj	Preporučeni odgovor na nivou politike
Negativni rizici	Vanjski rizici			
	Neočekivana promjena kursa pandemije COVID-19. Loše strane. Pokazalo se da je bolest teže iskorijeniti (npr. zbog poteškoća u pronalasku/ distribuciji vaccine), da zahtijeva više ulaganja u mjere suzbijanja njenog širenja i utječe na ekonomsku aktivnost kako direktno tako i putem trajnih promjena u ponašanju (zbog čega se plaća visoka cijena preraspodjele sredstava). Odgovor na krizu u obliku monetarne i fiskalne politike nedovoljan je u kontekstu sve manjeg prostora u kojem se politike kreću i zabrinutosti zbog održivosti duga. Finansijska tržišta ponovno procjenjuju rizike u realnoj ekonomiji, usljed čega dolazi do promjene cijena rizične imovine, otkrivanja osjetljivosti vezanih za dug i slabljenja banaka i nebankarskih finansijskih posrednika - što ih prisiljava na smanjenje kreditne aktivnosti (i dalje opterećuje rast). Poteškoće s finansiranjem proširuju se na države sa unutarnjim slabostima, što dovodi do kaskadnih neispunjenja obaveza otplate duga, odliva kapitala, deprecijacijskih pritisaka, a u nekim slučajevima i do inflacije. Protekcionističke mjere potaknute djelovanjem pandemije (npr. kontrola izvoza) ponovno se pojavljuju, unoseći poremećaje u trgovinu i globalnim lancima vrijednosti.	Visok	Visok	Vlasti trebaju biti spremne da daju prioritet odgovoru na neočekivanu promjenu kursa pandemije COVID-19 i izdvoje više sredstava za veće izdatke u zdravstvenom sektoru. Potrebno je omogućiti potpunu operativnost automatskih stabilizatora. U slučaju dugotrajnog prekida ekonomske aktivnosti, potrebno je razmotriti ciljne mjere podrške ugroženim domaćinstvima i najugroženijim preduzećima. Rizike u finansijskom sektoru treba pažljivo pratiti.
	Pojačane geopolitičke napetosti i sigurnosni rizici (npr. usljed posljedica pandemije) uzrokuju društveno-ekonomske i političke poremećaje, nekontroliranu migraciju i više cijene robe (u slučaju poremećaja u snabdijevanju), te umanjuju povjerenje.	Visok	Nizak	Vlasti trebaju ostati na oprezu i pomno pratiti situaciju, te biti spremne saradivati sa susjednim i zemljama EU kako bi bolje planirale/provele bilo kakav odgovor. Odgovor na ove izazove vjerovatno bi zahtijevao dodatnu fiskalnu potrošnju.
	Rast u Europi slabiji od očekivanog. Dugotrajni utjecaj pandemije rezultira odgađanjem ulaganja, smanjuje privatnu potrošnju i izlaže banke dodatnom pritisku. S obzirom na ograničen prostor u kojem se politike kreću, regija ulazi u dugotrajni period anemičnog rasta i niske inflacije.	Visok	Srednji	Zadržavanje trenda rasta koji je slabiji od predviđenog u EU, a posebno u Njemačkoj i Austriji, u kojima živi najveći dio BiH dijaspore, moglo bi smanjiti rast u BiH. S obzirom na velike iznose priliva doznaka, niže doznake smanjile bi domaću potražnju. Niži izvoz usporio bi ekonomsku aktivnost. Učinak privremeno slabije ekonomske aktivnosti mogao bi se ublažiti omogućavanjem djelovanja automatskih stabilizatora, te povećanjem javnih ulaganja i unapređenjem njihove

¹ Matrica za procjenu rizika (RAM) prikazuje događaje koji bi mogli materijalno izmijeniti baznu putanju (scenarij koji će se najvjerovatnije odigrati po mišljenju osoblja MMF-a). Relativna vjerovatnoća podrazumijeva subjektivnu procjenu osoblja MMF-a o rizicima prisutnim u baznom scenariju ("nizak" podrazumijeva da je vjerovatnoća ispod 10 posto, "srednji" podrazumijeva da se vjerovatnoća kreće između 10 i 30 posto, a "visok" podrazumijeva da se vjerovatnoća kreće između 30 i 50 posto). Matrica za procjenu rizika je odraz stavova osoblja MMF-a u pogledu izvora rizika i općeg nivoa zabrinutosti u vrijeme kada su vođeni razgovori sa vlastima. Rizici koji se međusobno ne isključuju mogu djelovati jedan na drugog i ostvariti se istovremeno.

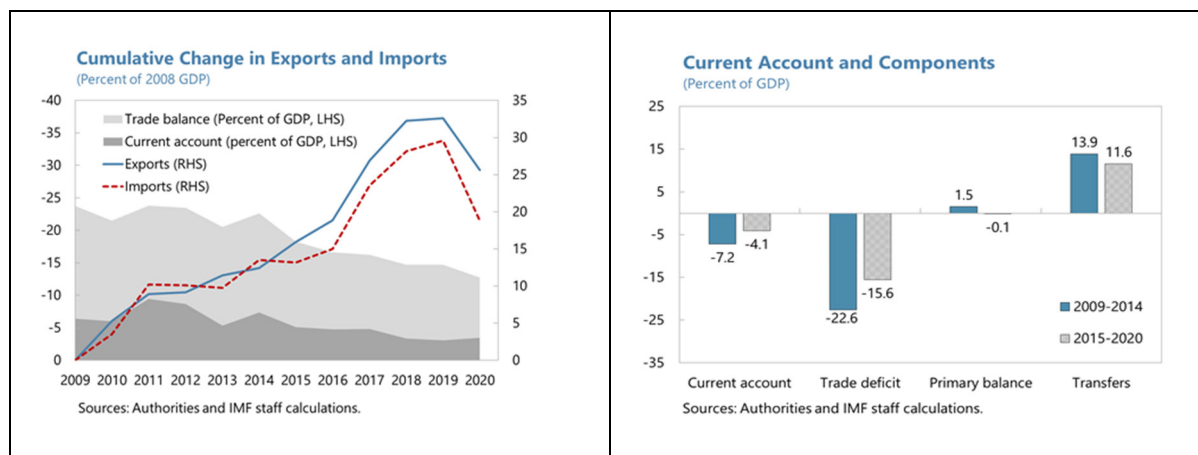
				efikasnosti. Kontinuirani niži rast zahtijeva usvajanje strukturalnih reformi.
	Zadržavanje pat-pozicije u domaćoj politici. Usljed nemogućnosti provedbe značajnih strukturalnih reformi na svim nivoima, ali posebno onih koje se odnose na jedinstveni ekonomski prostor moglo bi doći do smanjenja povjerenja investitora i daljeg iseljavanja stanovništva. U takvom bi se scenariju međunarodna finansijska pomoć mogla znatno smanjiti.	Visok	Visok	Održavati makroekonomsku stabilnost i raditi na pronalaženju konsenzusa u pogledu ključnih reformi. Nastaviti s provedbom kapitalnih projekata finansiranih iz domaćih izvora. Unaprijediti upravljanje dugom kako bi se povećanje kamatnih stopa na finansiranje iz domaćih izvora svelo na minimum.

Prilog II. Procjena vanjskog sektora

Na osnovu procijenjenih podataka slijedi da je vanjska pozicija BiH u 2020. godini bila uglavnom u skladu s osnovnim ekonomskim činiocima i poželjnim smjerovima politika. Primjena dvije EBA-lite metodologije kao i širih pokazatelja konkurentnosti sugeriraju da je vrijednost realnog deviznog kursa objektivna. Pokriće međunarodnim rezervama uglavnom je adekvatno, potpomognuto sredstvima iz Instrumenta za brzo finansiranje (RFI) datim u drugom kvartalu 2020. godine. Međutim, mjerni parametri prilagođeni aranžmanu valutnog odbora (CBA) u BiH sugeriraju da bi povećanje rezervi s vremenom moglo pomoći u odgovoru na ozbiljnije šokove, smanjilo osjetljivosti u vanjskom sektoru i ojačalo stabilnost aranžmana valutnog odbora (odjeljak E). Ulaganjem u saobraćajnu infrastrukturu i povezanost uklonila bi se ograničenja na strani ponude i povećala konkurentnost. Slično tome, strukturalnim reformama i boljim upravljanjem unaprijedila bi se poslovna i investicijska klima, posebno za izvozno orijentirane ekonomske aktivnosti, koje zahtijevaju stabilnost i vladavinu prava.

A. Procjena tekućeg računa

1. Deficit tekućeg računa se, u skladu s procjenama, umjereno povećao u 2020. godini, što je odraz negativnog djelovanja posljedica pandemije COVID-19. Usprkos manjem deficitu u robnoj razmjeni,¹ uzrokovanom smanjenjem domaće potražnje i pritiskom na uvoz, osoblje MMF-a procjenjuje da je deficit tekućeg računa porastao na 3½ posto BDP-a u odnosu na vrijednost od 3 posto BDP-a u 2019. godini, što je odraz djelimičnog oporavka u drugoj polovini 2020. godine, ali i pada neto doznaka za 0,7 posto BDP-a i neto izvoza usluga za 0,6 posto BDP-a

2. Međutim, deficit tekućeg računa i trgovinski deficit u 2020. godini prema procjenama su znatno ispod historijskih prosječnih vrijednosti u posljednjim godinama. Poslije globalne finansijske krize, poboljšanje vanjske pozicije uslijedilo je kao rezultat kako većeg rasta izvoza tako i početnog smanjenja uvoza, odražavajući bolju vanjsku potražnju, strožiju fiskalnu politiku, ograničenu privatnu potrošnju, te sve veću trgovinsku integraciju s EU i susjednim zemljama. U

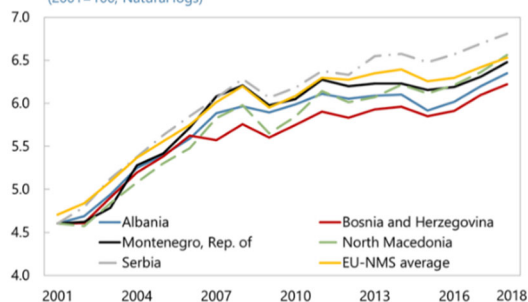
¹ Tokom prvih 8 mjeseci 2020. godine, deficit robne razmjene smanjio se za približno 3 posto BDP-a.

periodu od 2009. do 2014. godine, deficit tekućeg računa u prosjeku je iznosio oko 7 posto BDP-a, a trgovinski deficit oko 23 posto BDP-a. U periodu od 2015. do 2020. godine, deficit tekućeg računa popravio se u prosjeku za više od 3 posto BDP-a, a trgovinski deficit za više od 7 posto BDP-a. Osoblje MMF-a očekuje da će se povećano učešće u lancima snabdijevanja EU nastaviti tokom perioda na koji se projekcije odnose, iako sporijim tempom usljed poremećaja izazvanih pandemijom.

3. Počevši od 2015. godine, rast izvoza robe premašio je rast uvoza, što je bilo više nego dovoljno da se nadomjesti smanjenje u transferima.

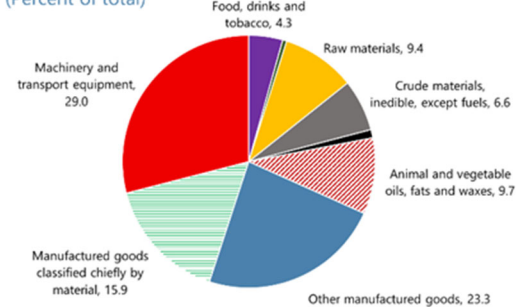
Povećanje izvoza roba tokom posljednje decenije temeljilo se prvenstveno na izvozu roba prerađivačke industrije, mašina i transportnih sredstava, na koje otpada više od 68 posto kumulativnog povećanja od 3,2 milijarde eura od 2009. godine. Međutim, BiH u trgovinskoj i integraciji u lance snabdijevanja još uvijek zaostaje za većinom uporedivih zemalja i novim državama članicama EU zbog nedostataka u oblasti zaštite investitora, provedbe ugovora i imovinskih prava. Transferi su kao udio u BDP-u bili stabilni, s izuzetkom 2020. godine, kada su opali za 2½ posto BDP-a. Stabilnost transfera uglavnom se može objasniti relativnom stabilizacijom trendova iseljavanja stanovništva i postojanim rastom odnosnih ekonomija. Transferi će se, prema projekcijama, u srednjoročnom periodu vratiti na nivo blizu onog na kojem su bili prije pandemije.

Export of Goods and Services
(2001=100, Natural logs)

Sources: IMF, World Economic Outlook; and IMF staff calculations.

Decomposition of the Increase in Goods Exports, 2009-18
(Percent of total)

Sources: Eurostat and IMF staff calculations.

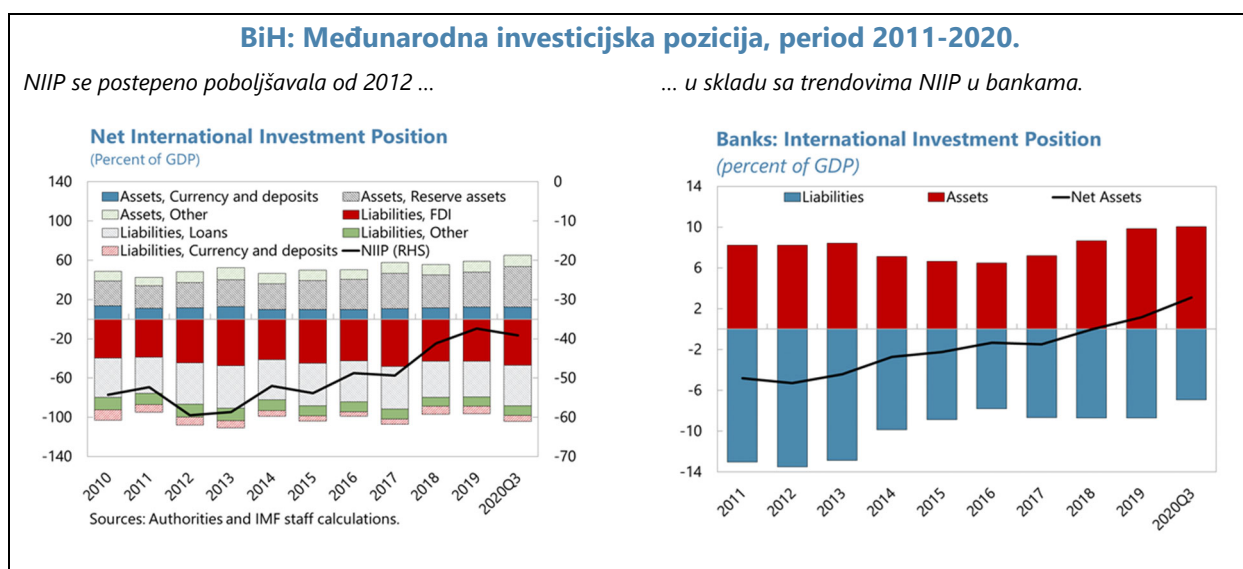
B. Kapitalni i finansijski račun

4. Neto prilivi privatnog kapitala nastavili su se i u 2020. godini, iako sporijim tempom.

Ovi su se prilivi uglavnom oslanjali na direktna strana ulaganja i druge neto prilive nebankarskih sektora ukupne vrijednosti od 2,8 posto BDP-a. U isto vrijeme, domaći bankarski sektor nastavio je akumulirati neto potraživanja u odnosu na ostatak svijeta u obliku valute i depozita kod matičnih grupacija banaka, dok je država primila neto prilive ukupne vrijednosti od 2 posto BDP-a (koji se djelimično mogu objasniti povlačenjem sredstava iz Instrumenta za brzo finansiranje). Tokom 2021. godine će, prema očekivanjima osoblja MMF-a, doći do usporavanja neto priliva privatnog kapitala usljed pada direktnih stranih ulaganja i smanjenja drugog privatnog finansijskog zaduživanja izvan bankarskog sektora, dok bi se neto odlivi banaka trebali umanjiti s obzirom na ublažavanje propisa o likvidnosti u okviru odgovora na krizu, usmjereno na poticanje kreditne aktivnosti u zemlji. Prema projekcijama osoblja MMF-a, kapitalni transferi prema ekonomiji ostat će na nivou od približno jedan posto BDP-a

C. Putanja kretanja devizne aktive i pasive

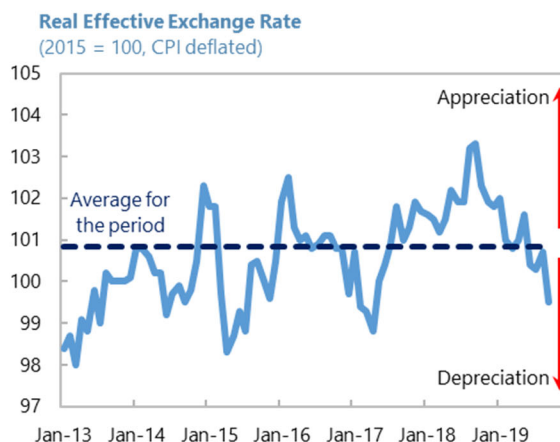
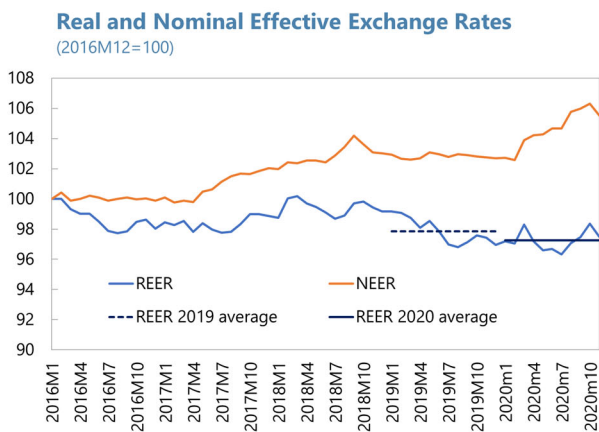
5. Poboljšanje pozicija u tekućem računu također je pomoglo u stabiliziranju neto međunarodne investicijske pozicije (NIIP). Do poboljšanja neto međunarodne investicijske pozicije za gotovo 20 posto BDP-a u periodu od 2013. godine do trećeg kvartala 2020. godine došlo je uglavnom zahvaljujući povećanju rezervi i smanjenju obaveza banaka, koje su pale za približno 6 posto BDP-a. Smanjenje ino kredita banaka u velikoj je mjeri zaslužno za smanjenje obaveza banaka, gdje se vanjsko finansiranje banaka gotovo isključivo oslanja na zaduživanje po osnovu depozita. Na strani pasive uglavnom dominiraju direktna strana ulaganja i krediti, dok su glavna komponenta aktive rezerve i potraživanja od matičnih banaka. Međutim, očekuje se da će u 2020. godini doći do pogoršanja neto međunarodne investicijske pozicije zahvaljujući uglavnom vanjskom zaduživanju države.

D. Realni devizni kurs (EBA-lite procjena)

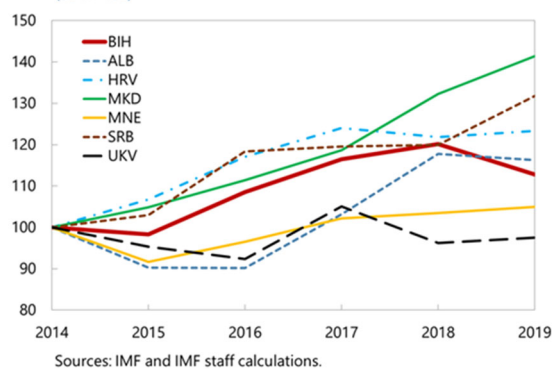
6. Prema procjenama, u 2020. godini je došlo do blage deprecijacije realnog efektivnog deviznog kursa (REER) u odnosu na njegovu vrijednost iz 2019. godine, dok je nominalni efektivni devizni kurs (NEER) zabilježio aprecijaciju za približno 2 posto. Nakon početka pandemije, u 2020. godini je došlo do neznatne deprecijacije realnog deviznog efektivnog kursa,

ponajviše usljed negativne razlike u inflaciji u odnosu na trgovinske partnere iz EU, s udjelom u ukupnom izvozu većem od 80 posto.

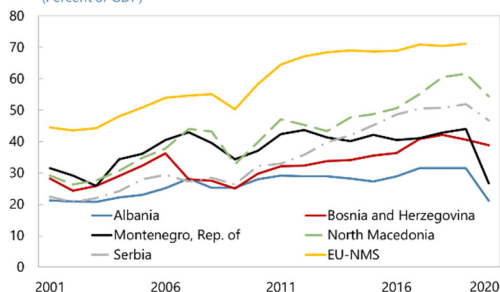
7. Šire postavljena mjerila konkurentnosti, poput tržišnog udjela i troškova, daju razloga za umjerenu zabrinutost. Od 2014. godine, izvoz iz BiH stekao je određeni udio na svjetskom tržištu, zahvaljujući prilivima izvozno orijentiranih direktnih stranih ulaganja i integraciji u lance snabdijevanja EU, ali je, u poređenju s konkurentima, izvoz kao udio u BDP-u na relativno niskom nivou. Plate u BiH usklađene su s produktivnošću, iako je ovaj odnos možda oslabljen zbog nedavnih povećanja minimalne plate. Sve u svemu, čini se da za postizanje boljih izvoznih rezultata prepreku u većoj mjeri čine strukturalni nedostaci u saobraćajnoj i komunikacijskoj infrastrukturi, nego problemi vezani s cijenama (devizni kurs i produktivnost rada).

Market Shares in World Imports
(2014=100)

BiH je zabilježila relativno skromno povećanje izvoza, koje su jednim dijelom poništili efekti krize.

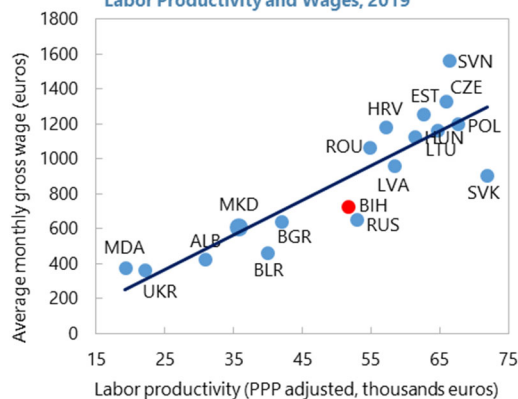
Export of Goods and Services
(Percent of GDP)

Sources: IMF, World Economic Outlook; and IMF staff calculations.

U poređenju sa drugim državama, produktivnost rada je iznad plata.

Labor Productivity and Wages, 2019

8. Na osnovu primjene dvije EBA-lite metodologije, realni devizni efektivni kurs uglavnom je u skladu s osnovnim ekonomskim činiocima i poželjnim politikama.

- Model tekućeg računa (CA):** Multilateralno dosljedna ciklički prilagođena norma tekućeg računa (CA) iznosi -5,0 posto BDP-a, pri čemu norma uključuje jaz u politikama od 0,1 posto BDP-a u odnosu na ciljeve u srednjoročnom periodu, koji je, između ostalog, rezultat fiskalne politike (2,1 posto), promjene u stanju rezervi (-3,1 posto), izdataka za javno zdravstvo (0,1 posto), kredita privatnom sektoru (0,2 posto) i relativne produktivnosti rada (-0,8 posto). To ukazuje na postojanje jaza u tekućem računu (CA) od 1,0 posto BDP-a ili malu potcijenjenost realnog deviznog efektivnog kursa na nivou manjem od 3 posto.
- Model realnog deviznog efektivnog kursa (REER):** Model procjenjuje jaz, odnosno razliku realnog deviznog efektivnog kursa od 1,1 posto - minimalnu precijenjenost. Tu je uključena prilagodba procijenjene norme realnog deviznog efektivnog kursa od približno 0,3 posto za efekat poželjnih politika. Tako bi, bez jaza u politikama u odnosu na njihov željeni nivo i na ostatak svijeta, norma realnog deviznog efektivnog kursa bila 0,3 posto viša i podrazumijevala bi manju precijenjenost. Jaz u politikama definira se kao zbir proizvoda razlika između stvarnih vrijednosti i vrijednosti koje se žele postići varijablama politika i odgovarajućih koeficijenata modela. Naprimjer, glavne komponente jaza u politikama uključuju jaz u politikama kredita privatnom sektoru, procijenjen na 0,2 posto, izračunat kao proizvod razlike između stvarnog nivoa kredita od 58,6 posto BDP-a i nivoa kredita od 60 posto BDP-a, koji se želi ostvariti politikama, i koeficijenta od 0,135 što ga model preporučuje. Ostale glavne komponente su jaz u politikama rasta kredita privatnom sektoru (0,36 posto) i interakcija između nivoa kontrole kapitala i relativne produktivnosti radnika (-0,5 posto).

Bosnia and Herzegovina: Results from EBA-lite models, 2020*(in percent of GDP, unless otherwise indicated)*

	CA model	REER model
CA-Actual	-3.5	
Cyclical contributions (from model)	0.7	
Natural disasters and conflicts	-0.1	
Adjusted CA	-4.0	
CA Norm (from model) 1/	-5.0	
Adjusted CA Norm	-5.0	
CA Gap	1.0	-0.4
o/w Policy gap	0.1	
Elasticity	-0.33	
REER Gap (in percent)	-2.8	1.1

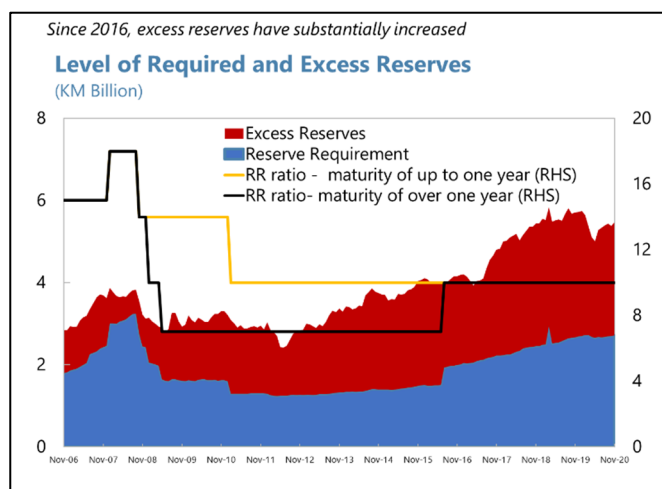
1/ Cyclically adjusted, including multilateral consistency adjustments.

E. Procjena adekvatnosti rezervi u aranžmanu valutnog odbora (CBA)²

9. U aranžmanu valutnog odbora ključnu ulogu igraju međunarodne rezerve. Centralna banka BiH (CBBiH) nema ulogu u upravljanju deviznim kursom jer je njegova vrijednost u odnosu na utvrđenu stranu valutu (euro) zakonski definirana. CBBiH može izdavati samo primarni novac (gotovi novac i depozite CBBiH) u zamjenu za euro. Međutim, s obzirom na to da nije dio Europskog sistema centralnih banaka (ESCB), CBBiH nema pristup nijednoj od kreditnih linija ESCB-a za ublažavanje potreba za likvidnošću.³

10. Međunarodne rezerve BiH u velikoj se mjeri oslanjaju na depozite banaka (obavezna rezerva i višak iznad obavezne rezerve).

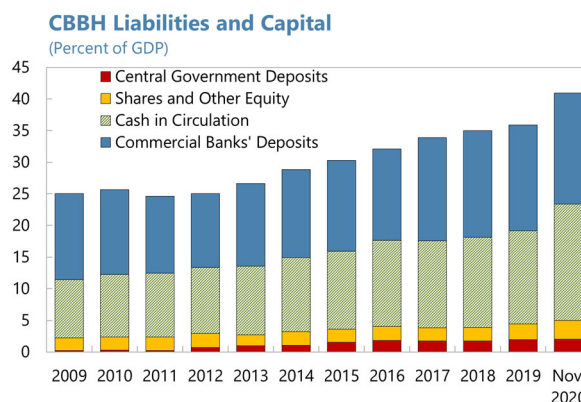
Do kraja novembra/studenog 2020. godine, bruto međunarodne rezerve bile su blizu nivoa od 40 posto BDP-a, a uglavnom se drže u vrijednosnim papirima i depozitima denominiranim u eurima. Na strani pasive CBBiH, rezerve banaka su tokom posljednjih 10 godina u prosjeku godišnje rasle stopom od 5,5 posto i trenutno predstavljaju gotovo 50 posto ukupnog iznosa. Iznos viška iznad obavezne rezerve koji banke drže je značajan (čini više od 50 posto ukupnih rezervi banaka), a u

² Pripremio Giuseppe Cipollone.³ Trenutno Agencija za osiguranje depozita nema stand-by kreditnu liniju kod EBRD-a. Posljednja takva kreditna linija (u iznosu od 50 miliona eura) istekla je krajem 2017. godine, ali je trenutno u toku postupak njenog obnavljanja, koji bi uskoro trebao biti okončan.

istom je periodu rastao brže (stopom od 13 posto) u odnosu na rast obaveznih rezervi (3 posto). Primjena više stope naknade na višak iznad obavezne rezerve u odnosu na stopu Europske centralne banke (ECB) od 2016. je godine bila glavni pokretač akumuliranja viška rezervi, koji je dostizao rekordne nivoe.⁴ To je prouzrokovalo pogoršanje dohodovne pozicije CBBiH i potaknulo agresivnije upravljanje rezervama uz ulaganje u državne obveznice denominirane u eurima s dužim rokom dospjeća i/ili nižim rejtingom.⁵

11. Tradicionalnim mjernim parametrima adekvatnosti rezervi (RA) pokušava se procijeniti kapacitet za sprečavanje i ublažavanje šokova u vanjskom okruženju. Stoga mjerni parametri adekvatnosti rezervi obično obuhvataju rizike koji proizlaze iz šokova za tekući ili račun kapitalnih transakcija. Prva grupa uključuje šokove u vanjskoj potražnji ili uslovima razmjene, dok druga uključuje šokove vanjskih obaveza ili bijega kapitala. Sljedeći dijelovi platnog bilansa mogu se smatrati izvorima ovih rizika:

(i) *Prihodi od izvoza* obično su dobra aproksimacija potencijalnih gubitaka koji bi mogli proizaći iz negativne vanjske potražnje ili šoka u uslovima razmjene. Ostali prilivi u vanjskom finansiranju, kao što su doznake, pomoć drugih država ili direktna strana ulaganja također bi mogli zabilježiti potencijalne gubitke kao rezultat pogoršanja situacije u vanjskom okruženju.

(ii) *Kratkoročni dug i ostale vanjske obaveze na osnovu preostale ročnosti* ukazuju na potencijalne gubitke povezane sa mogućnošću da ino akteri pretvore svoje pozicije u gotovinu u periodima finansijskih i ekonomskih neprilika.

(iii) Slično tome, *likvidna domaća aktiva* - mjerena, naprimjer, agregatom M2⁶ - obuhvata potencijalne gubitke koji bi mogli nastati usljed odliva domaćeg kapitala. Agregat M2 obično može obuhvatiti takav rizik bijega kapitala, a na njega se može gledati i kao na mjerilo potencijalne potrebe za podrškom bankama tokom krize ili poslije nje, posebno kada banke imaju veoma veliku vanjsku izloženost.

⁴ Izvještaj tehničke pomoći MMF-a o primjeni novog okvira obavezne rezerve. Izvještaj MMF-a br. 19/316, oktobar/listopad, 2019.

⁵ Na dan 1. maja 2019. godine, CBBiH je uskladila naknadu na višak iznad obavezne rezerve sa stopom za depozite Europske centralne banke. Ranije spomenuta misija tehničke pomoći MMF-a potaknula je CBBiH na diferenciranje stope naknade na rezerve koje banke drže u eurima i u domaćoj valuti.

⁶ Gotovina i čekovni depoziti (M1) plus štednja i oročeni depoziti, fondovi novčanog tržišta i druga likvidna aktiva, kao što su trezorski zapisi.

Tradicionalni mjerni parametri adekvatnosti rezervi (RA) koji se u MMF-u koriste prikazani su u formuli:⁷

$$RA = 10\%X + 30\%STD + 20\%OL + 10\%M2 \quad (1), \text{ gdje su:}$$

- (iv) Prihodi od izvoza (X).
- (v) Kratkoročni dug (STD).
- (vi) Ostale obaveze (dug i vlasnički kapital) (OL).
- (vii) Novac u širem smislu (M2).

12. Aranžmani valutnog odbora i euroizirane ekonomije mogle bi biti pod jačim udarom pritiska koji proizlaze iz finansijskih obaveza i šokova u vanjskom okruženju. Iako su valutni rizici prilično ograničeni, i aranžmani valutnog odbora i euroizirane ekonomije moraju se nositi s pritislima koji proizlaze iz privatnih i javnih finansijskih obaveza. Šokovi mogu zahtijevati zaštitne slojeve za likvidnost koji se ne mogu generirati u zemlji. Tradicionalno, aranžmani valutnog odbora nemaju ulogu kreditora posljednjeg utočišta (LOLR) budući da ne mogu štampati novac kako bi riješili nedostatak likvidnosti. To je slučaj sa CBBiH. Stoga su, za ublažavanje djelovanja šokova koji proizlaze iz vanjskog ili domaćeg okruženja na finansijske institucije, potrebni veći zaštitni likvidnosni slojevi u prihvaćenoj stranoj valuti.

13. U procjeni adekvatnosti rezervi u slučaju Bosne i Hercegovine, od koristi mogu biti izvjesne prilagodbe vezane za specifične okolnosti u zemlji.

- (viii) *Prihodi od izvoza (X)*. Gubici u prihodima od izvoza mogli bi biti značajni čak i za zemlju s aranžmanom valutnog odbora.⁸ Oslanjanje BiH na doznake kao izvor primitaka u stranoj valuti (u prosjeku 8 posto BDP-a) zahtijeva prilagodbu mjernih parametara adekvatnosti rezervi s ciljem uključivanja i ovog izvora rizika. Doznake su podložne poremećajima i zbog toga što su koncentrirane u nekoliko zemalja (većinom u Njemačkoj), što ih izlaže riziku usporavanja rasta u ekonomijama datih zemalja. U 2020. godini očekuje se značajan pad. Stoga bi dodavanje priliva doznaka (R) ukupnom izvozu (X) moglo biti od pomoći u boljoj procjeni adekvatnosti rezervi.⁹

⁷ Mjerni parametri podrazumijevaju jednostavan zbir potencijalnih gubitaka koji se zasniva na zemljama s iskustvom režima fiksnog kursa tokom ranijih epizoda izloženosti stresu. Ponderi odgovaraju ekstremnoj vrijednosti (10. percentil) odliva sredstava tokom izloženosti stresu. MMF, *Procjena adekvatnosti rezervi - Dopunske informacije*, Dodatak 1, SM/11/31.

⁸ MMF, 2013, *Procjena adekvatnosti rezervi – Dalja razmatranja*, Dokument o politikama MMF-a, SM/13/301.

⁹ Iako se ponder od 10 posto može činiti pretjeranim s obzirom na relativnu stabilnost priliva doznaka, on bi ipak omogućio obuhvatanje dodatnih rizika koji proizlaze iz neformalnih priliva doznaka.

- (ix) *Kratkoročni dug (STD)*. Gubici koji proizlaze iz kratkoročnih obaveza po osnovu vanjskog duga (kratkoročne finansijske obaveze) važan su izvor rizika u aranžmanima valutnog odbora, slično drugim zemljama, i to bez promjene pondera.
- (x) *Ostale obaveze (dug i vlasnički kapital) (OL)*. Usprkos ograničenom iznosu (dionice su u 2017. godini činile 35 posto BDP-a), one bi također mogle proizvesti značajne teškoće u slučaju krize računa kapitalnih transakcija. Stoga bi se za ovaj (budući) izvor rizika mogao zadržati ponder od 20 posto.
- (xi) Konačno, kako bi se uzeo u obzir rizik koji proizlazi iz odliva *domaćeg* kapitala, u mjerne parametre adekvatnosti rezervi potrebno je uključiti *novac u širem smislu* (M2) - s višim ponderom od 15 posto. U aranžmanima valutnog odbora primarni novac ima zakonom utvrđenu ulogu u odnosu na rezerve s koeficijentom pokrića iznad 100 posto. Međutim, moderni aranžmani valutnog odbora drže rezerve na nivou znatno iznad monetarne baze, što je po svoj prilici odraz gledišta da pokriće primarnog novca samo za sebe možda neće biti dovoljno za odgovor na potencijalne tokove platnog bilansa.¹⁰ U BiH primarni novac čini približno polovinu agregata M2, tako da bi povećanje koeficijenta pokrića od 10 posto opravdavalo povećanje pondera agregata M2 za 5 procentnih poena.

Prilagođeni mjerni parametri adekvatnosti rezervi (RA) prikazani su u formuli:

$$RA = 10\% (X+R) + 30\%STD + 20\%OL + 15\%M2 \quad (2),$$

14. Adekvatnost rezervi BiH unutar je tradicionalnog raspona mjernih parametara procjene adekvatnosti rezervi (ARA). Bruto rezerve su iznad nešto tradicionalnijih pragova tromjesečnog pokrića uvoza i 100 postotne vrijednosti kratkoročnog vanjskog duga i unutar su tradicionalnog raspona mjernih parametara procjene adekvatnosti rezervi (ARA).

15. Iako su bruto međunarodne rezerve, isključujući isplatu sredstava u okviru MMF-ovog Instrumenta za brzo finansiranje, s krajem oktobra/listopada 2020. godine bile iznad vrijednosti tradicionalnih mjernih parametara procjene adekvatnosti rezervi (ARA), u isto vrijeme su malo ispod vrijednosti prilagođenih mjernih parametara procjene adekvatnosti rezervi (ARA). Ako se isključi višak rezervi koji banke drže, bruto međunarodne rezerve padaju ispod nivoa tradicionalnih i prilagođenih mjernih parametara adekvatnosti rezervi. Visok nivo viška rezervi relativno je novija pojava i možda se neće zadržati u budućnosti. Ako se isključi višak rezervi (što je moguće u kriznom scenariju), prilagođeni mjerni parametri adekvatnosti rezervi pokazuju pad adekvatnosti na 73 posto, što je ispod preporučenog raspona od 100 do 150 posto.

16. Predočena analiza sugerira da bi povećanje međunarodnih rezervi CBBiH s vremenom moglo biti od koristi u prudencijalne svrhe. Na osnovu primjene prilagođenih mjernih parametara procjene adekvatnosti rezervi (ARA), bruto međunarodne rezerve su s krajem novembra/studenog

¹⁰ MMF (2011) *Procjena adekvatnosti rezervi*.

2020. godine pale na 96 posto u odnosu na raspon adekvatnosti od 100 do 150 posto. Izgradnja većih zaštitnih slojeva rezervi s vremenom mogla bi biti od koristi u smislu spremnosti za rješavanje ozbiljnijih šokova i jačanja stabilnosti aranžmana valutnog odbora BiH. Kao i u drugim zemljama s aranžmanima valutnog odbora, vlasti bi se s vremenom mogle opredijeliti za veći ciljani koeficijent pokrića rezervi u odnosu na implicitni ciljani koeficijent pokrića od 105 posto kojeg se CBBiH drži.¹¹

BIH: Reserve Adequacy Metrics			
<i>(based on end-Nov 2020 reserve levels, excluding RFI disbursement)</i>			
	Minimum threshold	Gross reserves	Gross Reserves excluding excess reserves
Months of import coverage	3	8.1	7.6
Traditional RA metric (%)	100-150	105	85
Adjusted RA metric (%)	100-150	96	73

Sources: BIH authorities and IMF calculations

F. Zaključak

17. Na osnovu mjerenja pomoću različitih mjernih parametara za procjenu adekvatnosti rezervi, pokriće rezervama uglavnom je adekvatno, potpomognuto sredstvima iz Instrumenta za brzo finansiranje. Bruto

međunarodne rezerve, koje su s krajem 2020. godine procijenjene na 6,7 milijardi eura, pokrivala su 8,5 mjeseci budućeg uvoza robe i usluga i 50 posto novca u širem smislu. Rezerve su, prema MMF-ovim mjernim parametrima procjene adekvatnosti rezervi (ARA), bile na nivou od približno 118 posto, unutar preporučenog raspona, i malo iznad iznosa kratkoročnog duga (po preostaloj ročnosti). Međutim, očekuje se da će smanjenje priliva privatnog kapitala u narednim mjesecima izvršiti pritisak na rezerve, te da će, uz postojeće politike, tokom 2021. godine doći do pogoršanja koeficijenata.

Reserve Adequacy Ratios for Bosnia and Herzegovina, 2020	
Reserve/STD (percent) 1/	179.0
Reserve/Months of prospective import goods and services 2/	8.5
Reserve/Broad money (percent) 3/	49.8
Expanded 'Greenspan-Guidotti' metric: Reserves/(STD + CA deficit)	156.1
Reserves/ARA metric (percent) 4/	118.1
1/ Suggested threshold for adequacy: 100 percent.	
2/ Suggested range for adequacy: 3-6 months;	
3/ Suggested threshold for adequacy: 20 percent	
4/ Suggested range for adequacy: 100-150 percent.	

18. U zaključku se može reći da je vanjska pozicija u 2020. godini bila uglavnom u skladu s osnovnim ekonomskih činionicima i poželjnim smjerovima politika. Ovaj zaključak izveden je pomoću multilateralno dosljednih procjena MMF-a na osnovu analize tekućeg i računa kapitalnih transakcija, neto međunarodne investicijske pozicije, realnog deviznog efektivnog kursa i neto međunarodnih rezervi.

¹¹ U 2019. godini je koeficijent pokrića u Bugarskoj iznosio 113 posto, a u Posebnoj upravnoj regiji Hong Kong u Narodnoj Republici Kini 206 posto.

Prilog III. Analiza održivosti duga

Rezultati ažurirane analize održivosti duga na osnovu temeljnih projekcija MMF-a pokazuju da javni dug Bosne i Hercegovine ostaje održiv u srednjoročnom periodu, uprkos utjecaju pandemije. Nakon pogoršanja u periodu 2020–2023, predviđa se da će se udio duga u BDP-u stabilizirati. Pretpostavlja se da će međunarodne finansijske institucije i bilateralni zvaničnici omogućiti vanjsko finansiranje putem kredita sa dužim rokom dospijeca i niskim kamatnim stopama. Alternativni scenariji sugeriraju da je dug održiv i u slučaju većine negativnih scenarija, izuzev u scenariju koji se temelji na konstantnom primarnom deficitu na nivou iz 2020. godine, što je nerealno s obzirom na snažni i privremeni utjecaj pandemije na javne finansije. Scenarij veće kapitalne potrošnje pokazuje da postoji prostor za veću apsorpciju finansiranja međunarodnih finansijskih institucija za projekte koji pospješuju rast sa ograničenim utjecajem na dinamiku duga i vladine potrebe za finansiranjem.

1. Zbog ograničene dostupnosti podataka, ova analiza obuhvata dug opšte vlade sa nepotpunim obuhvatom javnih preduzeća (JP) i djelomičnim uključivanjem dospjelih neizmirenih obaveza. Javna preduzeća imaju značajne iznose duga (oko četvrtine BDP-a). Dio ovog duga koji se odnosi na kredite proslijeđene javnim preduzećima ili garantirani dug je uključen u analizu, ali nema podataka o tome koliki dio duga javnih preduzeća je već uključen u dug opšte vlade. Uključivanje bruto duga JP značilo bi da se dug dva puta ubraja, što ne bi bilo tačno. Vlasti rade na ustanovljavanju brojki u vezi konsolidiranog javnog duga, ali taj bi napor mogao potrajati nekoliko godina.¹ Dinamika analize održivosti duga za cijeli javni sektor bi trebala biti slična jer bi primarni fiskalni deficiti ostali nepromijenjeni, iako bi nivo zaduženja bio nešto viši. Što se tiče dospjelih neizmirenih obaveza, ukupne obaveze zdravstvenog sektora RS u 2018. godini iznosile su oko 1 milijardu KM (8 posto BDP-a RS), od čega bi dospjele neizmirene obaveze mogle iznositi 0,5 milijardi KM.² U FBiH se ukupni neplaćeni socijalni doprinosi procjenjuju na iznos oko 1,1 milijardu KM (4 posto BDP-a FBiH) – uglavnom u javnim preduzećima.³ Stoga bi uključivanje dospjelih neizmirenih obaveza moglo donekle podići izmjereni nivo duga, ali ne bi trebalo materijalno utjecati na osnovne primarne fiskalne deficite.

2. Pretpostavke su u skladu sa polaznom osnovom makroekonomskog okvira. Očekuje se da će se primarni fiskalni bilans znatno pogoršati tokom 2020. godine i postepeno se vratiti prema poziciji stabilizacije duga tokom 2023. godine.

¹ Odjel za fiskalne poslove MMF-a pruža tehničku pomoć u vezi javnih preduzeća, a Odjel za statistiku u vezi statistike vladinih finansija.

² Trenutno, računovodstveni sistemi općenito bilježe finansijske obaveze vlade, ali ne bilježe datum dospelja obaveze (datum valute). Stoga je teško znati tačne iznose dospjelih neizmirenih obaveza. Vlasti rade sa Svjetskom bankom i MMF-om na formuliranju strategije za rješavanje neizmirenih obaveza u zdravstvenim sektorima oba entiteta.

³ Podaci FBiH su manje pouzdani zbog problema u izvještavanju kantona.

Profili duga i slabe tačke. Veoma veliki dio duga ima ročnost veću od godinu dana i više od dvije trećine je denominirano u stranoj valuti (uglavnom u eurima). Udio duga denominiranog u stranoj valuti je tokom vremena porastao, što je proizašlo iz finansiranja EBRD-a i EIB-a za Koridor VC (autoput koji BiH povezuje sa Hrvatskom i Srbijom). Finansiranje međunarodnih finansijskih institucija odražava povoljne dugoročne finansijske uvjete koje trenutno pružaju EBRD, EIB, MMF i Svjetska banka. Pretpostavlja se da će doći do postepenog povećanja prosječne ročnosti neotplaćenog domaćeg duga. Bruto fiskalne potrebe za finansiranjem će porasti na 10 posto BDP-a u 2024. godini, što odražava velike primarne deficite povezane sa pandemijom i povećanje otplate duga koji potiče iz ranijih kredita međunarodnih finansijskih institucija. Međutim, znatan dio potreba u finansiranju će pokriti međunarodne finansijske institucije, uključujući EBRD, EIB i Svjetsku banku. Nisu predviđeni vanjski komercijalni krediti zbog toga što BiH nema pristup međunarodnim tržištima. Domaće finansiranje je i dalje dostupno, ali će vjerovatno postati skuplje.

A. Osnovni i alternativni scenariji

3. Nakon naglog pogoršanja 2020. godine, očekuje se poboljšanje dinamike duga u srednjoročnom razdoblju. Procjenjuje se da će se javni dug naglo povećati tokom 2020. i dosegnuti 39 posto, što odražava naglu recesiju i veliki porast potrošnje povezane sa pandemijom COVID-19. Nakon ovog naglog porasta, udio duga u BDP-u će postepeno porasti na 42 posto u 2023. godini i ostat će na ovom nivou sa blagim trendom opadanja tokom 2025. (osnovni scenarij). Predviđa se da će međunarodne finansijske institucije i bilateralni zvaničnici nastaviti pružati vanjsko finansiranje putem projektnih kredita. Očekuje se da će komercijalne banke koje posluju u BiH nastaviti apsorbirati trezorske zapise i obveznice. Vlasti bi trebale dodatno produžiti prosječnu ročnost duga ako se usvoje i implementiraju modernizirane strategije upravljanja dugom. Sa produženjem prosječne ročnosti, udio duga denominiranog u eurima će se vjerovatno povećati. Banke i penzioni fondovi voljni su kupiti domaće obveznice sa dužim rokom dospijeca, ali većina izričito preferira valutnu klauzulu u eurima.

B. Scenariji i šokovi

4. Osnovne projekcije su u skladu sa novijim kretanjima, ali podložne su značajnoj neizvjesnosti zbog prognoze situacije u EU. Nakon smanjenja obima proizvodnje u 2020. godini, očekuje se oporavak tokom 2021. Od 2022. godine nadalje, očekuje se da će rast BDP-a ostati blizu nivoa potencijala (3 posto) tokom cijelog perioda projekcije. Primarni fiskalni deficit će imati lakši put s postepenim poboljšanjem sve dok se ne približi uravnoteženoj poziciji krajem 2025. godine. Ove politike će dovesti do stabilizacije duga na oko 42 posto BDP-a do kraja 2025. godine. Naravno, ukoliko bi usporeni oporavak trajao duže nego što je očekivano u ekonomijama ključnih trgovinskih partnera u EU i/ili BiH, doveo bi do nižeg rasta BDP-a i većih primarnih deficita u prvim godinama.

5. Prema historijskom scenariju, udio duga u BDP-u ostao bi uglavnom nepromijenjen. Kretanja javnog duga i bruto potreba za finansiranjem bi odstupila od osnovnog scenarija, uglavnom zbog dugotrajnih primarnih deficita. Udio duga bi ostao blizu nivoa sa kraja 2020. godine od oko 39 posto, uz postepeni pad tokom perioda projekcije.

6. Scenario konstantnog primarnog suficita izgleda nerealno, s obzirom na to da je udar pandemije COVID-19 vjerovatno privremene prirode. Uz pretpostavku konstantnog primarnog deficita na nivou iz 2020. godine (5 posto BDP-a) tokom cijelog perioda projekcije, udio duga u BDP-u bi se postepeno povećao na 57 posto u 2025. godini. Tako veliki primarni deficiti u narednim godinama izgledaju malo vjerovatno, a također bi bili neodrživi. Bruto potrebe za finansiranjem slijedile bi sličan trend rasta. Dostupni resursi bi bili ograničeni zbog male baze investitora, uglavnom banaka, i zbog nedovoljno razvijenog sekundarnog tržišta obveznica.

7. Šok u realnom deviznom kursu ima ograničen utjecaj. Nakon skoka u prvoj godini (2021), predviđa se da će se udio duga u BDP-u stabilizirati kao u osnovnom scenariju iako će se zadržati na malo višem nivou.

8. Scenarij veće kapitalne potrošnje ukazuje na to da dug ostaje održiv kada se finansiranje međunarodnih finansijskih institucija koristi za rješavanje infrastrukturnih nedostataka. Pod pretpostavkom veće kapitalne potrošnje (dodatnih 0,5 posto BDP-a u odnosu na osnovni scenarij koji finansiraju uglavnom EBRD/EIB), nakon nekih marginalnih povećanja u prvim godinama, očekuje se da će udio duga u BDP-u pasti dok će do kraja perioda projekcije ostati malo iznad osnovne polazne vrijednosti.⁴

9. Dug BiH je održiv prema osnovnom scenariju i aktivne politike bi mogle riješiti daljnje šokove ili rizike. Prema osnovnom scenariju, potrošnja povezana sa pandemijom bi opala, a prihodi bi se oporavili sa fiskalnom politikom kojom bi se primarni bilans uskladio na nivou koji stabilizira dug od 0,7 posto BDP-a tokom 2025. godine. Ako bi se tokom perioda projekcije pojavili privremeni fiskalni šokovi, vlasti bi mogle odgovoriti kombinacijom potrošnje u vezi sa šokom i mjera za prikupljanje većih prihoda. U većini razumnih scenarija šoka, dug bi ostao održiv. Eksplicitno uključivanje dugovanja i neizmirenih obaveza javnih preduzeća u analizu održivosti duga ne bi bitno promijenilo analizu.

⁴ Za povećanje kapitalne potrošnje pretpostavlja se koeficijent 1.

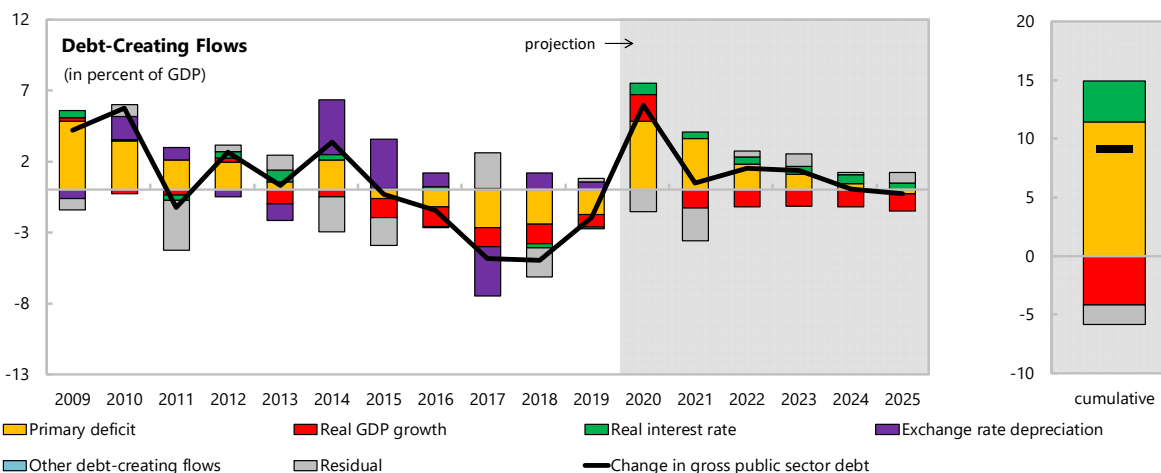
Bosna i Hercegovina: Analiza održivosti duga javnog sektora – osnovni scenario (u procentima BDP-a ako nije drugačije naznačeno)

Debt, Economic and Market Indicators ^{1/}

	Actual			Projections						As of December 31, 2020	
	2011-2017 ^{2/}	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Sovereign Spreads	
Nominal gross public debt	42.7	34.3	32.4	38.3	38.8	40.3	41.7	41.7	41.5	EMBIG (bp) 3/	N/A
Public gross financing needs	4.2	2.7	1.4	8.9	7.6	6.6	9.0	10.5	10.4	5Y CDS (bp)	N/A
Real GDP growth (in percent)	1.9	3.7	2.8	-5.5	3.5	3.3	3.0	3.0	3.0	Ratings	Foreign Local
Inflation (GDP deflator, in percent)	1.2	2.7	2.6	-0.4	1.1	1.1	1.4	1.6	2.1	Moody's	B3 B3
Nominal GDP growth (in percent)	3.1	6.6	5.5	-5.9	4.6	4.4	4.4	4.7	5.1	S&Ps	B B
Effective interest rate (in percent) ^{4/}	1.8	2.0	2.3	1.9	2.3	2.6	2.9	3.3	3.4	Fitch	B B

Contribution to Changes in Public Debt

	Actual			Projections						cumulative	debt-stabilizing primary balance ^{9/}
	2011-2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025		
Change in gross public sector debt	-0.2	-5.0	-1.9	5.9	0.5	1.5	1.4	0.0	-0.3	9.1	
Identified debt-creating flows	0.3	-2.9	-2.2	7.5	2.8	1.1	0.5	-0.1	-1.0	10.8	
Primary deficit	0.3	-2.4	-1.7	4.8	3.6	1.8	1.1	0.4	-0.3	11.5	
Primary (noninterest) revenue and grants	43.2	42.7	41.7	41.0	41.0	41.1	41.4	41.7	42.0	248.2	
Primary (noninterest) expenditure	43.5	40.3	40.0	45.8	44.6	42.9	42.5	42.1	41.7	259.6	
Automatic debt dynamics ^{5/}	0.0	-0.5	-0.5	2.7	-0.8	-0.7	-0.6	-0.6	-0.7	-0.7	
Interest rate/growth differential ^{6/}	-0.5	-1.7	-1.0	2.7	-0.8	-0.7	-0.6	-0.6	-0.7	-0.7	
Of which: real interest rate	0.3	-0.3	-0.1	0.8	0.5	0.5	0.6	0.6	0.5	3.5	
Of which: real GDP growth	-0.8	-1.4	-0.9	1.9	-1.3	-1.2	-1.2	-1.2	-1.2	-4.1	
Exchange rate depreciation ^{7/}	0.6	1.2	0.6	...	...	...	...	...	...	...	
Other identified debt-creating flows	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
General Govt - Financing - Privatization	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
Contingent liabilities	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
Residual, including asset changes ^{8/}	-0.6	-2.0	0.3	-1.5	-2.3	0.4	0.9	0.2	0.7	-1.7	

Source: IMF staff.

1/ Public sector is defined as general government.

2/ Based on available data.

3/ Long-term bond spread over German bonds.

4/ Defined as interest payments divided by debt stock (excluding guarantees) at the end of previous year.

5/ Derived as $[(r - \pi(1+g) - g + ae(1+r))/(1+g+\pi+g\pi)]$ times previous period debt ratio, with r = interest rate; π = growth rate of GDP deflator; g = real GDP growth rate;

a = share of foreign-currency denominated debt; and e = nominal exchange rate depreciation (measured by increase in local currency value of U.S. dollar).

6/ The real interest rate contribution is derived from the numerator in footnote 5 as $r - \pi(1+g)$ and the real growth contribution as $-g$.

7/ The exchange rate contribution is derived from the numerator in footnote 5 as $ae(1+r)$.

8/ Includes asset changes and interest revenues (if any). For projections, includes exchange rate changes during the projection period.

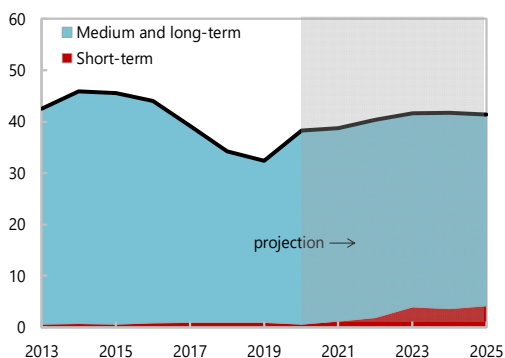
9/ Assumes that key variables (real GDP growth, real interest rate, and other identified debt-creating flows) remain at the level of the last projection year.

Bosna i Hercegovina: Analiza održ. javnog duga – sastav javnog duga i alternativni scenariji

Composition of Public Debt

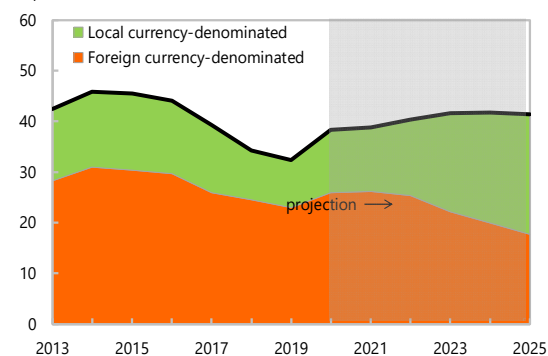
By Maturity

(in percent of GDP)

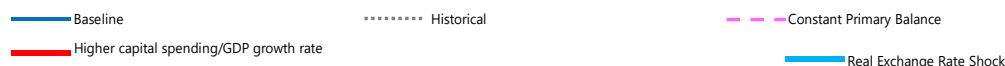

By Currency

(in percent of GDP)

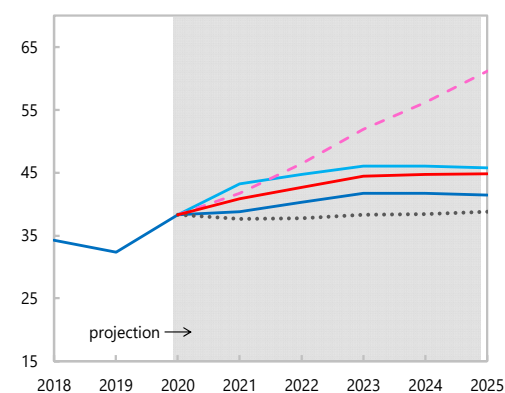

Alternative Scenarios

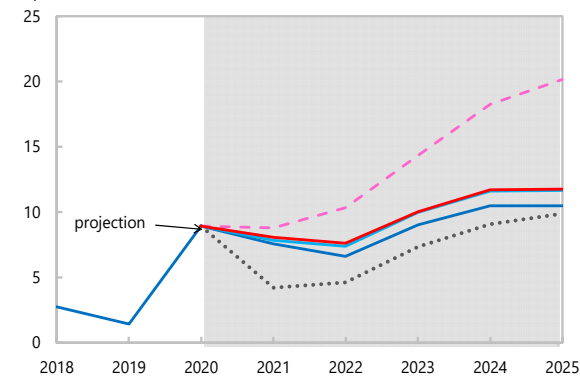
Gross Nominal Public Debt

(in percent of GDP)

Public Gross Financing Needs

(in percent of GDP)

Underlying Assumptions

(in percent)

Baseline Scenario	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Real GDP growth	-5.5	3.5	3.3	3.0	3.0	3.0
Inflation	-0.4	1.1	1.1	1.4	1.6	2.1
Primary Balance	-4.8	-3.6	-1.8	-1.1	-0.4	0.3
Effective interest rate	1.9	2.3	2.6	2.9	3.3	3.4
Constant Primary Balance Scenario						
Real GDP growth	-5.5	3.5	3.3	3.0	3.0	3.0
Inflation	-0.4	1.1	1.1	1.4	1.6	2.1
Primary Balance	-4.8	-4.8	-4.8	-4.8	-4.8	-4.8
Effective interest rate	1.9	2.3	2.5	2.7	3.0	2.9
Higher capital spending/GDP growth rate						
Real GDP growth	-5.5	4.0	3.8	3.5	3.5	3.5
Inflation	-0.4	1.1	1.1	1.4	1.6	2.1
Primary Balance	-4.8	-4.1	-2.3	-1.6	-0.9	-0.2
Effective interest rate	1.9	2.3	2.6	2.9	3.3	3.4

Historical Scenario	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Real GDP growth	-5.5	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0
Inflation	-0.4	1.1	1.1	1.4	1.6	2.1
Primary Balance	-4.8	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2
Effective interest rate	1.9	2.3	2.5	2.7	3.0	3.0
Real Exchange Rate Shock						
Real GDP growth	-5.5	3.5	3.3	3.0	3.0	3.0
Inflation	-0.4	5.6	1.1	1.4	1.6	2.1
Primary Balance	-4.8	-3.6	-1.8	-1.1	-0.4	0.3
Effective interest rate	1.9	2.6	2.6	2.8	3.2	3.3

Source: IMF staff.

Bosna i Hercegovina: Procjena rizika u analizi održivosti javnog duga

Heat Map

Debt level ^{1/}	Real GDP Growth Shock	Primary Balance Shock	Real Interest Rate Shock	Exchange Rate Shock	Contingent Liability shock
Gross financing needs ^{2/}	Real GDP Growth Shock	Primary Balance Shock	Real Interest Rate Shock	Exchange Rate Shock	Contingent Liability Shock
Debt profile ^{3/}	Market Perception	External Financing Requirements	Change in the Share of Short-Term Debt	Public Debt Held by Non-Residents	Foreign Currency Debt

Source: IMF staff.

1/ The cell is highlighted in green if debt burden benchmark of 70% is not exceeded under the specific shock or baseline, yellow if exceeded under specific shock but not baseline, red if benchmark is exceeded under baseline, white if stress test is not relevant.

2/ The cell is highlighted in green if gross financing needs benchmark of 15% is not exceeded under the specific shock or baseline, yellow if exceeded under specific shock but not baseline, red if benchmark is exceeded under baseline, white if stress test is not relevant.

3/ The cell is highlighted in green if country value is less than the lower risk-assessment benchmark, red if country value exceeds the upper risk-assessment benchmark, yellow if country value is between the lower and upper risk-assessment benchmarks. If data are unavailable or indicator is not relevant, cell is white.

Lower and upper risk-assessment benchmarks are:

200 and 600 basis points for bond spreads; 5 and 15 percent of GDP for external financing requirement; 0.5 and 1 percent for change in the share of short-term debt; 15 and 45 percent for the public debt held by non-residents; and 20 and 60 percent for the share of foreign-currency denominated debt.

Prilog IV. Provedba preporuka po članu IV

	Savjeti u sklopu konsultacija po članu IV, 2018.	Mjere nakon konsultacija po članu IV 2018. godine
Makroekonomska stabilizacija	Oprezna fiskalna politika	Napredak – Budžetska pozicija je poboljšana uz daljnji oprez.
	Povećanje obima implementacije ključnih infrastrukturnih projekata.	Određeni napredak – Kapitalna potrošnja je donekle povećana, ali je znatno ispod ciljeva programa u sklopu proširenog aranžmana iz 2016. godine, uglavnom zbog ograničenih kapaciteta (npr. PIMA). Potreban je značajan napredak u unapređenju pripreme, odabira i izvođenja velikih investicija.
	Ograničavanje tekuće potrošnje	Napredak – Tekuća potrošnja je i dalje pod kontrolom. Plate u javnom sektoru su donekle povećane tokom 2019. i 2020. godine, ali je ukupna potrošnja na plate kao dio BDP-a opala.
Poslovno okruženje i tržište rada	Smanjenje poreznog opterećenja rada	Ograničeni napredak – Zakoni o porezu na dohodak i socijalnim doprinosima u FBiH su proslijeđeni u parlamentarnu proceduru, ali još nisu doneseni.
	Smanjenje parafiskalnih naknada	Minimalni napredak u uklanjanju/racionalizaciji parafiskalnih naknada, ali je ostvarena veća transparentnost.
	Usklađivanje poreznih zakona	Određeni napredak. Usklađeni su zakoni o porezu na dobit.
	Unapređenje upravljanja javnim preduzećima	Ograničeni napredak. Svjetska banka radi sa preduzećem Željeznice RS. Nedavno je misija tehničke pomoći MMF-a identificirala mjere za rješavanje značajnih nedostataka. Vlade su potvrdile interes za provođenje ključnih preporuka, iako dinamika nije poznata.
Sektor bankarstva	Unapređenje koordinacije i saradnje među supervizorima	Određeni napredak – Saradnja između entitetskih agencija za bankarstvo se postepeno poboljšava. Također provode zajedničke neposredne nadzore u velikim bankama koje posluju u oba entiteta.
	Usklađivanje sa regulativom EU	Određeni napredak – Evropska agencija za bankarstvo (EBA) provela je prvu procjenu regulatorne ekvivalentnosti, ali rezultati još uvijek nisu dostupni.
	Jačanje prudencijalnih propisa	Određeni napredak – Uz podršku USAID-a (FINRA), Svjetske banke i Tehničke pomoći MMF-a, u toku je niz projekata s ciljem jačanja regulatornog okvira.

Prilog V. Provedba strukturalnih uvjeta EFF-a

A. Ispunjeni strukturalni uvjeti

Prethodne mjere	Status
1. Objediniti sve informacije o poreznim obveznicima iz sve četiri porezne uprave i sveobuhvatne informacije o preduzećima iz entitetskih finansijsko-informatičkih agencija u bazu podataka koja je na raspolaganju i koju u potpunosti mogu pretraživati sve četiri porezne uprave.	Izvršeno
2. Vlada Federacije usvaja strateški plan ograničavanja plata i smanjenja ukupnog broja zaposlenih u javnom sektoru.	Izvršeno
3. Vlada RS usvaja strateški plan ograničavanja plata i smanjenja ukupnog broja zaposlenih u javnom sektoru.	Izvršeno
4. Vijeće ministara BiH usvaja strateški plan ograničavanja plata i smanjenja ukupnog broja zaposlenih u javnom sektoru.	Izvršeno
5. Angažiranje međunarodno priznatih revizora koji provode detaljnu reviziju kvalitete aktive banaka koje su bile pod pojačanom supervizijom 2015. godine ili koje su imale brzi kreditni rast u odnosu na tržište tokom 2012-2014. (odnosno, koje imaju prosječnu godišnju stopu kreditnog rasta veću od 10 posto u tom periodu), a koje nisu već prošle reviziju kvalitete aktive.	Izvršeno
Strukturalne odrednice	
6. Nastavak poštivanja pravila valutnog odbora u skladu sa zakonom.	Izvršeno
7. Uzdržati se od povećanja plata u javnom sektoru, uključujući i povećanja osnovice za platu, platnog koeficijenta i naknada.	Djelomično izvršeno. Nije izvršeno samo na nivou institucija BiH
8. Uzdržati se od nametanja obavezne konverzije kredita koji su denominirani u stranoj valuti u lokalnu valutu.	Izvršeno
9. Agencija za bankarstvo FBiH vrši konačnu procjenu planova dokapitalizacije banaka koje su imale nedostatak kapitala na osnovu rezultata revizije kvalitete aktive.	Izvršeno
10. Vlada Federacije, u konsultacijama sa Grupacijom Svjetske banke i/ili EBRD-om, izvršava finansijsku i operativnu dubinsku analizu za BH Telecom i HT Mostar.	Izvršeno
11. Parlament FBiH usvaja novi nacrt Zakona o bankama i izmjene i dopune Zakona o agenciji za bankarstvo u skladu sa preporukama MMF-a.	Izvršeno
12. Narodna skupština RS usvaja novi nacrt Zakona o bankama i izmjene i dopune Zakona o agenciji za bankarstvo u skladu sa preporukama MMF-a.	Izvršeno
13. Agencija za bankarstvo RS vrši konačnu procjenu planova dokapitalizacije banaka koje su imale nedostatak kapitala na osnovu rezultata revizije kvalitete aktive.	Izvršeno
14. Vlada Federacije prosljeđuje u parlamentarnu proceduru izmjene i dopune Zakona o duhu, zaduženju i garancijama da bi se ojačala kontrola nad nižim nivoima vlasti.	Izvršeno
15. Vlada RS usvaja plan restrukturiranja željeznica, koji je izrađen uz pomoć Svjetske banke.	Izvršeno

16. Narodna skupština RS usvaja izmjene i dopune Zakona o porezu na dobit da bi unaprijedila dosljednost, izbjegla dvostruko oporezivanje između entiteta i smanjila porezne poticaje, u skladu sa preporukama MMF-a.	Izvršeno
17. Vlada FBiH podnosi prijedlog zâkona o porezu na dohodak i socijalnim doprinosima Parlamentu FBiH (drugo čitanje), u skladu sa preporukama MMF-a.	Izvršeno
18. Parlamentarna skupština BiH usvaja izmjene i dopune Zakona o osiguranju depozita u bankama u BiH u skladu sa preporukama MMF-a.	Izvršeno sa zakašnjenjem
19. FBiH proširuje uvođenje sistema trezorskog poslovanja u budžete kantona.	Suštinski izvršeno uz kašnjenje. Jedan kanton ne koristi trezorski sistem.

B. Preostale strukturalne odrednice u sklopu EFF-a

Strukturalne odrednice	Datum	Komentari
1. Kontinuirano poštivanje pravila valutnog odbora u skladu sa zakonom.	Kontinuirano	Uvijek izvršeno
2. Uzdržati se od povećanja plata u javnom sektoru, uključujući i uzdržavanje od povećanja osnovice za platu, platnih koeficijenata i naknada.	Kontinuirano	Izvršeno do kraja 2. pregleda. Tokom 2019. godine, plate su povećane u Institucijama BiH, FBiH i RS. Međutim, povećanje je bilo skromno i/ili samo za odabrane profesije (npr. policija).
3. Uzdržati se od nametanja obavezne konverzije kredita denominiranih u stranoj valuti u lokalnu valutu.	Kontinuirano	Uvijek izvršeno.
4. Prilagođavati koeficijent raspodjele prihoda od indirektnih poreza na kvartalnoj osnovi i dogovarati poravnanje potraživanja po osnovu indirektnih poreza na polugodišnjoj osnovi.	Kvartalno	Nije izvršeno, ali sadašnji koeficijenti su blizu vrijednosti koju bi imali da su ažurirani na kvartalnoj osnovi. Koeficijenti su ažurirani sredinom 2020. godine i zaključeno je poravnanje za većinu ranijih uzajamnih dugovanja.
5. Agencije za bankarstvo RS i FBiH, CBBiH, i AOD usvajaju identičnu metodologiju za određivanje domaćih sistemski važnih banaka, u konsultacijama sa MMF-om.	Kraj marta 2018.	Entiteti su usvojili metodologije koje su vrlo slične i rezultiraju identifikacijom istih banaka. Postoji jak politički otpor vlasti RS zvaničnom usklađivanju zbog navodnih zakonskih prepreka za korištenje podataka za cijelu zemlju.
6. CBBiH, AOD, agencije za bankarstvo FBiH i RS i drugi relevantni akteri potpisuju Memorandum o finansijskoj	Kraj juna 2018.	Ozbiljne političke prepreke i tehnički preambiciozno. Vlasti RS se opiru prenosu (ili percipiranom prenosu) ovlasti na državni nivo (odnosno CBBiH).

Strukturalne odrednice	Datum	Komentari
stabilnosti, u skladu sa preporukama MMF-a.		
7. Narodna skupština RS donosi izmjene i dopune zakona o IRBRS u skladu sa preporukama MMF-a.	Kraj juna 2018.	O strateškoj izjavi se razgovara sa timom Svjetske banke. Ključna prepreka je spajanje različitih fondova sa Razvojnog bankom. U posljednje vrijeme je došlo do određenog napretka.
8. Parlament FBiH donosi izmjene i dopune zakona o Razvojnoj banci FBiH u skladu sa preporukama MMF-a.	Kraj juna 2018.	O strateškoj izjavi se razgovara sa Svjetskom bankom. Nisu identificirana značajna pitanja. Mogla bi se usvojiti nakon uspostavljanja nove vlade.
9. FBiH prikuplja podatke o dospjelim neizmirenim obavezama na svim nivoima vlasti u FBiH, u skladu sa savjetima MMF-a i Svjetske banke.	Kraj juna 2018.	Određeni napredak, ali je raspoloživost podataka na kantonalnom i općinskom nivou vrlo slaba. Tim tehničke pomoći MMF-a radi na tome zajedno sa Svjetskom bankom.
10. Vlada FBiH usvaja akcioni plan sa rokovima za rješavanje situacije sa neizmirenim obavezama u Federaciji, u skladu sa preporukama MMF-a.	Kraj aprila 2019.	Kao u gornjem tekstu.
11. Vlada RS zahtijeva od domova zdravlja da pripreme budžete sa čvrstim budžetskim ograničenjima da bi se spriječilo akumuliranje novih neizmirenih obaveza.	Kraj septembra 2018.	Vlada RS ima namjeru riješiti ovo pitanje, posebno u okviru programa sa MMF-om. Svjetska banka radi sa vlastima RS.
12. Vlada RS usvaja plan uspostavljanja finansijske održivosti u zdravstvenim ustanovama, u skladu sa savjetima MMF-a i Svjetske banke.	Kraj decembra 2018.	Vidi gore.
13. Vlada FBiH usvaja operativni plan smanjenja ukupnog broja zaposlenih u javnom sektoru na osnovu registra zaposlenih koji je uspostavljen uz pomoć Svjetske banke.	Kraj decembra 2018.	Veoma ograničen napredak.
14. Vlada RS usvaja operativni plan smanjenja ukupnog broja zaposlenih u javnom sektoru na osnovu registra zaposlenih koji je uspostavljen uz pomoć Svjetske banke.	Kraj decembra 2018.	Veoma ograničen napredak.
15. Vijeće ministara BiH usvaja operativni plan smanjenja ukupnog broja zaposlenih u javnom sektoru	Kraj decembra 2018.	Veoma ograničen napredak.

Strukturalne odrednice	Datum	Komentari
na osnovu registra zaposlenih koji je uspostavljen uz pomoć Svjetske banke.		
16. Vlada RS proširuje uvođenje sistema trezorskog poslovanja u domove zdravlja.	Kraj marta 2019.	Pilot projekat pokrenut 2018. Samo nekoliko manjih zdravstvenih ustanova je integrirano, ali ovo je još uvijek jedan od ciljeva vlasti.

Prilog VI. Provedba preporuka misije FSAP iz 2015. godine

Preporuke i organ vlasti zadužen za provedbu	#	Komentari vlasti
<i>Nadzor u bankarskom sektoru</i>		
Izraditi program korektivnih mjera sa akcentom na novim instrumentima i ranijim intervencijama, kao i strožijim novčanim kaznama da bi se ubrzalo korektivno djelovanje (FBA, ABRS, relevantna ministarstva finansija i pravde).	40	Provedeno/sudjelovala FINRA
Jačati rezervisanja prema MRS izdavanjem standarda za podsticanje konzervativnih pretpostavki banaka o umanjenju vrijednosti (FBA, ABRS).	42	Djelomično provedeno/sudjelovala FINRA
Donijeti nove zakone o bankama i izmijeniti i dopuniti druge relevantne zakone da bi se sanirale manjkavosti u pogledu ovlaštenja supervizora, konsolidirane supervizije i identifikacije stvarnog vlasnika (FBA, ABRS, CBBiH, ministarstva).	36	Provedeno
Provesti dodatne revizije kvaliteta aktive u bankama koje imaju loše indikatore solventnosti i likvidnosti (FBA, ABRS).	16	Provedeno/u toku
Osigurati da banke kontinuirano primjenjuju MSFI i da vanjski revizori primjenjuju MRS (FBA, ABRS).	41	Provedeno/ sudjelovala FINRA
<i>Nadzor u sektoru osiguranja</i>		
Imenovanje direktora Agencije za nadzor osiguranja FBiH treba biti zasnovano na relevantnom zakonu (vlada).	45	Provedeno
Novi zakon o osiguranju u FBiH trebao bi biti usvojen ukoliko pokaže veću usklađenost sa direktivama o osiguranju EU (Agencija za nadzor osiguranja FBiH).	44	Provedeno
Uvesti formalni kanal za razmjenu informacija sa agencijama za bankarstvo (Agencija za nadzor osiguranja FBiH).	46	Provedeno
Unaprijediti režim solventnosti postepenim uvođenjem elemenata rizika, razvojem sistema ranog upozoravanja, uključujući brzo korektivno djelovanje. Neophodna je izgradnja kapaciteta. (agencije za nadzor osiguranja).	44	Provedeno za Solventnost 1. U toku za Solventnost 2
<i>Mehanizmi zaštite finansijskog sektora, rješavanje nekvalitetnih kredita (NPL) i upravljanje sistemskom likvidnošću</i>		
Revidirati obavezne rezerve, ročnu usklađenost i koeficijent likvidnosti (CBBiH, FBA, ABRS).	55	Provedeno/sudjelovala FINRA
Koncipirati i primjeniti LCR, prilagođen za BiH (FBA, ABRS).	55	Provedeno
Revidirati posljedice za banke u slučaju nepoštivanja obaveznih rezervi (CBBiH).	54	Provedeno

Preporuke i organ vlasti zadužen za provedbu	#	Komentari vlasti
Omogućiti isplatu deponenata u kratkom roku (AOD).	60	Provedeno (izmijenjen zakon o AOD, ali još uvijek čeka na usvajanje)
Omogućiti entitetskim agencijama za bankarstvo ovlaštenja za sanaciju banaka u njihovoj nadležnosti u novim zakonima o bankama, u skladu sa Ključnim atributima FSB i direktivom EU o sanaciji banaka—BRRD (FBA, ABRS, AOD, relevantna ministarstva)	65	Provedeno
Proširiti opseg korištenja postojeće AOD za finansiranje sanacije banaka uz korištenje najjeftinije solucije (AOD)	66	Provedeno (FBiH i RS) putem Zakona o bankama FBiH. Međutim, još uvijek se čeka na usvajanje zakona o osiguranju depozita.
Uspostaviti fond za finansijsku stabilnost (FSF) – u sklopu AOD – da bi se omogućila otvorena sanacija banaka i ograničena i privremena podrška likvidnosti u sistemskim krizama (AOD, CBBiH, FBA, ABRS, vlade).	67	Još nije provedeno.
Ojačati, redovno revidirati i testirati planove za vanredne situacije članica SOFS-a.	62	Razgovara se o memorandumu
Ojačati saradnju između AOD i učesnika u mehanizmima zaštite finansijskog sektora (AOD, CBBiH, FBA, ABRS).	60	Završen nacrt memorandumu
Dopuniti memorandum o koordinaciji makroprudencijalnom analizom i politikom. Definirati i prikupiti dodatne informacije za procjenu slabih tačaka i makroprudencijalnih alata (CBBiH, FBA i ABRS).	52	Razgovara se o memorandumu
Racionalizirati procedure izvršenja kolaterala omogućavanjem konačne aukcije bez rezervne cijene, ukoliko su prethodne aukcije bile neuspješne, i konkretno navesti realne kriterije za tržišnu vrijednost imovine (Ministarstva pravde RS i FBiH).	34	Još nije provedeno. Ministarstvo pravde radi na tome.
Razmotriti instrumente i poticaje za olakšavanje restrukturiranja i rješavanje dugova kao i usvajanje smjernica za vansudsko restrukturiranje. (Ministarstva finansija RS/FBiH/BiH, FBA, ABRS).	31	Nije provedeno
Revidirati okvir za stečaj uvođenjem poticaja s ciljem ranog pokretanja postupka i proširiti okvir za stečaj da bi se njime obuhvatili i samostalni poduzetnici. (Ministarstva pravde RS/FBiH).	35	Nije provedeno
Infrastruktura finansijskog tržišta		

Preporuke i organ vlasti zadužen za provedbu	#	Komentari vlasti
Ojačati pravni okvir da bi se odredili platni sistemi i zaštitila konačnost poravnanja i netiranja u skladu sa međunarodnim standardima (CBBiH).	48	Provedeno
Izraditi okvir za sveobuhvatno upravljanje rizikom za RTGS sistem (CBBiH).	47	Nije provedeno. Organizacijski gledano, CBBiH bi mogla provesti ovu preporuku uspostavljanjem jedinice za nadzor.
Testirati na stres RTGS sistem, uključujući i neispunjavanje obaveza najvećeg učesnika i podružnica (CBBiH).	47	Provedeno. Stres testovi su provedeni za 2017. U 2018. godini, testiranje na stres je na polugodišnjoj osnovi (dva stres testa koja kombiniraju veći broj banaka).
Uspostaviti ciljno vrijeme oporavka za RTGS sistem nakon poremećaja (CBBiH).	47	Provedeno
Uspostaviti novu jedinicu za nadzor u Odjeljenju za platne sisteme, koja je dovoljno osposobljena da može provoditi zadatke nadzora (CBBiH).	48	Provedeno. Reorganizacija Odjeljenja za platne sisteme je zaključena u julu 2018.

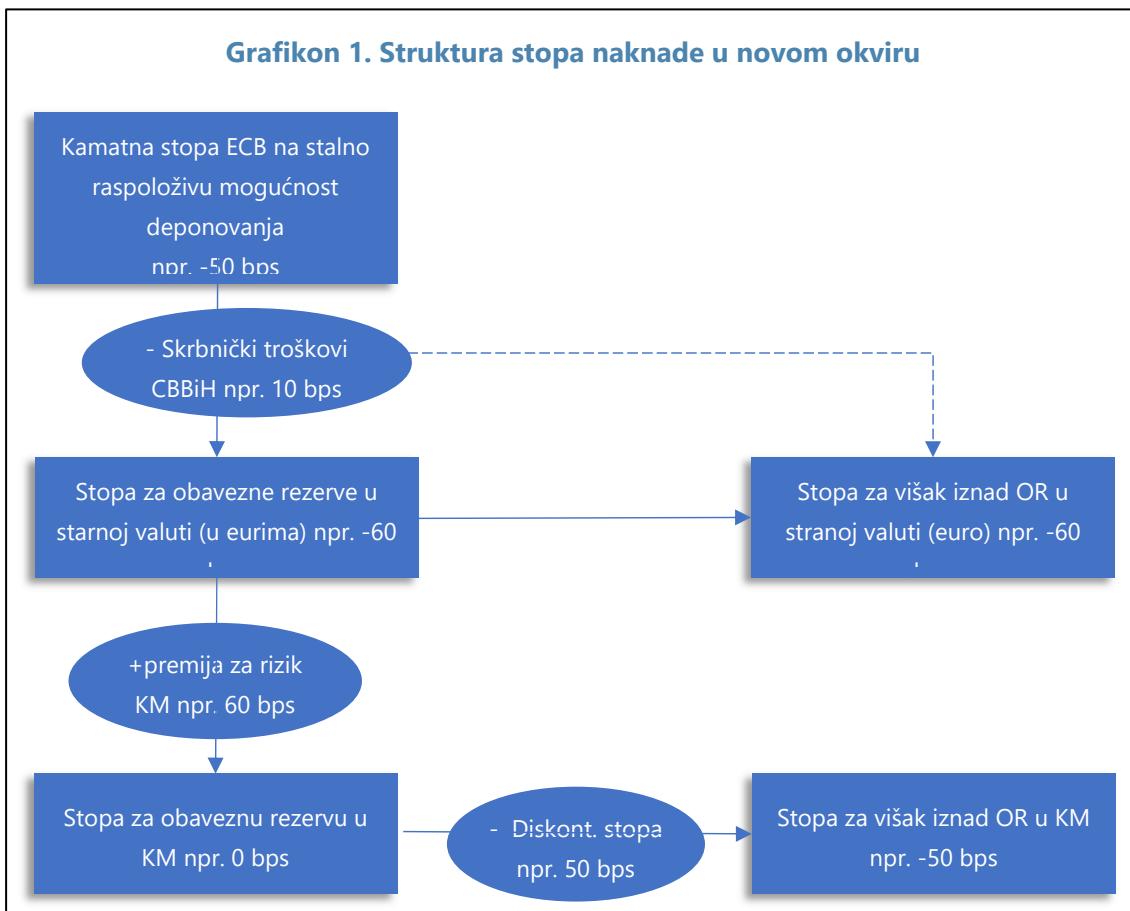
Prilog VII. Modernizacija okvira obavezne rezerve CBBiH¹

CBBiH posluje u okviru aranžmana valutnog odbora u kojem je okvir obavezne rezerve njen jedini monetarni instrument. U prošlosti je CBBiH uspješno koristila okvir obavezne rezerve da bi ostvarila monetarne i makroprudencijalne ciljeve. Ipak, mogla bi se razmotriti određena prilagođavanja okvira, posebno uvođenje različitih stopa naknade za rezerve u KM i rezerve u stranoj valuti (devize) da bi se ojačala otpornost aranžmana valutnog odbora.

1. **Postojeći okvir obavezne rezerve ne pravi razliku između valuta.** Iako Zakon o CBBiH dozvoljava diferenciranje, obavezna rezerva i u KM i u starnoj valuti ima naknadu po identičnoj stopi od 0 posto. Isto važi i za višak iznad obavezne rezerve, koji nosi naknadu od -0,50 posto (što je jednako pasivnoj kamatnoj stopi Evropske centralne banke) bez obzira na valutu. Stopa obavezne rezerve je propisana na nivou od 10 posto osnovice za obračun rezerve, bez obzira na valutu, i sve rezerve (i obavezne i višak) ispunjavaju se u lokalnoj valuti.
2. **Iako je okvir obavezne rezerve bio koristan CBBiH, on ima i određenih nedostataka.** Bez diferencijacije između valuta, CBBiH ne može utjecati na privlačnost držanja KM umjesto deviza. Obavezne rezerve u starnoj valuti trenutno nose naknadu koja je veća od oportunitetnog troška CBBiH, čime se potiče devizno (uglavnom eursko) posredovanje na račun domaćeg posredovanja (čime se potiče euroizacija). Štaviše, postojeći okvir ne dopušta CBBiH da odbrani KM u trenutku krize.
3. **Za početak, CBBiH bi odluke o stopi naknade trebala zasnivati na kamatnoj stopi Evropske centralne banke na stalno raspoloživu mogućnost deponovanja.** Oportunitetni trošak CBBiH je jednak kamatnoj stopi ECB-a na stalno raspoloživu mogućnost deponovanja (-0,50) minus mala, fiksna marža koja odražava skrbničke troškove CBBiH (oko -0,10). To bi trenutno značilo stopu naknade od oko -0,60 posto, koja bi se primjenjivala na obaveznu rezervu u stranoj valuti i višak iznad obavezne rezerve. Ovim bi se unaprijedila finansijska održivost CBBiH i eliminirale mogućnosti za arbitražu banaka.
4. **Naknada za obaveznu rezervu u KM bi postala glavni instrument politike CBBiH kojim se potiče javnost da drži aktivu denominiranu u KM.** Stopa naknade za obaveznu rezervu u KM bi trebala biti blizu tržišno neutralne stope koja se sastoji od naknade za rezerve u starnoj valuti plus premija za rizik za držanje aktive u KM. Premiju za rizik za KM je teško procijeniti, no da bi se olakšao prelaz na strukturu stopa koja je slična postojećoj, stopa bi se u početku mogla definirati na 60 baznih poena (bps). Time bi stopa naknade za obaveznu rezervu u KM bila 0 (kao što je sada). Premija za rizik konvertibilne marke bi omogućila CBBiH da utječe na tokove kapitala. Viša stopa za KM bi stimulirala kapitalne tokove i držanje sredstava u KM (kako na obaveznu rezervu tako i na višak iznad obavezne rezerve).

¹ Pripremio Adrian Musić na osnovu izvještaja misije tehničke pomoći Odjela za tržišta novca i kapitala: <https://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2019/10/23/Bosnia-and-Herzegovina-Technical-Assistance-Report-Implementation-of-a-New-Reserve-48746?cid=em-COM-456-39618>.

5. Stopa naknade za višak iznad obavezne rezerve u KM trebala bi se definirati kao kaznena stopa naknade za OR u KM, ali u svakom slučaju na istom nivou ili iznad stope za rezerve u stranoj valuti. U početku, kaznena stopa za višak rezervi bi se mogla postaviti na 50 bps. Stopa za višak rezervi u KM bi utjecala na uvjete kreditiranja: smanjenje stope bi stimuliralo banke da

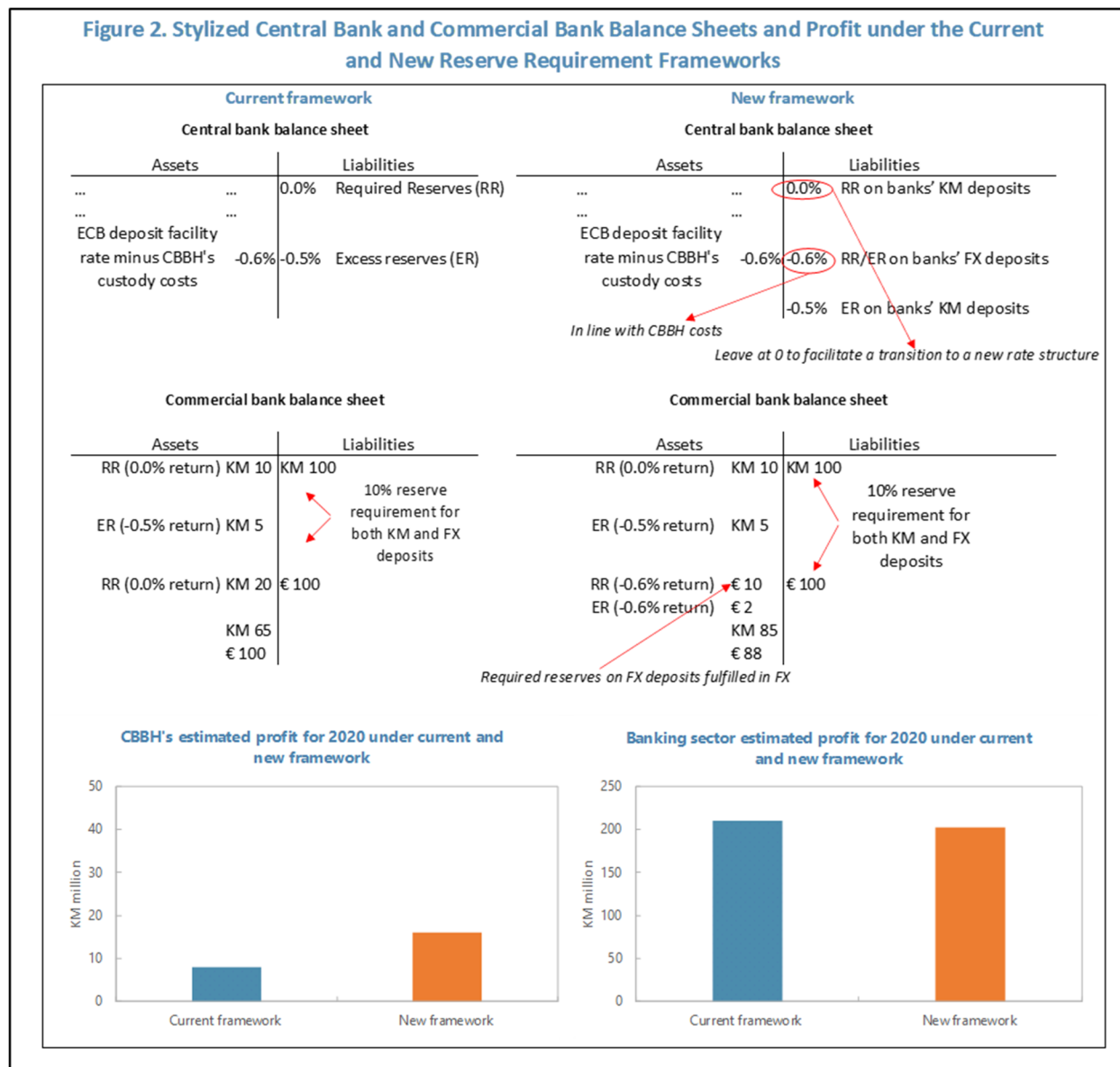

višak svojih rezervi iskoriste za kreditiranje. Na kraju, u novom okviru obavezne rezerve, banke bi ispunjavale obaveznu rezervu u stranoj valuti u devizama da bi se dodatno obeshrabrila euroizacija.

6. Novi okvir bi pomogao CBBiH da kvalitetnije ispuni svoje ciljeve. CBBiH bi monetarnu politiku provodila učinkovitije unutar ograničenja valutnog odbora kada bi primjenjivala diferencirane poluge politika. Tokom vremena, novi okvir obavezne rezerve bi stimulirao zamjenu finansiranja u stranoj valuti sa finansiranjem u KM – posebno ako bi se premija za rizik KM povećala tokom vremena. Ovo bi doprinijelo ukupnoj stabilnosti finansijskog sistema.

7. Ne očekuje se da će prelaz na novi okvir obavezne rezerve imati negativne implikacije za finansijski sistem. Ne bi bilo utjecaja na kapitalizaciju banaka, dok bi utjecaj na profitabilnost bankarskog sektora vjerovatno bio minimalan, u zavisnosti od toga kako bi bile definirane premija za rizik KM i kaznena stopa za višak rezervi. Prema prijedlogu, CBBiH bi ostvarila marginalnu dobit (8 miliona KM) jer bi prestala plaćati naknadu bankama za rezerve u stranoj valuti koja je veća od

njenog oportunitetnog troška.² Ovim bi se također poboljšao omjer pokrivenosti valutnog odbora tokom vremena. Ukoliko bi došlo do odljeva kapitala, on bi vjerovatno bio ograničen i podnošljiv. Nije vjerovatno da bi modernizacija okvira OR imala veliki utjecaj na kreditni rast. Postepeni prelazak na ispunjavanje rezervi u starnoj valuti u devizama bi bankama dao dovoljno vremena da prilagode svoje devizne pozicije.

² Odjel za tržišta novca i kapitala također preporučuje da CBBiH naplaćuje bankama naknadu za troškove konverzije deviza u KM i obrnuto.

Prilog VIII. Reforma javnih preduzeća¹

1. Javna preduzeća predstavljaju veliko opterećenje za ekonomiju BiH jer negativno utječu na fiskalnu održivost, tržište rada i konkurentnost. Ne postoje tačni, ažurirani i javnosti dostupni podaci o sektoru JP, ali se procjenjuje da postoji oko 550 preduzeća koja su većinski u vlasništvu vlada. Analiza MMF-a koja obuhvata 414 JP sa podacima pokazuje da u javnim preduzećima radi oko 80 hiljada radnika (11 posto zaposlenih), da javna preduzeća posjeduju oko 40 posto stalnih sredstava širom zemlje, da u ukupnom prometu učestvuju sa 10 posto i imaju udio od 17 posto u ukupnim obavezama te 35 posto u ukupnim neizmirenim poreznim obavezama (podaci iz 2018.). Što je još važnije, povrat na aktivu i kapital javnih preduzeća je blizu nule, što znači da ne doprinose značajno ekonomskom rastu.²

2. Javna preduzeća kontroliraju imovinu koja predstavlja 91 posto BDP-a. Stalna sredstva (imovina, postrojenja i oprema) čine 62 posto sredstava javnih preduzeća. JP nisu na pravi način klasificirana (neka bi trebala biti dio opšte vlade) i zbog toga se jedan dio infrastrukture pripisuje javnim preduzećima (autoceste, ceste, željeznička infrastruktura, itd.), što je rezultiralo najvećim udjelom imovine JP u BDP-u u regionu (Richmond, 2019.). Pored toga, Ured za reviziju institucija navodi da je ova imovina vjerovatno precijenjena i izdao je revizorska mišljenja sa rezervom dok su vanjski revizori ipak izdali pozitivna mišljenja.

3. Obaveze javnih preduzeća kontinuirano rastu. Na kraju 2018. godine, nekonsolidirani dug JP iznosio je oko četvrtine BDP-a. Oko polovine pripada javnim preduzećima u sektoru transporta (autoceste i željeznice), dok na preduzeća u sektorima električne energije i rudarstva otpada više od 20 posto. Pored obaveza u smislu poreza i doprinosa, postoji značajan udio obaveza prema dobavljačima (oko 4 posto BDP-a). Zbog ograničenih podataka, podaci o dospjelim neizmirenim obavezama nisu raspoloživi, ali većina poreznih obaveza i dio obaveza prema dobavljačima su vjerovatno neizmireni dugovi koji imaju negativan utjecaj na ekonomiju.

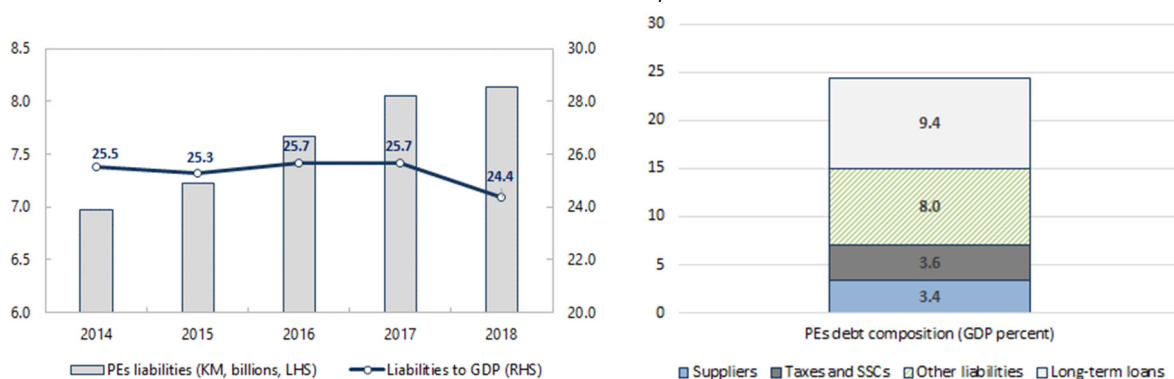
¹ Pripremila Bobana Čegar na osnovu Čegar i Parodi, IMF WP/19/201 (izvor grafikona) i tehničke pomoći Odjela za fiskalne poslove.

² U grupi ovih preduzeća postoji nekoliko prirodnih monopola za koja bi moglo biti opravdano da posluju sa gubicima.

Grafikon 1. Obaveze JP, 2014-18.

Iako obaveze padaju u odnosu na BDP, nominalno su kontinuirano rasle i prelaze 8 milijardi KM.

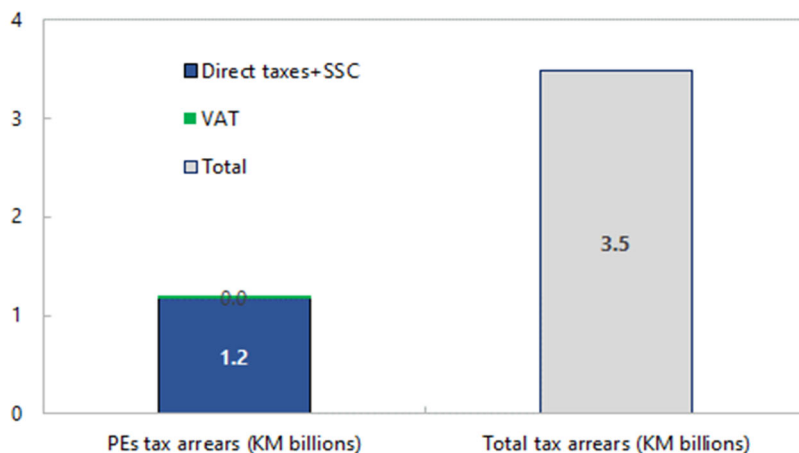
Vlade na različitim nivoima pružaju implicitnu podršku u obliku neizmirenih obaveza na ime poreza i socijalnih doprinosa.

4. Javna preduzeća su akumulirala značajna porezna dugovanja. Javna preduzeća su među najvećim poreznim dužnicima, jer na njih otpada oko trećine ukupnih poreznih dugovanja. Većina se odnosi na neplaćene doprinose za zdravstveno i penziono osiguranje, što utječe na održivost ovih fondova. Ove neizmirene obaveze su se akumulirale tokom godina jer je vlada tolerirala ovakvu vrstu „finansiranja“.

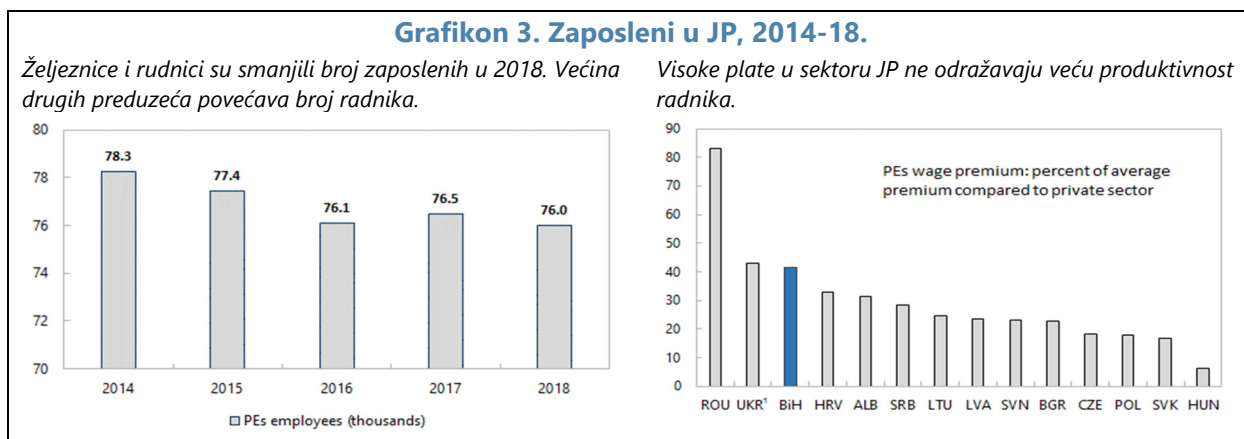
Grafikon 2. Neizmirene obaveze JP po osnovu poreza i doprinosa, 2018.

Vlade na različitim nivoima pružaju implicitnu podršku u obliku neizmirenih obaveza po osnovu poreza i socijalnih doprinosa.

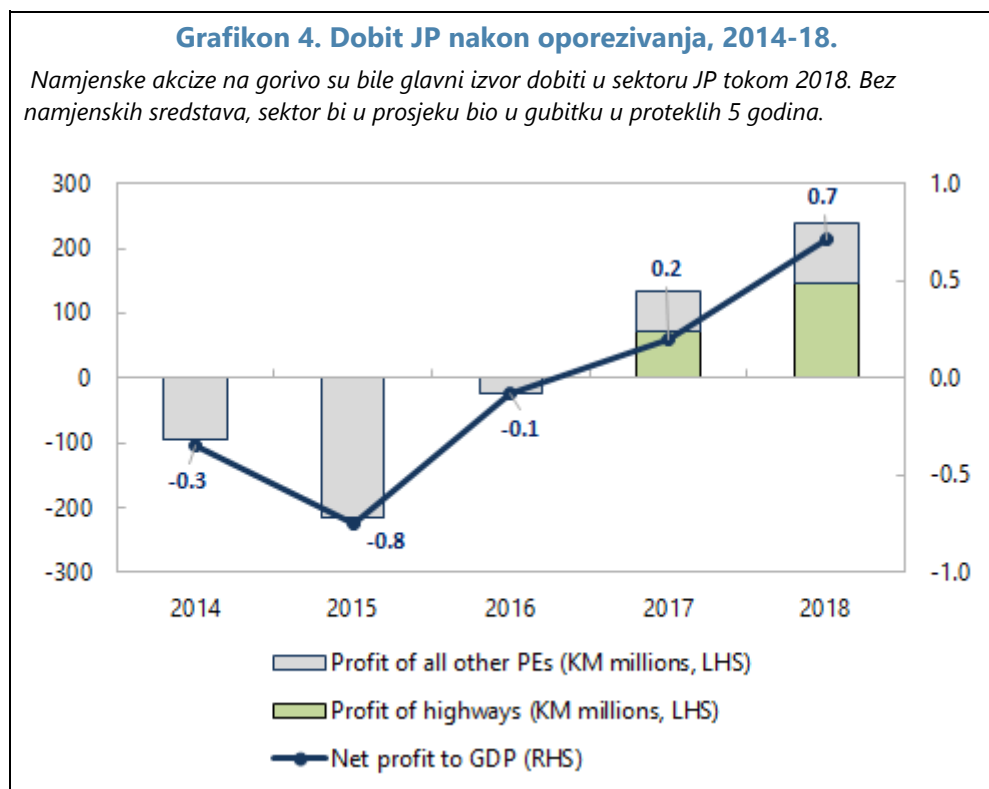

5. Javna preduzeća remete tržište rada. Broj zaposlenih u JP čini oko četvrtine ukupno zaposlenih u javnom sektoru i 11 posto od ukupnog broja zaposlenih. Nekoliko velikih JP, kao što su željeznice i rudnici, značajno su smanjili broj radnika, no to je neutralizirano time što su druga JP

povećala broj zaposlenih. Za većinu JP se vjeruje da imaju višak radnika i da jedan dio uposlenih nema adekvatne kvalifikacije dok često imaju političke veze. Prosječna plata JP je 40 posto viša nego u privatnom sektoru, uprkos nižoj produktivnosti radnika i nižoj profitabilnosti (Richmond, 2019.).

6. Iako je sektor javnih preduzeća zabilježio marginalnu dobit u periodu 2017-18, ovaj rezultat navodi na pogrešan zaključak. Ova dobit je precijenjena jer se namjenski budžetski transferi ubrajaju u prihode. Naprimjer, preduzeća za autoceste se uglavnom finansiraju iz namjenskih akciza, koje su udvostručene 2018. godine, što je rezultiralo visokom dobiti. U prosjeku, stvarna dobit javnih preduzeća je tokom proteklih pet godina bila negativna, iako je posljednjih godina došlo do nekih poboljšanja.

7. Ukupne dividende koje isplaćuju JP su manje od budžetske podrške. Tokom 2018. godine, 23 javna preduzeća su isplatila dividende u ukupnom iznosu od 226,3 miliona KM, ili 0,7 posto BDP-a. Tri javna preduzeća su platila 93 posto nakon odluke vlade da iskoristi sredstva JP za cestovnu infrastrukturu.³ S druge strane, javna preduzeća su primila direktnu budžetsku podršku u obliku subvencija i kapitalnih transfera (uključujući namjenska sredstva), u ukupnom iznosu od 1,5 posto BDP-a.

8. Nelikvidna, prezadužena i neprofitabilna javna preduzeća ne doprinose ekonomskom rastu i predstavljaju veliki fiskalni rizik. Gotovo polovina JP ima koeficijent likvidnosti ispod 1, što ukazuje na poteškoće u ispunjavanju kratkoročnih obaveza. Nije vjerovatno da javna preduzeća mogu smanjiti velike dugove bez podrške vlade. U periodu 2016-2018, precijenjeni povrat na kapital (ROE) javnih preduzeća u prosjeku je iznosio samo 0,5 posto, što predstavlja zanemariv povrat. Da su javna preduzeća u prosjeku imala samo 4 posto povrata na kapital (kao što je slučaj sa švedskim javnim preduzećima, što se smatra umjerenim rizikom), BDP bi bio gotovo 3 posto viši.

Grafikon 5. Analiza rizika JP, 2016-18.

Sektor JP ne doprinosi dovoljno ekonomiji. Finansijski pokazatelji uglavnom ukazuju na veoma visoki rizik ili ukazuju na nizak nivo efikasnosti.

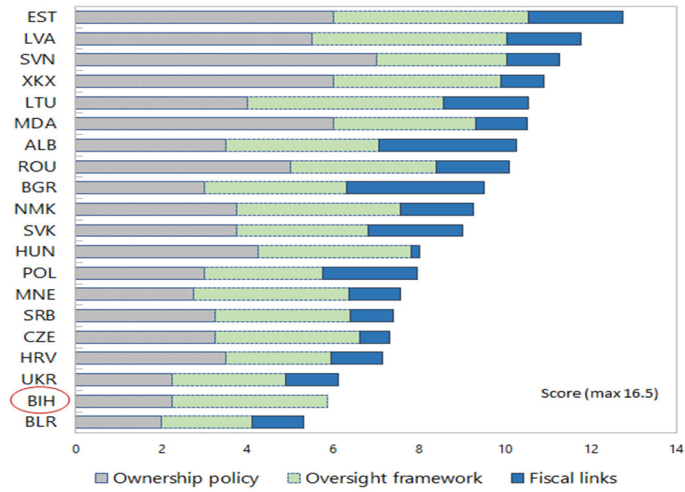
Indicator	Sound	Low risk	Moderate	High risk	Very high risk	BiH SOEs			
						2016	2017	2018	Average
Liquidity = Current assets / Current liabilities	>2	1.5 - 2	1.2 - 1.5	1 - 1.2	<1	0.8	0.8	0.9	0.8
Leverage = Liabilities / EBITDA	<1.5	1.5 - 2	2 - 3	3 - 5	<5	7.8	7.7	6.1	7.2
ROE = Net profit / Average equity * 100	>15%	8% - 15%	0% - 8%	-10% - 0%	<-10%	-0.1	0.3	1.2	0.5

9. Upravljanje javnim preduzećima nije u skladu sa smjernicama Svjetske banke i OECD-a i loše je rangirano u regionu. Ne postoje dokumenti o politici vlasništva u kojima se obrazlaže argumentacija za vlasničke udjele vlade niti operativni i finansijski ciljevi. Posebne jedinice na entitetskom nivou bi trebale vršiti procjenu finansijskih i operativnih rezultata javnih preduzeća. Revidirani finansijski izvještaji se ne objavljuju redovno, a entitetske vlade ne sastavljaju zbirne izvještaje o javnim preduzećima koje bi trebalo podnijeti parlamentu. Ne postoje formalne politike u kojima se definira na koji način bi trebalo uvjetovati značajnu vladinu podršku javnim preduzećima. Direktno subvencije i kreditne garancije daju se javnim preduzećima bez ikakvih eksplicitnih zahtjeva za poboljšanjem rezultata. Nadalje, ne postoje formalne politike u vezi dividendi. Imenovanje direktora i nadzornih odbora bi trebalo biti vremenski raspoređeno i odvojeno od političkih kriterija. Kvalitet i učestalost revizije treba unaprijediti. Ove reforme bi pomogle unapređenju upravljanja i smanjenju slabosti koje otvaraju vrata korupciji.

³ Vjerovatno bi se ove isplate trebale smatrati super-dividendama i knjižiti se kao finansiranje.

Grafikon 6. Kompozitni indeks upravljanja JP, 2018.

Iako se indeks ne može koristiti za procjenu stvarne provedbe politika, može se koristiti za procjenu nedostataka u zakonima i politikama na kojima počiva okvir za upravljanje javnim preduzećima.

BOSNA I HERCEGOVINA

IZVJEŠTAJ MISIJE O KONSULTACIJAMA PO ČLANU IV ZA 2020. GODINU - INFORMATIVNI PRILOG

8. februar/
veljača 2021.

Pripremio:

Evropsko odjeljenje

SADRŽAJ

ODNOSI SA FONDOM	2
SARADNJA MMF-A I SVJETSKE BANKE	6
STATISTIČKA PITANJA	9

ODNOSI SA FONDOM

(Na dan: 31. decembar/prosinac 2020.godine)

Status članstva: član od 14. decembra/prosinca 1992; član XIV

Račun opštih sredstava:	SDR u milionima	Procenat kvote
<u>Kvota</u>	265.2	100.00
<u>Sredstva Fonda u valuti</u>	657.16	247.80
<u>Pozicija rezervne tranše</u>	0.09	0.03

Odjeljenje za SDR:	SDR u milionima	Procentna alokacija
<u>Neto kumulativna alokacija</u>	160.89	100.00
<u>Sredstva</u>	0.38	0.24

Nepovučena sredstava i krediti:	SDR u milionima	Procenat kvote
Pomoć u vanrednoj situaciji ^{1/}	265.20	100.00
Prošireni aranžmani	126.83	47.82

1/ Pomoć u vanrednoj situaciji može da uključuje ENDA, EPCA, i RFI

Posljednji finansijski aranžmani:

<u>Vrsta</u>	<u>Datum aranžmana</u>	<u>Datum završetka</u>	<u>Odobreni iznos (u milionima SDR)</u>	<u>Povučeni iznos (u milionima SDR)</u>
EFF	07. 09. 2016.	19. 04. 2020.	443.04	126.83
Stand-By	26. 09. 2012.	30. 06. 2015.	558.03	422.75
Stand-By	08. 07.2009.	07. 07. 2012.	1,014.60	338.20

Direktni krediti:

<u>Vrsta</u>	<u>Datum obaveze</u>	<u>Datum povlačenja</u>	<u>Odobreni iznos (u milionima SDR)</u>	<u>Povučeni iznos (u milionima SDR)</u>
RFI	20. 04. 2020.	22. 04. 2020.	265.20	265.20

Projektovane uplate Fondu

(u milionima SDR; na osnovu sadašnjeg korišćenja sredstava i sredstava u SDR):

	Predstojeći				
	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>	<u>2024</u>	<u>2025</u>
Glavnica	10.57	15.85	87.44	153.74	87.44
Naknade / kamata	<u>4.34</u>	<u>4.19</u>	<u>3.87</u>	<u>2.46</u>	0.91
Ukupno	<u>14.91</u>	<u>20.05</u>	<u>91.30</u>	<u>156.20</u>	<u>88.35</u>

Sprovođenje inicijative HIPC: N/A

Sprovođenje multilateralne inicijative za smanjenje duga (MDRI): N/A

Sprovođenje pomoći u slučaju katastrofa (CCR): N/A

Ocjena garancija

Virtuelna misija za ocjenu sigurnosnih mehanizama radila je u periodu od 2. do 13. novembra/studenog 2020. godine u vezi sa aranžmanom RFI koji je Izvršni odbor MMF-a odobrio 20. aprila/travnja 2020. godine. Misija je pripremila nacrt Izvještaja o sigurnosnim mehanizmima, koji je trenutno u fazi pregleda i biće završen prije nego što Izvršni odbor odobri bilo koji nastavak aranžmana. Ocjenom sigurnosnih mehanizama iz 2017. utvrđeno je da je zakonski okvir CBBH štiti autonomiju banke. Preporuke su uspješno sprovedene, uključujući uspostavljanje funkcije upravljanje rizicima u CBBH. Centralna banka objavljuje svoje revidirane finansijske izvještaje, u skladu sa politikom sigurnosnih mehanizama.

Aranžmani deviznog kursa

Aranžman deviznog kursa u Bosni i Hercegovini je valutni odbor. Valuta Bosne i Hercegovine je konvertibilna marka (KM), koja je uvedena 11. avgusta/kolovoza 1997. godine. 5. septembra/rujna 2002. godine, Parlament Bosne i Hercegovine usvaja amandman na Zakon o CBBH, kojim mijenja vezanost KM za njemačku marku i vezuje je za euro u režimu valutnog odbora. KM je vezana za euro u odnosu 1 KM = 0,5113 eura. Bosna i Hercegovina (BiH) nije prihvatila obaveze po osnovu člana VIII odjeljak 2, 3, i 4, te stoga koristi prelazne aranžmane po osnovu člana XIV. BiH više nema ograničenja po osnovu prelaznih odredbi člana XIV. I dalje ima ograničenja na prenosivost salda i obračunate kamate na devizne depozite, u skladu sa nadležnošću Fonda po osnovu člana VIII. Misija pravnog odjela i odjela za monetarna pitanja i tržišta kapitala po osnovu člana VIII realizovana je u oktobru/listopadu 2012. godine sa ciljem sagledavanja neriješenih pitanja iz člana VIII. Misija je predložila način ukidanja deviznih restrikcija koje su postojale u to vrijeme, te da će biti potrebno potvrditi da devizne mjere od tada nisu promijenjene.

FSAP i ROSC

Misija FSAP realizovana je u novembru/studenom 2014. godine; Izvršni odbor razmatrao je Ocjenu stabilnosti finansijskog sistema u junu/lipnju 2015. godine (Izvještaj MMF-a o zemlji broj 15/164). Institucije su odobrile objavljivanje FSSA i svih tehničkih materijala. Misija ROSC realizovana je u novembru/studenom 2007. godine, a Modul za podatke ROSC objavljen je u februaru/veljači 2008. godine (Izvještaj MMF-a o zemlji broj 08/43).

Posljednje konsultacije po člana IV

Posljednje konsultacije po člana IV zaključene su 9. februara/veljače 2018. godine (Izvještaj MMF-a o zemlji broj 18/39).

SRezidentni predstavnik

MMF ima stalno predstavništvo u Bosni i Hercegovini od 1996. godine. Andrew Jewell preuzeo je funkciju rezidentnog predstavnika u avgustu/kolovozi 2019. godine.

Tehnička pomoć 2017-2019

Odjeljenje	Vremenski okvir	Svrha
FAD	14-27. februar 2017. 27. mart - 5. april 2017. 17-28. april 2017. 3-15. maj 2017. 22. avgust - 4. septembar 2017. 13-26. septembar 2017. 23. januar - 5. februar 2018. 5-18. februar 2018. 13-27. februar 2018. 13-26. mart 2018. 15-28. mart 2018. 16-23. april 2018. 4-18. juni 2018. 4-17. septembar 2018. 24. septembar - 5. oktobar 2018. 6-29. oktobar 2018. 4-17. decembar 2018. 5-18. februar 2019. 15-25. april 2019. 5-12. juni 2019. 24. juni - 5. juli 2019. 25. juni - 9. juli 2019. 10-23. septembar 2019. 15-28. oktobar 2019. 25. novembar - 6. decembar 2019. 26. novembar - 9. decembar 2019. 4-16. decembar 2019.	UIO - Modernizacija IT i analiza rizika Administracija prihoda u pogledu prijavljivanja krajnje potrošnje poreskih obveznika UIO - Unapređenje efikasnosti kontrole UIO - Modernizacija IT i elektronsko podnošenje prijava UIO - Modernizacija IT PURS - Primjena indirektnih metoda kontrole UIO Jačanje kapaciteta za upravljanje rizicima u oblasti carina PURS - Unapređenje kapaciteta za upravljanje rizikom poštovanja propisa BiH, FBiH PIMA UIO TADAT FBiH - Upravljanje zaostalim obavezama UIO Razvoj kapaciteta za upravljanje rizikom poštovanja propisa FPU Razvoj kapaciteta za upravljanje rizikom poštovanja propisa UIO Sprovođenje strategije za upravljanje rizikom poštovanja propisa PURS - Administracija prihoda UIO - Administracija prihoda Brčko Distrikt Modernizacije Poreske uprave PURS - Unapređenje kapaciteta za upravljanje rizikom poštovanja propisa RS Izrada strategije za upravljanje javnim finansijama FBiH Dijagnostička misija za procjenu novog zakona o borcima i drugim vidovima socijalne pomoći FPU Unapređenje efikasnosti kontrole - priručnik za vršenje kontrole PU BD Modernizacija IT RS TADAT UIO Reforma upravljanja ljudskim resursima i administracije carina UIO Unapređenje efikasnosti kontrole - priručnik za vršenje kontrole PURS Unapređenje kapaciteta za upravljanje

	15-28. januar 2020.	zaostalim obavezama FBiH Jačanja nadzora nad javnim preduzećima u FBiH PURS Razvoj kapaciteta za upravljanje rizikom poštovanja propisa
	12. februar 2020. 13-24. februar 2020. 3. juni - 30. novembar 2020. 1. novembar - 18. decembar 2020.	Brčko Distrikt Jačanje nadzora nad javnim preduzećima u Distriktu Brčko RS Jačanje nadzora nad javnim preduzećima u Republici Srpskoj Strategija za upravljanje javnim finansijama Administracija prihoda u BiH
MCM	25. septembar - 3. oktobar 2017. 8-12. oktobar 2018. 16-25. januar 2019. 25. mart - 5. april 2019. 17-28. juni 2019. 4-15. novembar 2019. 18-26. novembar 2019.	Prevenција krize i nadzor nad sistemskim rizikom Jačanje bankarske supervizije Sprovođenje novog okvira obavezne rezerve Jačanje bankarske supervizije Jačanje bankarske supervizije RS Upravljanje dugom FBiH Upravljanje gotovim novcem
STA	27. februar - 1. mart 2017. 24-28. april 2017. 24. april - 4. maj 2018. 28. septembar - 3. oktobar 2017. 27. novembar - 1. decembar 2017. 12-16. februar 2018. 1-5. oktobar 2018. 8-19. oktobar 2018. 14-18. januar 2019. 12-18. februar 2019. 18-22. februar 2019. 9-11. april 2019. 9-13. decembar 2019.	GFS GFS e-GDDS Dijagnostička misija tehničke pomoći GFS GFS GFS GFS Monetarna i finansijska statistika GFS GFS GFS GFS radionice u FBiH BoP

SARADNJA MMF-A I SVJETSKE BANKE

Timovi Banke i Fonda u Bosni i Hercegovini održavaju tijesnu saradnju, koordiniraju aktivnosti i planove dvije institucije i usklađuju preporuke u domenu politika.

Ključne oblasti angažovanja Svjetske banke

Okvir partnerstva Svjetske banke i Bosne i Hercegovine (CPF) za period 2016 - 2020. odobren je u decembru/prosinu 2015. godine kao podrška reformama u tri oblasti: (1) povećanje efikasnosti i efektivnosti javnog sektora, (2) stvaranje uslova za ubrzani rast privatnog sektora, i (3) jačanje otpornosti na prirodne šokove. CPF uključuje transverzalne teme inkluzije, koje služe kao informativni osnov za izbor i koncipiranje specifičnih intervencija po osnovu strategije sa ciljem da se obezbijedi socijalna održivost reformi, te da ugrožene grupe ne budu izostavljene kada dođe do otvaranje novih prilika. CPF je pripremljen na osnovu intenzivnih konsultacija sa različitim akterima na svim nivoima vlasti i građanskog društva, akademsko-naučnom zajednicom, privatnim sektorom i međunarodnom zajednicom. Odražava konsenzus aktera o reformskom procesu i zajedničko shvatanje razvojnih prioriteta i izazova sa kojima se zemlja suočava. Novi CPF za period 2021- 2025 trenutno je u pripremi, a Aktuelnosti o sistematičnoj dijagnostici zemlje (Systematic Country Diagnostic Update) (juni/lipanj 2020) služe kao polazište za identifikovanje prioriteta za novi program. Pripreme će takođe podrazumijevati aktivan rad sa institucijama u BiH sa ciljem da program Svjetske banke u potpunosti odražava razvojne prioritete zemlje.

Trenutni portfelj operacija u BiH koje Banka održava sadrži 9 projekata ukupne vrijednosti 495,6 miliona dolara. Oblasti podrške obuhvataju energetska efikasnost, životnu sredinu, modernizaciju putne infrastrukture, knjiženje nekretnina, jačanje bankarskog sektora, podršku mikro, malim i srednjim preduzećima, reagovanje na pandemiju COVID-19 i restrukturiranje željeznica u RS.

Prema CPF, Banka je podržala reformu javnih finansija putem kredita za razvojnu politiku (DPL). Ovom aktivnošću podržani su napori u domenu politike i institucionalni napori vlasti u BiH na (1) jačanju srednjoročnog upravljanja javnom imovinom i obavezama sa ciljem unapređenja transparentnosti javnih finansija, i (2) unapređenju regulatornih okvira sa ciljem smanjenja srednjoročnih fiskalnih pritisaka u vezi sa javnim zapošljavanjem, stečajem i farmaceutskim proizvodima.

Aktivan portfelj Banke za Bosnu i Hercegovinu na dan 16. mart/ožujak 2020.			
Naziv projekta	Početak	Završetak	Izvorna sredstva (u milionima US\$)
Projekat jačanja bankarskog sektora	25.10.2018.	31.12.2020.	60.00
Program podrške zapošljavanju u BiH	26.01.2018.	01.10.2021.	55.80
Modernizacija sektora puteva u FBiH	04.10.2017.	31.12.2021.	64.60
Registracija nekretnina ¹	23.09.2013.	31.07.2022.	56.50

¹ Uključuje dodatna sredstva odobrena 5. marta/ožujka 2020.

Energetska efikasnost ²	27.05.2015.	24.02.2024.	64.00
Naziv projekta	Početak	Završetak	Izvorna sredstva (u milionima US\$)
Projekat restrukturiranja Željeznica RS	31.08.2018.	31.12.2022.	60.60
Projekat vanredne pomoći BiH za COVID 19	01.09.2020.	30.06.2022.	36.20
Projekat oporavka i podrške firmama u BiH ³	n/a	n/a	65.30
Program integrisanog razvoja koridora Save i Drine ⁴	n/a	n/a	32.60

Pored aktuelnog programa, u pripremi se nalaze sljedeće operacije.

Projekti u pripremi	Indikativan iznos za projekat (u milionima US\$)	Cilj CPF
Otpornost i konkurentnost poljoprivrede	73.00	Podrška razvoju poljoprivrede radi unapređenja produktivnosti i otvaranja novih radnih mjesta
Modernizacija vodosnabdijevanja i kanalizacije	75.00	Unapređenje pružanja javnih usluga
Razvoj ekonomike u šumarstvu	50.00	Bolje korišćenje prirodnih resursa sa ciljem održivog otvaranja novih radnih mjesta i ekonomskog rasta
Program reforme zdravstvenog sektora (IPF)	75.00	Unapređenje pružanja javnih usluga
Program reforme zdravstvenog sektora DPO	100.00	Unapređenje održivosti i kvaliteta zdravstvene zaštite u BiH

Bosna i Hercegovina je postala akcionar i član IFC 1996. godine. Do danas, dugoročne finansijske investicije IFC-a u Bosnu i Hercegovinu iznose ukupno 398,3 miliona dolara, uključujući iznos od 23,1 milion dolara za koji su mobilisani partneri, kroz 46 projekata u različitim sektorima. Pored toga, IFC podržava trgovinske tokove u visini 52 miliona dolara putem svog programa finansiranja trgovine. Na dan 15. januar /siječanj 2020. godine, opredjeljeni investicioni portfelj IFC-a u Bosni i Hercegovini iznosi 16,18 miliona dolara. U aktuelnom strateškom ciklusu, IFC fokus stavlja na jačanje sektora maloprodaje i proizvodnje putem direktnih investicija, te podršku malim i srednjim preduzećima, razvoju stanogradnje i čiste energije preko finansijskih institucija. Pored toga, IFC zadržava snažan fokus na unapređenje pristupa finansijama unapređenjem okvira zemlje za stečajni postupak i investicijama u platforme za preostale NPL. Konačno, IFC podržava bolji privredni

² Uključuje dodatna sredstva odobrena 30. oktobra/listopada 2018.

³ Odobrio Odbor izvršnih direktora Svjetske banke 11. decembra/prosinca 2020.

⁴ Ovo je regionalni program. Program obuhvata pet država kroz koje protiču rijeke Sava i Drina: Sloveniju, Hrvatsku, BiH, Srbiju i Crnu Goru, koje zajednički streme konsolidovanju ekonomskog rasta i većem prosperitetu.

ambijent kroz podršku regulatornog pojednostavljivanja na lokalnom nivou i, konkretnije, pomoći kod uvođenja onlajn registracije preduzeća i digitalizacije poslovne administracije.

STATISTIČKA PITANJA

Bosna i Hercegovina - Statistička pitanja

(Na dan: 31. decembar/prosinac 2020.)

I. Procjena adekvatnosti podataka za nadzor

Opšta pitanja: Dostavljanje podataka ima određene manjkavosti, ali su podaci generalno adekvatni za nadzor. Tačnost, blagovremenost i objavljivanje ekonomske statistike je poboljšano, ali je potrebno riješiti slabosti u statistici nacionalnih računa, državnih finansija i bilansa plaćanja.

Realni sektor: BiH je uložila napore u unapređenje statistike realnog sektora. Zemlja je dobila intenzivnu tehničku podršku MMF-a i Evropske unije. Uz pomoć rezidentnog savjetnika MMF-a za statistiku realnog sektora, BiH je sredinom 2014. godine počela da prati i objavljuje kvartalne nacionalne račune. Dodatni naponi uloženi su da se premosti jaz između procjena proizvodnje i procjena BDP-a na osnovu rashoda, te unapređenje pokrivenosti BDP-a, uglavnom uz tekuće pregled kalkulacija aktivnosti neposmatrane ekonomije (NOE). Neriješena pitanja odnose se na potrebu za dodatnim poboljšanjem godišnjih i kvartalnih podataka za BDP prema rashodima i proizvodnji na nivou zemlje.

Statistika cijena: Indeks potrošačkih cijena (CPI), koji počiva na međunarodnim preporučenim praksama, u primjeni je. Ovaj CPI objavljen je 2007. godine, a konzistentne serije dostupne su na mjesečnom nivou za cijelu zemlju i svaki entitet ponaosob, a serije počinju od januara/siječnja 2005. godine. CPI ponderi izvedeni su iz ankete o budžetu domaćinstava, koja se sprovodi od 2004. godine. Takođe, indeksi proizvođačkih cijena (PPI) postoje za oba entiteta i cijelu zemlju. Indeks industrijske proizvodnje za nivo zemlje izrađen je 2009. godine i sadrži istorijske serije unazad do 2006. godine. I indeks industrijske proizvodnje i indeks proizvođačkih cijena izrađuju se i distribuiraju na nivou države i entiteta na osnovu usaglašene metodologije.

Godišnja anketa o radnoj snazi prati međunarodne metodološke standarde i daje podatke za cijelu zemlju i entitete od 2006. godine. Kvartalni rezultati ankete o radnoj snazi dostupni su počevši od kraja 2020. godine.

Eksterni sektor: Statistiku platnog bilansa vodi Centralna banka Bosne i Hercegovine. Počevši od 2012. godine, platni bilans izrađuje se u skladu sa šestim izdanjem Priručnika za platni bilans (BPM6) i kvalitetan je. U skladu sa ovom metodologijom, dostupne su serije podataka od 2007. godine. Prikupljanje podataka o uslugama značajno je unaprijeđeno kroz dva projekta IPA EU o ITSS (treći je u toku - pretežno se bavi naknadama zaposlenima, odbicima putnih troškova i neformalne isplate ličnih prihoda). Prikupljanje podataka o formalnim doznakama počiva na ITRS i podacima organizacija za transfer novca (MTO), dok prikupljanje podataka o neformalnoj komponenti doznaka počiva na procjenama uz uporište u anketi u budžetu domaćinstava (HBS).

Podaci o izvozu i uvozu u svrhe platnog bilansa počivaju na carinskim postupcima koje prikuplja Agencija za statistiku na osnovu carinskih evidencija, ali na osnovi posebne, a ne opšte trgovine. Centralna banka Bosne i Hercegovine pripremila je i objavila izvještaj o kvartalnoj međunarodnoj investicionoj poziciji za Bosnu i Hercegovinu. Objavljeni podaci obuhvataju period od 2007. do

trećeg kvartala 2019. godine. Krajem 2020, Centralna banka Bosne i Hercegovine počela je da objavljuje godišnje statički podatke o međunarodnoj trgovini uslugama.

Statistika javnih finansija CBBH vodi statistiku javnih finansija (GFS) u skladu sa definicijama i pojmovima iz *Priručnika za statistiku javnih finansija 2001.* i radi na GFS 2014. Iako je institucionalna pokrivenost GFS-om generalno u skladu sa međunarodnim smjernicama, njen predmet ne obuhvata sva ekonomska stanja (podaci u bilansu stanja) i tokove. Da bi se riješilo ovo pitanje, uz tehničku pomoć MMF-a, CBBH priprema bilans stanja i podatke o dugu za opštu vladu. Međutim, podaci još uvijek nisu objavljeni. Pored toga, GFS ne uključuje sve transakcije koje se odnose na projekte koje direktno finansiraju međunarodni donatori, a iz kvartalne statistike isključene su sve transakcije u finansijskoj imovini i obavezama zbog nepotpunih kvartalnih izvornih podataka. Transakcije se evidentiraju na mješovitoj obračunskoj / gotovinskoj osnovi.¹ Podaci o vanjskom dugu vlade objavljuju se kvartalno; međutim, predstoji rad na prikupljanju i objavljivanju statistike o dugu javnog sektora. Institucije ulažu napore u poboljšanje kvaliteta GFS koje pripremaju ministarstva finansija. Potrebno je dodatno raditi na unapređenju kvaliteta konsolidovanih podataka opšte vlade.

Monetarna i finansijska statistika: CBBH dostavlja monetarne računa Fondu za nivo zemlje i nivo entiteta. Od 2011. godine, CBBH monetarne podatke dostavlja u standardizovanom formatu izvještaja, koji je izradio STA, u skladu sa metodologijom iz *Priručnika za monetarnu i finansijsku statistiku*. CBBH prikuplja podatke pomoću standardizovanih obrazaca izvještaja. Od 2002. godine, statistika kamatne stope koju prati i objavljuje CBBH proizvodi usaglašene podatke o visini prosječnih ponderisanih kreditnih i depozitnih nominalnih kamatnih stopa komercijalnih banaka u BiH, koji se prikazuju na godišnjem nivou. Konačno, CBBH je proširila obuhvat svoje statistike finansijskog sektora i obuhvata oko 105 drugih finansijskih institucija. Od 2019. godine, statistika drugih finansijskih institucija (investicioni fondovi, osiguravajuća društva, mikrokreditne organizacije, lizing društva, brokerske kuće i berze) prati se na kvartalnoj osnovi (počevši od 2007. godine, ova statistika pripremana je na godišnjem, a od 2011. godine na šestomjesečnom nivou).

II. Standardi i kvalitet podataka

BiH učestvuje u Opštem standardu za diseminaciju podataka Fonda od aprila/travnja 2013.

¹ Na nivou države, određeni namjenski prihodi ne evidentiraju se prije nastanka odnosnih rashoda. U Federaciji, rashodi se ne unose u trezorski sistem plaćanja ako nisu raspoloživa sredstva potrebna za njihovo plaćanje ili ako obaveza prelazi izdvojeni iznos.

Tabela 1. Bosna i Hercegovina: Tabela sa opštim pokazateljima za nadzor

(Na dan: 31. decembar/prosinac 2020)

	Na dan:	Primljeno dana:	Dinamika dostavljanja podataka ⁶	Dinamika dostavljanja izvještaja ⁶	Dinamika objavljivanja ⁶	Memorandumske stavke:	Kvalitet podataka – tačnost i pouzdanost ⁸
						Kvalitet podataka – metodološka ispravnost ⁷	
Devizni kurs	31.12.2020.	31.12.2020.	D	D	D		
Devizne rezerve i obavezne rezerve monetarnih institucija ¹	10/2020	11/2020	M	M	M		
Rezerva / primarni novac	10/2020	12/2020	M	M	M	O, O, LO, O	O, O, O, O, O
Novčana masa u širem smislu	10/2020	12/2020	M	M	M		
Bilans stanja Centralne banke	10/2020	11/2020	M	M	M		
Konsolidovani bilans stanja bankarskog sistema	10/2020	12/2020	M	M	M		
Kamatne stope ²	10/2020	12/2020	M	M	M		
Indeks potrošačkih cijena	11/2020	12/2020	M	M	M	LNO, NO, LNO, LO	LNO, LO, LNO, LO, LO
Prihodi, rashodi, bilans i struktura finansiranja ³ – opšta vlada ⁴	Q3/2020	11/2020	Q	Q	Q	O, LNO, LO, LO	LNO, O, O, O, O
Prihodi, rashodi, bilans i struktura finansiranja ³ – centralna vlada	09/2020	11/2020	M	M	M		
Ukupan dug centralne vlade i duga uz garancije centralne vlade ⁵	Q3/2020	11/2020	Q	Q	Q		
Platni bilans	Q3/2020	12/2020	Q	Q	Q	O, O, LO, LO	LNO, O, LO, O, LO
Izvoz i uvoz robe i usluga	11/2020	12/2020	M	M	M		
BDP/BNP	Q2/2020	10/2020	Q	Q	Q	O, LNO, LO, LO	LNO, LNO, LO, LO, LO
Bruto vanjski dug	Q3/2020	11/2020	Q	Q	Q		
Međunarodna investiciona pozicija	Q3/2020	12/2020	Q	Q	Q		

¹ Obuhvata rezervu koja je založena ili na drugi način opterećena, kao i neto pozicije hibridnih instrumenata.

² I na tržišnoj i zvanično definisanoj osnovi, uključujući diskontne stope, stope na tržištu novca, stope na trezorske zapise, mjenice i obveznice.

³ Strane banke, domaće banke i domaće nebankarske finansijske institucije.

⁴ Opštu vladu čine opšte vlade entiteta (centralne vlade entiteta, kantoni, opštine i vanbudžetski fondovi), institucije BiH i opšta vlada Distrikta Brčko.

⁵ Uključujući valutnu i ročnu strukturu.

⁶ Dnevno (D); sedmično (W); mjesečno (M); kvartalno (Q); godišnje (A); neredovno (I); i nema (NA).

⁷ Održava procjenu datu u ROSC ili Ažuriranom izdanju podataka (objavljenom u februaru 2008. na osnovu nalaza misije koja je radila u periodu 13-28. mart 2007). za skup podataka koji se odnosi na varijablu svakom redu. U procjeni se navodi da li su međunarodni standardi koji se odnose na pojmove i definicije, predmet, klasifikaciju / sektorizaciju i osnov za evidentiranje ispoštovani u potpunosti (O), ispoštovani velikim dijelom (LO), neispoštovani velikim dijelom (LNO), potpuno neispoštovani (NO) ili se ne primjenjuju (NA).

⁸ Kao i pod fusnotom 7, osim što se odnosi na međunarodne standarde za (odnosne) izvorne podatke, procjenu izvornih podataka, statističke tehnike, procjenu i validaciju intermedijarnih podataka i statističkih rezultata i revizije.

**Izjava gospodina Anthony De Lannoya, izvršnog direktora za Bosnu i Hercegovinu
i Tsvetana Mancheva, savjetnika izvršnog direktora,
24. februar/veljača 2021.**

Vlasti Bosne i Hercegovine (BiH) bi se željele zahvaliti šefu misije gospodinu Petriju i njegovom timu na fokusiranom izvještaju i dobroj saradnji, posebno u ovako teškim okolnostima. Oni veoma cijene angažman misije tokom razgovora i zahvalni su za analizu koja se s pravom fokusira na najveće izazove koje predstavlja globalna kriza izazvana pandemijom COVID-19 i odgovor vlasti na krizu, kao i na njihov tretman neophodnih strukturalnih reformi u narednom periodu. Vlasti pristaju na objavljivanje izvještaja i nastaviti će se konsultirati sa MMF-om o politikama tokom osmišljavanja i provođenja budućih reformi koje za cilj imaju rješavanje ekonomskih izazova.

Vlasti u BiH ostale su predane svojim reformskim ciljevima u okviru programa koji je podržan proširenim aranžmanom (EFF) 2016-2020, uprkos značajnim vanjskim rizicima, pritisku migracija i kompliciranoj domaćoj političkoj situaciji posljednjih godina. Iako nisu ispunili neke kriterije izvršenja i strukturalne odrednice, što je dovelo do kašnjenja u okončanju pregleda u sklopu programa, uloženi su značajni naponi da se ojačaju javne finansije i poveća otpornost okvira za reguliranje i superviziju finansijskog sektora. Postignut je određen napredak u poboljšanju poslovnog okruženja i ekonomske konkurentnosti. Prije pandemije, ekonomska aktivnost je ojačala i približila se ekonomskom potencijalu, vođena snažnom privatnom potrošnjom i izvozom, što je ublažilo pritiske velike nezaposlenosti i emigracije. Fiskalni suficiti akumulirani u periodu 2018-19. godina, zajedno sa značajnim depozitima javnog sektora i viškom likvidnosti bankarskog sektora, pružili su određeni prostor za rješavanje hitnih ekonomskih i socijalnih troškova pandemije.

Najnoviji događaji, prognoze i rizici

Pandemija COVID-19 predstavlja najozbiljniju prijetnju ekonomiji od globalne finansijske krize. Iako je pandemija dosegla vrhunac kasnije nego u mnogim drugim evropskim zemljama, imala je strašne posljedice po ljude, a učinak straha će biti dugotrajan. Uprkos početnom iskustvu stečenom tokom prvog vala u proljeće 2020. godine, čini se da drugi val ove zime i prisustvo novih sojeva virusa predstavlja još veći izazov za zdravstveni sistem i ekonomiju. Vakcinacija je tek počela, a dinamika će ostati vrlo spora s obzirom na neizvjesnost opskrbe i distribucije vakcina.

Vlasti se slažu sa misijom da i dalje postoje izazovi za osiguranje bržeg i održivijeg srednjoročnog rasta ekonomije. Procjenjuje se da će smanjenje realnog BDP-a u 2020. godini i deficit tekućeg računa biti veći u odnosu na druge zemlje zbog smanjenja potražnje i poremećaja u lancu opskrbe zbog geografskog položaja BiH, usporavanja u EU (najveći trgovinski partner BiH) i relativno malog domaćeg tržišta. Visoka stopa nezaposlenosti se dodatno povećala uprkos sveobuhvatnoj političkoj podršci i mjerama za očuvanje radnih mjesta i kapaciteta ljudskih potencijala tokom pandemije, što dodatno ograničava ekonomsko restrukturiranje, a očekuje se da će negativno djelovati i na potencijalni rast. Da bi ublažile ovaj rizik, vlasti su već donijele različite politike za rješavanje nepovoljnih demografskih prilika, emigracije i strukturalnih nedostataka, kao i razlika u prihodima u odnosu na prosjek EU. Međutim, u budućnosti će biti potrebna značajna finansijska pomoć razvojnih partnera kako bi se na održiv način povećao ekonomski potencijal.

Fiskalna politika i upravljanje javnim finansijama

Vlasti se slažu sa misijom u vezi potrebe kontinuirane fiskalne podrške privredi dok se oporavak ne stabilizira. Pravovremena isplata MMF-a u okviru Instrumenta za brzo finansiranje u aprilu/travnju 2020.

godine pružila je prijeko potrebno početno olakšanje zdravstvenom sistemu i ublažila neposredne ekonomske pritiske izazvane pandemijom. Vlasti su sredstva iskoristile za povećanje potrošnje na zdravstvo, finansiranje mjera ekonomske stabilizacije i mobilizaciju donatorske podrške za jačanje povjerenja u okviru aranžmana valutnog odbora. U skladu sa opredjeljenošću vlasti da zadrže postojeći aranžman valutnog odbora, fiskalne mjere će u 2021. godini i dalje pružati protucikličnu finansijsku pomoć kako firmama tako i domaćinstvima. S obzirom na to da većina bolnica posluje s gubitkom i da postoje značajne dospelje neizmirene obaveze, kratkoročni prioritet fiskalne politike ostat će očuvanje održivosti zdravstvenog sistema i medicinskih usluga radi spašavanja života.

S obzirom na vrlo neizvjesnu i nestabilnu situaciju, uskoro će biti usvojeni budžeti za 2021. godinu sa ugrađenom fleksibilnošću kako bi se osiguralo dovoljno finansiranja za kratkoročne prioritete vlasti. Entitetski budžeti projiciraju niže deficite, a vlasti očekuju da će se ukupni fiskalni deficit 2021. godine smanjiti za više od jednog procentnog poena i da će iznositi oko 3,6 posto BDP-a. Planirane su ciljne mjere za proširenje postojeće mreže socijalne zaštite i pružanje pomoći onima kojima je najpotrebnija. S poslovnom zajednicom se razgovara o dodatnim mjerama za efikasnu podršku najugroženijim preduzećima i očuvanje radnih mjesta.

Vlasti ostaju predane kontinuiranoj fiskalnoj konsolidaciji u srednjem roku uz pomoć razvojnih partnera. Trebalo bi postići pravu ravnotežu između podržavanja strukturalnih reformi i razvojnih projekata koji potiču rast i očuvanja dugoročne održivosti javnog duga, finansijske stabilnosti i kredibiliteta aranžmana valutnog odbora. Cilj je ojačati mobilizaciju prihoda i dalje poboljšati sastav i kvalitet javne potrošnje kako bi se ispravilo nepovoljno favoriziranje potrošnje u odnosu na investicije. Nastavit će se reforme u upravljanju javnim finansijama, sa prioritarnim rješavanjem akumuliranih neizmirenih obaveza i podsticanjem fiskalne discipline, posebno kantonalnih i općinskih vlasti i javnih preduzeća. S tim u vezi, poboljšanje kapaciteta novoosnovanih jedinica, čiji je zadatak koordinacija i nadzor nad vladinim politikama, trebalo bi dodatno smanjiti fiskalne rizike i rizike za finansijsku stabilnost.

Finansijska stabilnost

Bankarski sektor u BiH ušao je u pandemiju sa snažne početne pozicije, iako postoje određene slabe tačke. Privremeni moratoriji na otplatu kredita koje su uveli supervizori banaka u periodu od aprila/travnja do decembra/prosinca 2020. godine bili su presudni za sprečavanje „efekta litice“ i ublažavanje pritiska na likvidnost za domaćinstva i preduzeća. Međutim, njihovo produženje tokom 2021. godine ne čini se izvodljivim jer povećana stopa nekvalitetnih kredita (NPL) i pad kvaliteta aktive banaka, naročito u nekim bankama u domaćem vlasništvu, zahtijevaju korektivne mjere, uključujući odgovarajuća rezervisanja da bi se ojačala stabilnost bankarskog sistema. Metodologija procesa supervizorskog pregleda i procjene (SREP) koju su nedavno uvele agencije za bankarstvo i tehnička pomoć međunarodnih finansijskih institucija trebale bi pomoći boljem prilagođavanju korektivnih mjera i rokova njihove provedbe, kao i dodatno ojačati okvire za stečaj i sanaciju.

Aranžman valutnog odbora i Centralna banka BiH (CBBiH) i dalje su od najveće važnosti za osiguranje makroekonomske i finansijske stabilnosti, a tokom pandemije su imali ključne uloge. CBBiH nije koristila niti će koristiti svoje međunarodne rezerve za fiskalne potrebe. Redovna makroekonomska i kreditna analiza CBBiH pomoći će bankarskim supervizorima da operacionaliziraju protuciklični sistemski rizik i zaštitne slojeve kapitala za domaće sistemski važne banke, što predstavlja važan korak u jačanju finansijske otpornosti. CBBiH razmatra dodatne korake za daljnje jačanje i modernizaciju okvira obavezne rezerve, u skladu s preporukama misije tehničke pomoći MMF-a. Vlasti su

opredijeljene da će izbjegavati devizna i trgovinska ograničenja i sve druge mjere koje bi pogoršale poteškoće u platnom bilansu tokom pandemije.

Strukturalne reforme od velikog makroekonomskog značaja

Vlasti shvataju da su strukturalne reforme hitno potrebne za ubrzanje ekonomskog rasta, jačanje konkurentnosti i potencijala za rast i rješavanje velike nezaposlenosti. U finansijski ograničenom okruženju, prioritet im je poboljšanje upravljanja u sektoru javnih preduzeća i javnih nabavki, racionalizacija budžetske potrošnje i povećanje javnih ulaganja u zdravstvo i obrazovanje, kako bi se olakšala ulaganja u privatni sektor i zvanično zapošljavanje. Oni usko sarađuju sa razvojnim partnerima kako bi ojačali upravljanje prihodima, upravljanje javnim finansijama i nadzor, makroekonomsku analizu i makroprudencijalne rezerve. Vlasti se slažu da bi digitalna i zelenija ekonomija dugoročno doprinjela povećanju blagostanja i otvaranju novih radnih mjesta, i predviđaju postepenu tranziciju neophodnu za izgradnju političkog i socijalnog konsenzusa, kao i za zaštitu nedavnih investicija i očuvanje radnih mjesta u domaćem energetsom sektoru.